

Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine

Izvještaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu na Nacrt Izmjena i dopuna DSL „Dio Sektora 22 i Sektor 23“

Podgorica , maj 2024
ECOENERGY CONSULTING D.O.O.

**NACRT IZVJEŠTAJA O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU ZA
DRŽAVNU STUDIJU LOKACIJE DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23 OPŠTINA TIVAT**

Naručilac: Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne
imovine

Obrađivač: EcoEnergy Consulting doo, Podgorica, Crna Gora

Podgorica, maj 2024

IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I
DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“

Nosilac pripreme Plana: **Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine**

Obrađivač Izvještaja o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu: **EcoEnergy Consulting doo**,
Podgorica; adresa: Marka Đukanovića, 9, stan 3, Zagorič; PIB: 03250237.

Radni tim:

1. Danilo Barjaktarović, dipl. ekonomista - koordinator tima
2. Mr Marina Spahić Mišković, dipl. – biolog
3. Dr Agima Ljajević, dr medicine
4. Mr Maša Vučinić, dipl. biolog

Pravni osnov: Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu ("Sl. list RCG", br. 80/05 od 28.12.2005 i "Sl. list Crne Gore", br. 73/10 od 10.12.2010, 40/11 od 08.08.2011, 59/11 od 14.12.2011 i 52/16)

Direktor
Danilo Barjaktarović
EcoEnergy Consulting Doo

Sadržaj

Sadržaj 4

1.	PREGLED SADRŽAJA I GLAVNIH CILJEVA PLANA I ODNOS PREMA DRUGIM PLANOVIMA	11
1.1.	Obuhvat i granice Plana	11
1.2.	Pravni i planski osnov, sadržaji i ciljevi plana	12
1.2.1.	Pravni osnov	12
1.2.2.	Planski osnov	12
1.3.	Opšta strateška orijentacija i ciljevi razvoja planskog područja	14
1.4.	Podjela planskog područja na prostorno-funkcijske cjeline	16
1.5.	Plan namjene površina	19
1.5.1.	Korišćenje zemljišta po namjenama	21
1.6.	Prostorni razvoj i razmještaj privrednih djelatnosti	22
1.7.	Stanovništvo, javne službe i stanovanje	24
1.8.	Kulturna baština	25
1.9.	Turistički aspekti	26
1.10.	Saobraćaj i ostala infrastruktura	28
1.11.	Elektroenergetska infrastruktura	29
1.12.	Hidrotehnička infrastruktura	29
1.13.	Pejzažna arhitektura	31
1.14.	Smjernice za sprovođenje plana	33
1.15.	Odnos prema drugim planovima	34
1.15.1.	Strategija održivog razvoja do 2030. godine	34
1.15.2.	Prostorni plan posebne namjene za obalno područje Crne Gore (PPNOP)	36
1.15.3.	Nacionalna strategija Integralnog upravljanja Obalnim područjem Crne Gore	36
1.15.4.	Strategija za smanjenje rizika od katastrofa	37

IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I
DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“

1.15.5.	Nacionalna strategija za transpoziciju, sprovođenje i primjenu pravne tekovine EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena	38
1.15.6.	Plan upravljanja vodama rječnog sliva za Jadranski sliv	38
1.15.7.	Prostornom planu Crne Gore do 2020. godine (PPCG)	39
1.15.8.	Strategija regionalnog razvoja Crne Gore	40
2.	OPIS POSTOJEĆEG STANJA ŽIVOTNE SREDINE I NJENOG MOGUĆEG RAZVOJA, UKOLIKO SE PLAN NE REALIZUJE	42
2.1.	Geografski položaj	42
2.2.	Geološko seizmičke karakteristike	42
2.3.	Pedološke karakteristike	44
2.4.	Hidrogeološke karakteristike	45
2.5.	Vodni resursi	46
2.6.	Hidrološke karakteristike	48
2.7.	Klimatske karakteristike	49
2.7.1.	Klimatske promjene	51
2.8.	Biodiverzitet	56
2.9.	Pejzažne karakteristike	58
2.10.	Kulturna dobra	61
2.11.	Stanovništvo	62
2.12.	Stanje kvaliteta segmenata životne sredine	63
2.12.1.	Kvalitet zemljišta	63
2.12.2.	Kvalitet morske vode	64
2.12.3.	Kvalitet vazduha	65
2.12.4.	Buka	66
3.	IDENTIFIKACIJA PODRUČJA ZA KOJA POSTOJI MOGUĆNOST DA BUDU IZLOŽENA ZNAČAJNOM RIZIKU	68

IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I
DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“

4.	POSTOJEĆI PROBLEMI U POGLEDU ŽIVOTNE SREDINE U PLANU, UKLJUČUJUĆI ZAŠTIĆENA PODRUČJA I STANIŠTA DIVLJIH VRSTA	75
5.	OPŠTI I POSEBNI CILJEVI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE KOJI SU OD ZNAČAJA ZA PLAN81	
5.1.	Opšti ciljevi zaštite životne sredine	81
5.2.	Posebni ciljevi	83
6.	PROCJENA MOGUĆIH UTICAJA/ MOGUĆE ZNAČAJNE POSLJEDICE PO ZDRAVLJE LJUDI I ŽIVOTNU SREDINU	88
6.1.	UTICAJ NA ZAŠTIĆENA PRIRODNA DOBRA I BIOLOŠKU RAZNOVRSNOST	89
6.2.	UTICAJ NA VODE	90
6.3.	UTICAJ NA ZEMLJIŠTE	93
6.4.	UTICAJ NA KVALITET VAZDUHA	93
6.5.	UTICAJ NA KLIMU/KLIMATSKE PROMJENE/NISKOKARBONSKI RAZVOJ	94
6.6.	UTICAJ NA PEJZAŽ	95
6.7.	UTICAJ NA KULTURNU BAŠTINU	96
6.8.	UTICAJ NA STANOVNIŠTVO	96
6.9.	KUMULATIVNI, SINERGIJSKI I UTICAJI U SLUČAJU AKCIDENTA	100
7.	MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE (PREVIĐENE U CILJU SPREČAVANJA, SMANJENJA ILI OTKLANJANJA ZNAČAJNIH NEGATIVNIH UTICAJA NA ZDRAVLJE LJUDI I ŽIVOTNU SREDINU)	103
7.1.	Mjere zaštite biodiverziteta	104
7.2.	Mjere zaštite prirodnih dobara i mjere za pejzažno uređenje	108
7.3.	Mjere za zaštitu vazduha	109
7.4.	Mjere za smanjenje uticaja na klimatske promjene	109
7.5.	Mjere za zaštitu kulturnih dobara	110
7.6.	Mjere zaštite voda	111
7.7.	Zaštita mora	111

IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I
DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“

7.8.	Mjere zaštite zemljišta	112
7.9.	Mjere zaštite životne sredine od prekograničnih uticaja	113
8.	RAZLOZI KOJI SU POSLUŽILI KAO OSNOVA ZA IZBOR VARIJANTNIH RJEŠENJA	114
9.	PRIKAZ MOGUĆIH ZNAČAJNIH PREKOGRANIČNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU	114
10.	PROGRAM PRAĆENJA STANJA (MONITORING) ŽIVOTNE SREDINE U TOKU SPROVOĐENJA PLANA	115
10.1.	Monitoring kvaliteta vazduha	116
10.2.	Monitoring mora i vodotokova	116
10.3.	Monitoring kvaliteta zemljišta	117
10.4.	Monitoring biodiverziteta	117
10.5.	Monitoring buke	118
11.	ZAKLJUČCI	119
12.	REZIME	121
13.	LITERATURA	128
	PRILOZI	129
	PRILOG A	129
	PRILOG B	138
	139	

1027.

Na osnovu člana 9 Zakona o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list RCG", broj 80/05 i "Službeni list CG", br. 59/11 i 52/16), Ministarstvo održivog razvoja i turizma donijelo je

ODLUKA

O IZRADI STRATEŠKE PROCJENE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU ZA IZMJENE I DOPUNE DRŽAVNE STUDIJE LOKACIJE "DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23", OPŠTINA TIVAT

("Službeni list Crne Gore", br. 080/20 od 04.08.2020)

1. Pristupa se izradi Strateške procjene uticaja na životnu sredinu (u daljem tekstu: Strateška procjena) za Izmjene i dopune Državne studije lokacije "Dio sektora 22 i Sektor 23", opština Tivat (u daljem tekstu: Izmjene i dopune DSL-a).
2. Planski osnov za izradu Izmjena i dopuna DSL-a predstavlja Prostorni plan posebne namjene za obalno područje Crne Gore i Prostorno urbanistički plan Opštine Tivat i druga dokumentacija sa državnog i lokalnog nivoa (razvojni dokumenta, master planovi, studije).
3. Površina zahvata za koji se planira izrada Izmjena i dopuna DSL-a je 66,39 ha.
4. Realizacija planiranih aktivnosti koje se odnose na stvaranja dodatnih uslova za poboljšanje nivoa usluga i obezbjeđivanje raznovrsnih sadržaja koji su komplementarni sa razvojem turizma mogu da dovedu do povećanja zauzetosti prostora i do promjene morfologije terena, a samim tim i do privremenog ili trajnog gubljenja staništa biljnog i životinjskog svijeta.
5. O izvršenoj strateškoj procjeni izradiće se Izvještaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu (u daljem tekstu: Izvještaj) u skladu sa članom 15 Zakona o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu.
6. Izvještajem treba dati poseban osvrt na identifikaciju negativnih uticaja, propisivanje mjera zaštite i preporuka za razmatranje i izbor najboljeg varijantnog rješenja, a posebno treba propisati smjernice koje će se odnositi na očuvanje biodiverziteta, prirodnih i kulturnih dobara, zaštiti zemljišta i očuvanju prirodnog pejzaža, kao i pripadajućeg morskog akvatorijuma.
7. Ministarstvo održivog razvoja i turizma, kao organ nadležan za pripremu Izmjena i dopuna DSL-a odlučuje o izboru nosioca izrade Izvještaja u postupku javnih nabavki.
8. Izvještaj će se izraditi u roku predviđenom za izradu Izmjena i dopuna DSL-a.
9. U postupku izrade Strateške procjene obezbijediće se učešće javnosti, zainteresovanih organa i organizacija i organizovati javna rasprava u skladu sa Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu.
10. Finansijska sredstva potrebna za izradu Izvještaja obezbijediće se iz Budžeta Crne Gore u iznosu od 4.500,00 eura.
11. Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 01-81/38

Podgorica, 22. jula 2020. godine

Rukovodilac radom Ministarstva,

Duško Marković, predsjednik Vlade Crne Gore, s.r.

UVOD

Strateška procjena uticaja na životnu sredinu (SPU) predstavlja alat vrednovanja potencijalnih negativnih uticaja planova i programa na životnu sredinu i zdravlje ljudi, kao i definisanje seta različitih mjera zaštite (mjera prevencije, minimizacije, ublažavanja, remedijacije ili kompenzacije).

Primjenom SPU u procesima planiranja različitih aktivnosti, otvara se prostor za sagledavanje nastalih promjena u prostoru i uvažavanje potreba životne sredine prostora, obuhvata plana ili programa. U okviru nje se sve planom predviđene aktivnosti kritički razmatraju sa stanovišta uticaja na životnu sredinu i elemente održivog razvoja, nakon čega se donosi odluka da li će se pristupiti realizaciji plana i pod kojim uslovima, ili će se odustati od planiranih aktivnosti.

Planiranje podrazumijeva razvoj, a strategija održivog razvoja zahtijeva zaštitu životne sredine. U tom kontekstu, strateška procjena uticaja predstavlja nezaobilazan instrument koji je u funkciji realizacije ciljeva održivog razvoja.

SPU integriše socijalno–ekonomske i bio–fizičke segmente životne sredine, povezuje, analizira i procjenjuje aktivnosti različitih interesnih sfera i usmjerava politiku, plan ili program ka rješenjima koja su, prije svega, od interesa za životnu sredinu. To je instrument koji pomaže da se prilikom donošenja odluka u prostornom planiranju integrišu ciljevi i principi održivog razvoja, uvažavajući pri tome potrebu da se izbjegnu ili ograniče negativni uticaji na životnu sredinu, na zdravlje stanovništva i društveno-ekonomski status stanovništva. Značaj SPU ogleda se u tome što:

- uključuje aspekt održivog razvoja baveći se uzrocima ekoloških problema na njihovom izvoru,
- obrađuje pitanja i uticaje šireg značaja, koji se ne mogu podijeliti na projekte, na primjer - kumulativni i socijalni efekti,
- pomaže da se provjeri povoljnost različitih varijanti razvojnih koncepata,
- izbjegava ograničenja koja se pojavljuju kada se vrši procjena uticaja na životnu sredinu već definisanog projekta.
- obezbjeđuje lokacionu kompatibilnost planiranih rješenja sa aspekta životne sredine,

- utvrđuje odgovarajući kontekst za analizu uticaja konkretnih projekata, uključujući i prethodnu identifikaciju problema i uticaja koji zaslužuju detaljnije istraživanje, itd.

Zakonom o strateškoj procjeni uticaja ("Službeni list RCG", br.80/05, 59/11 i 52/16) i Zakona o zaštiti životne sredine ("Sl.list Crne Gore", br. 52/16), definisana je obaveza sprovođenja postupka strateške procjene uticaja na životnu sredinu za planove i strategije.

Ekološka dimenzija predstavlja važan, ali ne i jedini aspekt koji sagledava ovaj instrument. Naime, poseban doprinos strateške procjene uticaja je doprinos realizaciji ciljeva održivog razvoja. To podrazumijeva da se, pored sagledavanja ekološke dimenzije, posebna pažnja posvećuje i analizi uticaja planskih rješenja na socijalnu i ekonomsku komponentu razvoja.

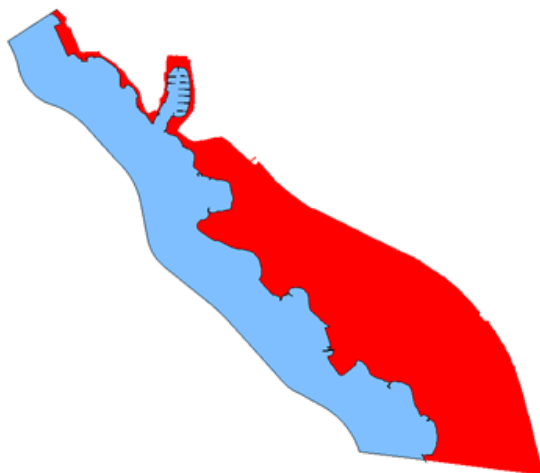
1. PREGLED SADRŽAJA I GLAVNIH CILJEVA PLANA I ODNOS PREMA DRUGIM PLANOVIMA

Izmjene i dopune DSL „Dio Sektora 22 i Sektor 23“, Opština Tivat predstavlja planski dokument kojim se usklađuju planske postavke sa faktičkim stanjem na terenu, zatim sa potrebama korisnika prostora koji je u obuhvatu plana, a posebno sa razvojnim opredjeljenjima sa državnog i lokalnog nivoa. Realizacijom planiranih aktivnosti neophodno je obezbijediti optimalne uslove za funkcionisanje cjelokupnog prostora, kako u komunikacijskom, tako i u sadržajnom smislu, a mjerama zaštite onemogućiti njegovu degradaciju, kroz precizno definisanje uslova za korišćenje prostora, izgradnju novih sadržaja i rekonstrukciju postojećih površina, lokaliteta i objekata.

1.1. Obuhvat i granice Plana

Izmjene i dopune DSL izrađene su za cjelokupni zahvat vazeće Državne studije lokacije „Dio Sektora 22 i Sektor 23“.

GRAFIKON 1-1- POVRŠINA ZAHVATA IZMJENE I DOPUNE DSL

površina zahvata Izmjene i dopune DSL na kopnu 67,042 ha (54%)
površina zahvata Izmjene i dopune DSL na moru 57,683 ha (46%)
površina zahvata Izmjene i dopune DSL ukupno 124,725 ha

Studija lokacije obuhvata gradsku rivu "Pine" sa pristaništem, izgrađenu obalu – lungo mare, gradsku luku od lokalnog značaja, sa komunalnim vezovima "Kaliman", naseljsku strukturu "Belane", turistički kompleks "Župa", marinu "Bonići", naseljsku strukturu "Bonići –Kukuljina" i servisnu zonu "Kukuljina".

Prema Odluci o izradi, Izmjena i dopuna DSL „Dio Sektora 22 i Sektor 23“, obuhvaćeno je područje koje zahvata djelove katastarskih opština Tivat i Mrčevac. Zahvat plana se nalazi u dvije mjesne zajednice, i to MZ Tivat i MZ Gradiošnica. Zahvat plana obuhvata djelove dvije planske cjeline: (3) Tivat i (4) Mrčevac. Planske cjeline su sastavljene iz planskih zona, koje se po potrebi dijele na planske jedinice odnosno podjedinice. Prostor zahvata plana pripada Razvojnoj zoni Boka Kotorska, podzoni Tivat.

1.2. Pravni i planski osnov, sadržaji i ciljevi plana

1.2.1. Pravni osnov

Pravni osnov za donošenje Odluke za izradu Izmjena i dopuna DSL „Dio Sektora 22 i Sektor 23“, Opština Tivat koji se nalazi u zahvatu Prostorno urbanističkog plana Tivat (u daljem tekstu: PUP Tivat) sadržan je u članu 218 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata ("Službeni list CG", br. 64/17, 44/18 i 63/18) kojim je propisano da se do donošenja plana generalne regulacije Crne Gore primjenjuju važeći planski dokumenti donijeti do stupanja na snagu ovog zakona odnosno do roka iz člana 217 ovog zakona.

Paralelno sa izradom Izmjena i dopuna PUP-a predviđena je i izrada strateške procjene uticaja plana na životnu sredinu (u daljem tekstu: SPU) u skladu sa Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list RCG", broj 80/05 i "Službeni list CG", br. 59/11 i 52/16), čije elemente treba ugraditi u plan.

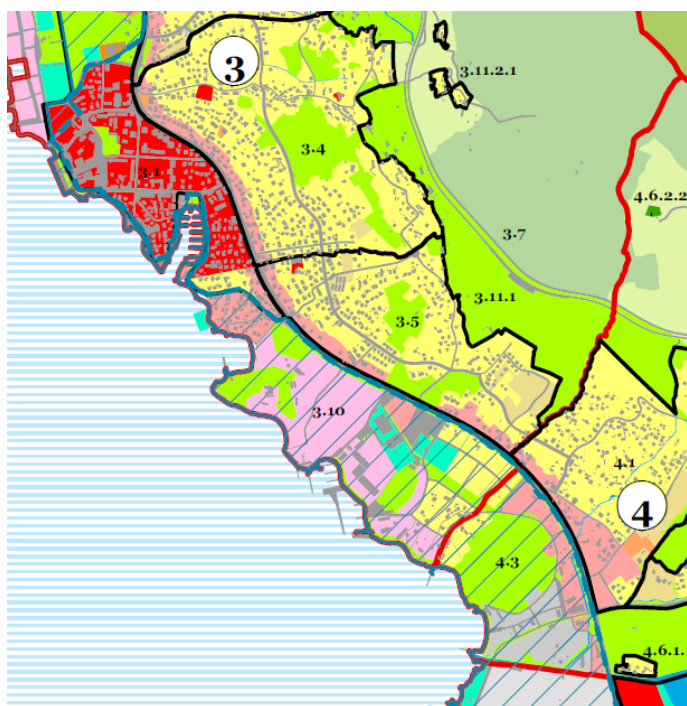
1.2.2. Planski osnov

Osnovne smjernice za izradu Plana sadržane su u Prostorno urbanističkom planu Opštine Tivat, do 2020. godine („Službeni list CG – opštinski propisi“, broj 24/10), kojim su planirane namjene za ovaj prostor: „stanovanje manje gustine“, „mješovita namjena“, „turizam“, „sport i rekreacija“,

IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“

„proizvodno komunalne djelatnosti“, „gradsko zelenilo“, „saobraćajna infrastruktura“ i „ostale prirodne površine“.

GRAFIKON 1-2 - IZVOD IZ PUP-A TIVAT, GRAFIČKI PRILOG - TERITORIJALNA PLANSKA PODJELA PROSTORA

Teritorialna planska podjela prostora

Legenda:

- granica Opštine Tivat
- objekti
- - - granica Morskog dobra
- ▨ primjenjivaće se DSL po usvajanju
- ▨ more
- ▨ **Kompleks Luštica Development**
moguće su promjene lokacija pojedinih namjena površina, a u okviru programa definisanog u DUP-ovima za to područje

- ④ planska cjelina
- ①.① planska zona
- ①.①.① planska jedinica

Kategorije detaljne namjene površina:

stanovanje manje gustine	stanovanje srednje gustine	centralne djelatnosti	mješovita namjena	školstvo	zdravstvo	kultura	turizam	turizam manje izgrađenosti	golf sa vilama	gradsko zelenilo	zelenilo u funkciji turizma	agrikulturni pejzaž	sport i rekreacija	groblje	saobraćajna infrastruktura	aerodrom	proizvodno-komunalne djelatnosti	obrađivo zemljište	travnjaci	ostale vodne površine	marikultura	zaštitne šume	šume sa posebnom namjenom	ostale prirodne površine	Solila - zaštićena prirodna dobra

U PUP-u Tivat do 2020. godine, DSL „Dio Sektora 22 i Sektor 23“, se nalazi u dvije planske cjeline 3–Tivat i 4-Mrčevac, odnosno pokriva sljedeće **planske zone: 3.10 i 4.3.**

1.3. Opšta strateška orijentacija i ciljevi razvoja planskog područja

U skladu sa evropskim, nacionalnim, regionalnim i lokalnim razvojnim dokumentima, šire područje Primorskog regiona, a u njemu i opština Tivat, razvijaće se u doglednoj budućnosti kao prostor integrisan u teritoriju Crne Gore, kao i u neposredno i šire regionalno i sveevropsko okruženje, sa sljedećim karakteristikama: društvena i prostorna (regionalna) zajednica sa ravnotežom između ekonomske i socijalne kohezije, a naročito između ekonomskog rasta, socijalne pravičnosti i zaštite životne sredine; sve manje razvojne razlike među pojedinačnim djelovima opštine; povoljni parametri u pogledu održivog razvoja, vrijednosti indeksa tzv. „humanog razvoja „ (HDI), zaposlenosti, siromaštva i BDP-a; razvijena i diverzifikovana privredna struktura (tj. širenje i grananje privredne matrice) u oblastima turizma, pomorske privrede, poljoprivrede i dr.; razvijeno preduzetništvo u okviru MSP i korporacija, uz društveno (socijalno, ekološki i dr.) odgovorno ponašanje privrednih subjekata; dobra razvijenost mreže javnih službi i usluga i povoljan prostorni razmještaj objekata; dobra izgrađenost saobraćajne i tehničke infrastrukture i njen povoljan prostorni razmještaj; očuvana životna sredina; efikasna (lokalna i regionalna) administracija; bogat kulturni život; i dr.

Osnovni cilj je realizacija sadržaja u predmetnom obuhvatu u skladu sa smjernicama Prostorno urbanističkog plana Tivat („Službeni list CG – opštinski propisi“, broj 24/10), kao i sa Prostornim planom posebne namjene za obalno područje Crne Gore („Službeni list CG“, br. 56/18).

Cilj izrade Izmjena i dopuna Državne studije lokacije "Dio Sektora 22 i Sektor 23", Opština Tivat (u daljem tekstu: Izmjene i dopune DSL / IID DSL) je da se shodno razvojnim potrebama stvore planski preduslovi za obezbjeđivanje uslova za dodatni razvoj djelatnosti koje su komplementarne sa razvojem turizma. Vizija razvoja prostora u obuhvatu Izmjene i dopune DSL treba da prati viziju razvoja primorskog regiona, koji, kao važan prostorni, ekonomski i društveni resurs Crne Gore, treba da se usmjereno i kontrolisano razvija, koristeći na održiv način svoje prirodne, kulturne i stvorene potencijale. U daljem razvoju moraju se poštovati evropski standardi i vrijednosti i uspostaviti pravila za kvalitetnu regulaciju i upravljanje prostorom.

U postupku izrade Izmjena i dopuna DSL sagledane su smjernice Prostornog plana posebne namjene za obalno područje Crne Gore, („Službeni list CG“, br. 56/18), jer zahvat ovog plana pripada pojasu od 100 m do 1000 m koji je rezervisan isključivo za razvoj turizma, uz poštovanje režima zaštite prostora (očuvanje vrijednih predjela, ambijentalnih cjelina, zaštićenih područja, vrijednih poljoprivrednih površina).

Opšti i posebni ciljevi

DUP-om Tivat-Centar definisani su **opšti ciljevi**:

- Očuvanje i unapređenje kulturnih i prirodnih vrijednosti prostora i njihovo usklađivanje sa stvorenim elementima sredine;
- Poboljšanje kvaliteta sredine i opremljenosti u okviru već izgrađenih zona;
- Definisanje cjelina i određivanje prioriteta intervencija u cilju planskog usmjeravanja unapređenja i razvoja prostora;
- Poštovanje tradicionalnog načina izgradnje i sklopa naselja koliko god je to moguće uz primjenu savremenih uslova i metoda građenja;
- Prilagođavanje nove izgradnje nasljeđenim principima i modelima;
- Organizovanje saobraćajne mreže koja će obezbjediti funkcionisanje tkiva uz maksimalnu zaštitu životne sredine a u skladu sa namjenom prostora i organizacijom funkcija u njemu;
- Brže rješavanje problema nedovoljne infrastrukturne opremljenosti stvaranjem preduslova za njenu izgradnju (koncentracija stanovanja i ostalih funkcija).

Programskim zadatkom, kao sastavnim dijelom Odluke o izradi Izmjena i dopuna (IID) DSL postavljen je cilj izrade planskog rješenja: Cilj izrade Izmjena i dopuna (IID) Državne studije lokacije "Dio Sektora 22 i Sektor 23", opština Tivat je da se shodno razvojnim potrebama stvore planski preduslovi za obezbjeđivanje uslova za dodatni razvoj djelatnosti koje su komplemantarne sa razvojem turizma.

Vizija razvoja prostora u obuhvatu Izmjene i dopune DSL treba da prati viziju razvoja primorskog regiona, koji, kao važan prostorni, ekonomski i društveni resurs Crne Gore, treba da se usmjereno i kontrolisano razvija, koristeći na održiv način svoje prirodne, kulturne i stvorene potencijale. U daljem razvoju moraju se poštovati evropski standardi i vrijednosti i uspostaviti pravila za kvalitetnu regulaciju i upravljanje prostorom.

Osnovni cilj koji treba da se postigne je obezbjeđivanje uslova za dalji razvoj predmetnog područja, uz poštovanje principa uređenja zaštite i korišćenja prostora.

Posebni ciljevi razvoja u zahvatu Izmjene i dopune DSL su:

- Prostorni razvoj koji će omogućiti dalju valorizaciju prostora;
- Razvoj i aktivnosti koje ne ugrožavaju ambijentalni i ekološki kvalitet sredine;
- Očuvanje i zaštita pejzaža;
- Urbanistički koncept koji podržava sliku i urbani kontekst šireg okruženja;
- Afirmisati specifične vrijednosti u pojedinim prostorima;

- Sažeti i rekonstruisati degradirane zone.

1.4. Podjela planskog područja na prostorno-funkcijske cjeline

Prostor je podijeljen u četiri zone (zona A, zona B, zona C i zona D) i prilikom definisanja zona i urbanističkih parcela, u najvećoj mogućoj mjeri je vođeno računa o vlasništvu i usklađivanju katastarskih i urbanističkih parcela.

ZONA A

Zona A obuhvata gradsku rivu i šetalište Pine, pojas obale do plaže ispred hotela Palma, potom prolazi uz gradsku luku Kaliman i uključuje saobraćajnicu i dio naseljske strukture "Belane", zapadno od lokaliteta Župe. Uz „grlo“ gradske luke Kaliman na istočnoj strani predviđa se zadržavanje postojećeg bogatog zelenila te uređenje danas zapuštene plaže ispred naseljske strukture "Belane". Na kraju plaže započeta je izgradnja otvorenog bazena u moru prema Glavnom projektu za obalno šetalište Belane, iza kojeg se nastavlja plažni potez do uvale ispred lokaliteta Župa.

Naseljska struktura "Belane" obuhvata urbanističke parcele, pretežno izgrađene stambenim objektima ili Condo hotelima, spratnosti P+1 ili P+2, koji se planiraju zadržati, rekonstruisati, a slobodne parcele izgraditi u skladu s urbanističko tehničkim uslovima. Namjena površina je mješovita.

ZONA B

Zona B obuhvata područje lokalitete Župe, Stare Račice i naselje Bonići, koji se planiraju za nove turističke sadržaje uz uslov očuvanja postojeće visoko vrijedne vegetacije i uz poštovanje uslova u službi zaštite prirode i kulture, i pejzažne taksacije, budući da se radi o zoni visoke kulturne i pejzažne vrijednosti.

Zona Župe je urbanistički podijeljena na parcelu predviđenu za izgradnju objekata u namjeni turizma, u skladu sa uslovima iz planova višeg reda, i posebnu urbanističku parcelu potencijalnog kulturnog dobra Renesansni dvorac i njegovo prirodno okruženje. Ova zona bi se ipak oblikovala kao jedinstvena cjelina s novim sadržajima uz uvalu s plažom i pristaništem, turističko – hotelsko i ugostiteljskim sadržajima, sa rekonstrukcijom objekata palate Bizanti u središtu kompleksa, u funkciji hotelskog kompleksa, uz maksimalno očuvanje postojećeg visokog zelenila.

Duž obale formiralo bi se šetalište Lungo Mare ispred palate Verona.

Na lokaciji Stara Račica, prostor nekadašnje fabrike opeke i glinenih proizvoda, planira se hotel visoke kategorije. S obzirom na blizinu nove marine, preporučuje se izgradnja specijalizovanog hotela sa najmanje 4 zvjezdice, koji raspolaže sadržajem i opremom u skladu sa posebnim zahtjevima gostiju, čime će cjelokupna ponuda i atraktivnost mjesta biti podignuta na viši nivo. Ovakav karakter hotela omogućava njegovo funkcionisanje tokom cijele godine, nezavisno od turističke sezone.

Nekadašnji kompleks fabrike je nakon potresa 1979. godine porušen. U skladu sa uslovima Studije zaštite kulturne baštine, predvidjeti valorizaciju nekadašnje fabrike opeke i glinenih proizvoda – Račica, tako što će se očuvati zatečeni objekat, sa njegovim osnovnim arhitektonskim karakteristikama. Istočno od ovog sadržaja uz magistralni put (bulevar) planom se planira poslovna zona, u kom je smještena novoizgrađena autobuska stanica. Postojeća sportska dvorana predviđena je za rekonstrukciju/dogradnju i dopunu sadržaja. Pored sale planira se, nova namjena, objekat u funkciji školstva, u skladu sa naglašenim potrebama opštine. Kako je najveći dio zone B predviđen u površini sa namjenom turizam, u skladu sa smjernicama planske dokumentacije višeg reda, planirano je izmiještanje divljeg naselja romske i egipatske populacije i privođenje namjeni predmetne lokacije.

ZONA C

Zona C obuhvata dio koji se nalazi 100m od linije obale i u kom su planirani turistički sadržaji, a sjeverno prema saobraćajnici planirani su objekti stanovanja male gustine, maksimalne spratnosti P+2.

Jugoistočno uz magistralni put (bulevar) planirani su poslovni – objekti mješovite namjene, u okviru kojih je planiran i dio povremenog ili stalnog stanovanja. U prizemljima svih objekata koji izlaze na prometne saobraćajnice obavezno je smještanje poslovne ili komercijalne djelatnosti, što će taj prostor učiniti linearnim centrom, u službi potreba snabdijevanja, usluga i ugostiteljstva kako gostiju, tako i stalnih stanovnika.

ZONA D

U zoni D velika zelena površina zauzima brdo Kukuljina, koja se planom zadržava. Istočno od nje su planirani komunalno – servisni sadržaji uz postojeće do granice obuhvata prema aerodromu. U zapadnom dijelu brda Kukuljina planirani su objekti stanovanja srednje gustine, maksimalne spratnosti P+2.

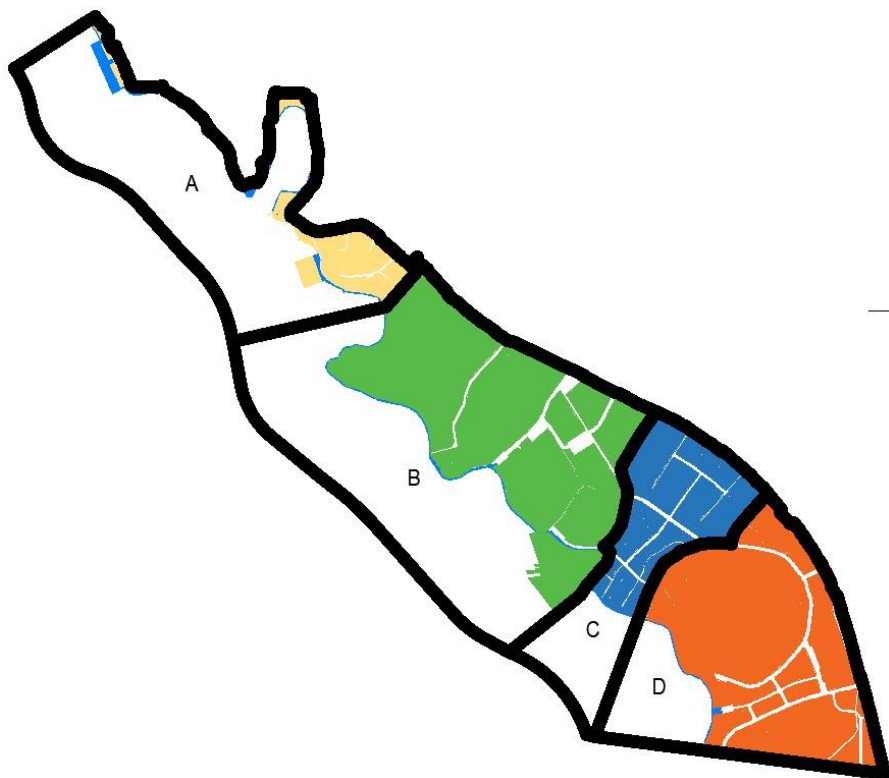
Uz magistralni put (bulevar) planirani su poslovni – objekti mješovite namjene i objekti komplementarni ovoj namjeni (trgovina, objekti za upravu, kulturu, školstvo, zdravstvenu i socijalnu zaštitu, sport i rekreaciju, objekti društvenih djelatnosti koji služe potrebama stanovnika područja obuhvaćenog planom; ugostiteljski objekti; privredni objekti, skladišta, stovarišta, koji ne predstavljaju bitnju smetnju pretežnoj namjeni; objekti komunalnih servisa koji služe potrebama stanovnika područja; stanice za snabdijevanje motornih vozila gorivom (pumpne stanice) u skladu sa posebnim propisom; parkinzi i garaže za smještaj vozila korisnika (zaposlenih i posjetilaca); objekti i mreže infrastrukture; parkinzi i garaže za smještaj vozila korisnika (zaposlenih i posjetilaca), maksimalne spratnosti P_v+1. U ovim objektima nije planirano stanovanje.

Blizina aerodroma dodatna je prednost prostora - brza dostupnost do željenih destinacija, ali i ograničenje (buka i posebni uslovi gradnje od strane aerodromske uprave).

Uticaj aerodroma na okolinu prostire se daleko izvan fizičkih granica lokacije aerodroma. Ovo se prije svega odnosi na uslove ograničenja izgradnje objekata koji bi predstavljali prepreku prilikom slijetanja i polijetanja aviona, aktivnosti koje bi ugrozile sigurnost letenja i buku koju generišu avioni tokom slijetanja i polijetanja sa aerodroma. Planirane visine objekata usklađene su sa uslovima Agencije za civilno vazduhoplovstvo.

Za sigurnost korišćenja aerodroma od presudnog značaja je kontrola prostora ispod zaštitnih ravni aerodroma, a prije svega prilaznih, odletnih i prelaznih ravni. Karakteristike ovih ravni su definisane međunarodnim propisima i zavise od kategorije aerodroma i režima letenja.

GRAFIKON 1-3 - ŠEMATSKI PRIKAZ ZONA

Akvatorijum u obuhvatu plana podijeljen je na 4 zone.

Osim planirane marine sa pratećim sadržajima, **zadržana su postojeće izgrađeno betonska pristanište Pine i privezište Stara Račica, postojeća luka – Kaliman gradska luka od lokalnog značaja** sa komunalnim vezovima, odnosno mjesto gdje će primarno lokalno stanovništvo imati mogućnost smještaja i priveza svojih plovila, dva interventna postojeća pristaništa neposredno uz aerodrom što daje prostoru posebnost i vrijednost dodatnog saobraćajnog povezivanja. Takodje, **planirana su 2 nova pristaništa, i to u zoni B (Župa Tivat) i u Zoni D (servisna zona Kukuljina)**. Uz obalu mora planirani su pontonska privezišta i u zoni A i u zoni C.

1.5. Plan namjene površina

Osnovne namjene površina na prostoru IID DSL su opredijeljene za: Površine za stanovanje male gustine, površine za stanovanje srednje gustine, površine za školstvo i socijalnu zaštitu, površine

**IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I
DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“**

za mješovite namjene, površine za pojedinačna kulturna dobra, površine za turizam, površine za sport i rekreaciju, površine za industriju i proizvodnju, površine saobraćajne infrastrukture, površine za pejzažno uređenje, površine za objekte elektroenergetske i hidrotehničke infrastrukture, ostale prirodne površine i Površinske vode.

Prostor zahvata IID DSL, podijeljen je na urbanističke parcele na kojima je planirana namjena površina:

TABELA 1-1 PLANIRANA NAMJENA POVRŠINA

POVRŠINA DSL NA KOPNU	P = 670.420,00 m ² (67,042ha)
SMG – Površine za stanovanje male gustine	P = 34.619,55 m ²
SS - Površine za stanovanje srednje gustine	P = 14.283,09 m ²
ŠS – Površine za školstvo i socijalnu zaštitu	P = 8.952,68 m ²
MN – Površine za mješovite namjene	P = 106.044,34 m ²
NT - Površine za turizam (nautički turizam)	P = 4.460,62 m ²
ZKP – Površine za pojedinačna kulturna dobra	P = 6.908,56 m ²
T - Površine za turizam (turistički apartmani)	P = 11.167,90 m ²
T1 - Površine za turizam - hotel	P = 105.557,96 m ²
T2 - Površine za turizam – Turističko naselje	P = 5.918,16 m ²
SR - Površine za sport i rekreaciju	P = 27.652,41 m ²
OP – Ostale prirodne površine	P = 17.144,24 m ²
IP – Površine za industriju i proizvodnju	P = 68.421,14 m ²
IOE - Površine za objekte elektroenergetske infrastrukture	P = 872.82 m ²
IOH - Površine za objekte hidrotehničke infrastrukture	P = 4.783,84 m ²
PU – Površine za pejzažno uređenje	P = 170.044,87 m ²
VPŠ – Površinske vode	P = 4.667,21 m ²
DS - Površine saobraćajne infrastrukture, drumski saobraćaj kolske površine i trotoari, pješačke staze, obalno šetalište	P = 78,542.61 m ²

IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I
DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“

1.5.1. Korišćenje zemljišta po namjenama

TABELA 1-2 UPOREDNI URBANISTIČKI POKAZATELJI

UPOREDNI URBANISTIČKI POKAZATELJI		
	POSTOJEĆE STANJE	NACRT PLANA
Površina zahvata plana	607.420,00 m ²	607.420,00 m ²
Ukupna površina pod objektima	43.821 m ²	141,848.68 m ²
Ukupna BRGP	73.603 m ²	254,037.72 m ²
ukupan broj stanovnika	905	1093
gustina stanovanja na nivou plana	13,5 st/ha	16,35 st/ha

TABELA 1-3 UPOREDNI PLANIRANI URBANISTIČKI POKAZATELJI

UPOREDNI PLANIRANI URBANISTIČKI POKAZATELJI		
	PRETHODNI PLAN	NACRT PLANA
površina pod objektima	144.077,08 m ²	141,848.68 m ²
površina pod saobraćajnicama - <i>kolske površine i trotoari, pješačke staze, obalno šetalište</i>	90.410 m ²	79.680,29 m ²
ukupna BRGP objekata	256.610,33 m²	254,037.72 m²
BRGP stanovanja	49.479,76 m ²	41,556.81m ²
BRGP turizma	140.471,59 m ²	114.876,17 m ²
BRGP djelatnosti	42.199,38 m ²	88,012.09 m ²
broj stanova	484	415
ukupan broj stanovnika	1692	1093
broj gostiju u turističkom smještaju	1407	1907
broj zaposlenih	856	999
gustina stanovanja na nivou plana	24,88 st/ha	16,35 st/ha
gustina korisnika na nivou plana (stalni stan.+sezonski stan+zaposleni)	120,08 st/ha	60 st/ha
indeks zauzetosti na nivou plana	0,21	0,21
indeks izgrađenosti na nivou plana	0,38	0,38

Zona A

Zona A je zona najvećeg broja izvedenih objekata unutar zahvata, i karakterišu je objekti kombinovanih sadržaja (poslovanje, ugostiteljstvo, turizam i stanovanje). U zoni A se nalazi i luka od lokalnog značaja – Kaliman, kao i pristanište Pine. Vezovi u luci Kaliman su pretežno komunalni, namijenjeni lokalnom stanovništvu za vezivanje manjih plovila, lokalnim ribarima i vlasnicima malih plovila za sport i rekreaciju. U ovoj zoni su i površine za školstvo i socijalnu zaštitu za predškolsko, osnovno i srednjoškolsko obrazovanje. Tu se nalazi Srednjoškolski centar u Tivtu kapaciteta 450 učenika koji zadovoljava potrebe grada za srednjoškolsko obrazovanje u planskom periodu.

Zona B

U zoni B nalazi se kulturno dobro Palata Verona, u kompleksu koji je okružen zidinama, sa pristaništem ispred palate. U zoni B nalazi se i brodogradilišna luka Bonići i postojeće privezište Stara Račica. Uz novoplaniranu marinu u ovoj zoni planira se i turističko – nautički sadržaj, nautičkim klubom, uslugama servisiranja brodova, prodajom opreme i točenjem goriva. U zoni B se nalazi postojeća sportska dvorana. U ovoj zoni planirani su i otvoreni sportski tereni, koji bi bili dopuna sadržaja na parcelama predviđenim za nove turističke komplekse. Parcela sa planiranim sportskim terenima se nalazi na terenu nepovoljnom za urbanizaciju.

Zona C

U ovoj zoni u obalnom području dominiraju objekti namjenjeni turizmu, dok se u dijelu u blizini magistralnog puta uglavnom nalaze objekti mješovite (stambeno-konmercijalne namjene).

Zona D

Zona D (servisno skladišna zona) je planirana pretežno za objekte poslovanja. U ovoj zoni u okviru površina mješovite namjene nije predviđeno stanovanje. Zona se graniči sa aerodromom Tivat.

1.6. Prostorni razvoj i razmještaj privrednih djelatnosti

U zahvatu plana, **centralno mjesto zauzimaju površine za mješovitu namjenu** koje su organizovane uz magistralni put kao buduću gradsku aveniju. Planirane namjene su pretežne a ne isključive, što znači da podrazumijevaju i postojanje drugih, komplementarnih namjena u skladu sa Pravilnikom o bližem sadržaju i formi planskog dokumenta. Prema dostavljenim

sugestijama i potrebama opštine, kao komplementarna namjena, planiran je objekat u funkciji školstva. U skladu sa uslovima iz PUP-a Tivta, dio naselja je planirano kao stambena zona za izgradnju objekata za stalno i povremeno stanovanje, kao i za objekte druge namjene koje ne predstavljaju smetnju namjeni stanovanja. Površine za stanovanje srednje gustine predviđene su samo u jednom dijelu plana. Povremeno stanovanje na prostoru zahvata obuhvata objekte komplementarnog turističkog smještaja – sobe, turistički apartmani, turistički apartmanski blok i kuće za izdavanje.

Površine za turizam su namijenjene prvenstveno za razvoj turizma i za druge kompatibilne namjene turizma. Visoki standardi hotelsko-turističkih sadržaja biće ključna komponenta u daljem razvoju ovog dijela grada.

Površine za proizvodno komunalne djelatnosti su planirani u prethodnom planu i zadržani su. Osnovno uporište koncepta i politike privrednog razvoja opštine Tivat proističe iz njene dugoročne razvojne strategije, definisanja razvojnih centara i koridora, načina mobilnosti osnovnih lokalnih (i regionalnih) faktora (posebno kapitala i radne snage), jačanja podrški upravljačkim mehanizmima, institucionalno-organizacionim aranžmanima itd.

Lokacije namjenjene ekskluzivno hotelsko-turističkoj djelatnosti su planirane u zoni B zahvata plana. Planirani objekti su isključivo visoke kategorije (4 i 5 zvjezdica) sa različitim smještajnim i komercijalnim sadržajima i predviđeni su kao hoteli i objekti turističkog naselja.

Na potezu magistralnog puta planirani su objekti mješovite namjene, u okviru kojih je planiran i dio hotelskih sadržaja kao i povremenog ili stalnog stanovanja. U prizemljima svih objekata koji izlaze na prometne saobraćajnice obavezno je smještanje poslovne ili komercijalne djelatnosti, što će taj prostor učiniti linearnim centrom, u službi potreba snabdijevanja, usluga i ugostiteljstva kako gostiju, tako i stalnih stanovnika. Površine mješovite namjene, su namijenjene za izgradnju obrazovnih, poslovnih, komercijalnih, i uslužnih djelatnosti, i za druge kompatibilne namjene u skladu sa Pravilnikom.

Sportsko rekreativne površine su planirane u okviru zona B i C. U zoni B se nalazi postojeća sportska dvorana. U ovoj zoni planirani su i otvoreni sportski tereni, koji bi bili dopuna sadržaja na parcelama predviđenim za nove turističke komplekse. Parcela sa planiranim sportskim terenima se nalazi u IV Kategoriji terena, nepovoljnim za urbanizaciju i u skladu sa tim su planirani adekvatni sadržaji. U zoni C planirana je izgradnja sportskih objekata za potrebe građana. Predviđeno je da se objekti podjednako koriste u ljetnjim i zimskim mjesecima (u svrhe priprema sportista i sl.).

Zelene površine obuhvataju zelenilo uz javne i turističko – ugostiteljske sadržaje, zelenilo uz stanovanje, sportsko – rekreativno zelenilo, zelenilo šetnica i linearno zelenilo. Posebno mjesto zauzima brdo Kukuljina i borove šume brda Župe, koji se nalaze u zahvatu ovog plana.

Za cijelu teritoriju plana i sve planirane sadržaje izvršena je parcelacija i formiranje urbanističkih parcela kao osnovnih planskih jedinica koje omogućavaju njegovu dalju realizaciju. Nova parcelacija, poštovala je postojeće katastarsko stanje u najvećoj mjeri u onim segmentima Plana u kojima ne remeti planirani urbanistički koncept.

1.7. Stanovništvo, javne službe i stanovanje

Granicom zahvata je obuhvaćen vrijedan i atraktivan prostor, koji pruža uslove za formiranje usluga turizma visoke kategorije i kvalitetne naseljske strukture sa pratećim gradskim aktivnostima. Povoljnost prirodnih uslova čini pogodna orijentacija, zone visoko vrijednog prirodnog zelenila, na dvije referentne tačke Župa i Kukuljina. Komunalno servisna zona smještena je u neposrednoj blizini aerodroma Tivat, unutar koje nema odlaganja otpada, ni reciklažno dvorište. Preduslovi za razvoj ogledaju se i u dobroj saobraćajnoj povezanosti, blizini Magistralnog puta Budva – Tivat, blizini centra grada i Marine Porto Montenegro.

U toku 2020.godine DOO „Komunalno“ Tivat je 90% od sakupljene količine otpada odvezlo na deponiju „Možura“ u Baru, dok je 10% odvezeno u reciklažni centar DOO „Komunalno- Kotor“. Shodno Sporazumu o saradnji na korišćenju postrojenja za kompostiranje i sprovođenju selektivnog odlaganja otpada u kompostanu koja se nalazi na teritoriji opštine Kotor u 2020. godini odvezeno je 850 m³ zelenog otpada. Planskom dokumentacijom Opštine Tivat opredijeljena je zona komunalnih servisa u KO Mrčevac. Planirana Lokacija za reciklažno dvorište je u okviru DUP-a Gradiošnica (KO Mrčevac).

Kanalizacioni sistem Tivta čine dva podsistema, kanalizacioni sistem za Tivat i kanalizacioni sistem za Krtole. Otpadne vode naselja Krašići i naselja Đuraševići priključuju se preko obalnog kolektora na postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda direktno. U ovaj kolektor se priključuje putem sifona otpadna voda ostrva Sveti Marko, jer novoizgrađeni kolektor već sada može samo da prihvati otpadne vode turističkog lokaliteta Župa i djelimično ostrva Sveti Marko.

Stanovanje

Uz demografsku pretpostavku o prosječnoj veličini domaćinstva od 3,0 člana u širem gradskom području, planirana je izgradnja dodatnih 900 stanova. Planirani odnos broja novih stanova u

IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“

kollektivnim stambenih objektima u širem gradskom području je cca 50 % : 50 % čime se postiže intenzivnije korišćenje gradskog prostora u budućnosti i povećanje gustine stanovanja na cca 80 st/ha u prosjeku.

Intenzivna ekspanzija izgradnje objekata sezonskog stanovanja dovela je do zasićenosti prostora te je ostavljena minimalna rezerva za nove objekte (cca 250 stanova). Ukupna gustina stanovanja planirana GUP-om je 90 st/ha.

1.8. Kulturna baština

Zahvat plana se nalazi u okviru Šire zone Zaštićene okoline Područja Kotora (UNESCO).

SLIKA 1-1 ODNOS DSL I ŠIRE ZONE ZAŠTIĆENE OKOLINE PODRUČJA KOTORA (UNESCO)

Prema smjernicama Uprave za zaštitu kulturnih dobara, broj 04-81/21 od 26.05.2020.godine, konstatovano je da se na prostoru koji obuhvata Izmjene i dopune DSL „Dio Sektora 22 i Sektor 23“ nalazi jedno registrovano nepokretno kulturno dobro i to:

- **Kulturno dobro Palata Verona**, na katastarskim parcelama broj KP 4715/1, KP 4714, KP 4716/1 i KP 4716/2 KO Tivat. Kulturno dobro se nalazi u nekadašnjem kompleksu koji je okružen zidinama. U sklopu kompleksa spada i pristanište ispred palate koje se nalazi na KP 4889. Površina koju zahvata zona nekadašnjeg kompleksa, u okviru koga je nepokretno kulturno dobro iznosi 91.8m².

S obzirom da je zahvat ovog plana u granicama Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora sa njegovom Zaštićenom okolinom (bafer zona), planirani kapaciteti i urbanistički parametri predstavljaju samo teorijski maksimum, koji će se provjeriti i eventualno smanjiti prilikom izrade pojedinačne HIA studije, u skladu sa zakonom i pravilima za širenje građevinskih područja naselja iz PPPNOPCG, kao i režimima korišćenja prostora datim u PPPNOPCG, koji ukazuju na ranjivost prostora.

1.9. Turistički aspekti

Crna Gora kao turistička destinacija može se podijeliti na šest klastera, koji se međusobno razlikuju po karakteristikama predjela i kultura:

- ✓ Strma, stjenovita obala od Luštice do Ulcinja, sa brojnim kupališnim zalivima, centar plažnog turizma sa poznatim, najčešće modernim kupališnim mjestima, kao što su Budva i Bečići.
- ✓ Ulcinj, grad sa primjesama orijentalizma i najdužom pješčanom plažom južnog Jadrana, Adom Bojanom i Valdanosom. Velika plaža predstavlja veliki razvojni potencijal crnogorske turističke privrede.
- ✓ Bokokotorski zaliv, uokviren strmim liticama koje se visoko uzdižu iznad nivoa mora, sa ostacima mletačke kulture – predstavlja unikat na Mediteranu, najpogodniji za razvoj visokokvalitetne i diverzifikovane ponude (nautički turizam, golf tereni i ostalo) u tivatskom zalivu i na poluostrvu Luštici, pod uslovom da se riješe infrastrukturni problemi.
- ✓ Prijestonica Cetinje i Skadarsko jezero, takođe dva unikata zbog njihovog istorijskog značaja, raznolikosti flore i faune i fascinantnih pejzaža na jezeru.

- ✓ Planinski predjeli Durmitora i Sinjajevine sa kanjonom Tare i Nacionalnim parkom.
- ✓ Planinski predjeli Bjelasice, Komova i Prokletija sa jednim, uskoro dva nacionalna parka, manastirima i džamijama.

Ciljevi razvoja do 2030. god. za Opštinu Tivat

- Dovršenje marine Porto Montenegro i nove marine u predviđenim projektima – minimalno 350 vezova;
- Afirmacija i promocija Tivta kao prestižne crnogorske luksuzne destinacije;
- Izgradnja „hotela i resorta visoke kategorije“/objekata na Luštici, Plavim Horizontima, ostrvu Sv. Marko i sl.
- Korišćenje brownfield potencijala

Vodeće strategije:

- Komunikacija i saradnja s ključnim subjektima – stavljanje na raspolaganje svih subjekata javnog i privatnog sektora kako bi se predviđene investicije dovršile,
- Osiguravanje adekvatne avio povezanosti – privlačenje low-cost i redovnih vazduhoplovnih kompanija u periodu pred i post sezone,
- Turistička tematizacija i interpretacija prostora – područje opštine ima nekoliko tematskih cjelina koje će dodatno biti pojačane sa novim projektima, pa je potrebno taj prostor i interpretirati kroz autentičan kulturni i ambijentalni identitet,
- Uspostavljanje marketinga i menadžmenta destinacije – novi proizvodi nameću pitanje uspostavljanja profesionalnog turističkog menadžmenta destinacije, pri čemu opština mora napraviti plan menadžmenta i marketinga destinacije,
- Poboljšanje infrastrukture – mora se u fazama unapređivati kako rastu turistički smještajni kapaciteti, odnosno tražnja,
- Nadzor i definisanje normi u cilju poboljšanja ekološkog stanja morskog ekosistema,
- Sanacija infrastrukturnih sistema (otpad i otpadne vode) kao obaveze koje će se preuzeti daljim procesom integracije u EU.

1.10. Saobraćaj i ostala infrastruktura

Usled značaja zone i njenog sadržaja, Prostornim planom Tivta, planirana je izgradnja bulevara, odnosno rekonstrukcija magistralnog puta u saobraćajnicu sa razdvojenim smjerovima saobraćaja. Za ovu značajnu saobraćajnicu urađen je Glavni projekat koji je u potpunosti preuzet za izradu plana.

Projektovani ritam raskrsnica sa punim programom veza definisao je i planiranu mrežu sekundarnih saobraćajnica. Saobraćajno rješenje unutar kompleksa prilagođeno je planiranoj namjeni. Interne-unutaršnje saobraćajnice projektovane su tako da zadovolje potrebe svih objekata i sadržaja pojedinačno, a i grupno po užim cjelinama (uslovno blokovima) uz minimalno okupiranje slobodnih površina saobraćajnom infrastrukturom.

Sve projektovane ulice su za dvosmjerni saobraćaj sa dvije saobraćajne trake, sa, uglavnom, obostranim pješačkim stazama.

Obrada otvorenih parkinga treba da je takva da omogući maksimalno ozelenjavanje, a na svako 3 PM obezbijediti (koliko je moguće) zasad drvoreda radi hladovine. Parking mjesto definisati sa dimenzijama 2,5x5,0 m sa oivičenjem.

Biciklistički saobraćaj

U skladu sa smjericama PUP-a, predmetnim zahvatom nije planirana izgradnja biciklističkih staza.

Pješački saobraćaj

Trotoari su predviđeni uz saobraćajnice. Prelaze preko ulica unutar kompleksa obezbijediti odgovarajućom saobraćajnom signalizacijom (vertikalnom i horizontalnom).

Javni masovni prevoz putnika

Izgrađena autobuska stanica je mjesto odakle odlaze i mjesto na koje dolaze sredstva međugradskog prevoza. Saobraćajni plato sa peronima za autobuse je preko servisnih saobraćajnica povezan sa bulevarom.

Autobuski prevoz za potrebe ovog kompleksa odvijaće se bulevarom. Pozicije BUS stajališta definisane su Glavnim projektom bulevara i prikazane u grafičkom prilogu. Stajališta su planirana kao izdvojene niše i niše na kolovozu za pristajanje autobusa. Potrebno je obezbijediti i nadstrešnice za putnike sa drugom pratećom opremom.

Taxi prevoz

Potrebno je planirati pozicije taxi stajališta u skladu sa potrebama plana (naročito u zoni autobuske stnice). Pozicije taksi stajališta treba da odredi nadležni organ lokalne samouprave.

1.11. Elektroenergetska infrastruktura

Elektroenergetika postojeća infrastruktura

U granicama IID DSL “Dio sektora 22 i sektor 23” u Tivtu nalaze se elektroenergetski objekti dva naponska nivoa: 10 kV i 1 kV.

PUP-om Tivta predviđena je izgradnja nove TS 35/10 kV “Tivat 3” (2x8 MVA) u granicama Izmjene i dopune DSL “Dio sektora 22 i sektor 23” u Tivtu.

Pitanje zaštite mreže 10 kV treba riješiti u sklopu čitave mreže 10 kV na području DSL-a. Shodno tome, zbog povećanja vrijednosti strujia zemljospoja, ostavlja se mogućnost uzemljenja neutralne tačke 10 kV mreže u TS 35/10 kV “Tivat 3”.

PUP-om je planirano povezivanje TS 110/35 kV „Tivat” – TS 35/10 kV “Tivat 3” sa dva kabla tipa 3 x XHE 49 A, 240 mm², 36 kV. Od TS 35/10 kV „Tivat 3” do kule 35 kV »Opatovo« predviđeno je polaganje kabla tipa 3 x XHE 49 A, 240 mm², 36 kV.

1.12. Hidrotehnička infrastruktura

Vodosnabdijevanje

Dugoročno snabdijevanje Crnogorskog primorja, a time i opštine Tivat je riješeno izgradnjom Regionalnog vodovoda na koji su povezane postojeće distribucione mreže primorskih gradova.

Na osnovu „PROSTORNOG PLANA PODRUČJA POSEBNE NAMJENE ZA MORSKO DOBRO CRNE GORE“ projektovana potrebna količina vode za 2021. godinu za Tivat iznosi 193 l/s, od toga za stalne korisnike 117 l/s i 76 l/s za povremene korisnike. Iz lokalnih izvora može se podmiriti 20 l/s, a iz regionalnog vodovoda 173 l/s.

Dionica od Herceg Novog do Budve u dužini od 34,5 km izgrađena je i ovim dijelom cjevovoda su povezani gradovi Herceg Novi, Kotor, Tivat i Budva i omogućeno je plasiranje eventualnih viškova vode iz jednog grada u drugi.

Da bi se adekvatno dopremila primljena voda iz Regionalnog vodovoda do potrošača uz zahtijevanu količinu i pritisak potrebno je rekonstruisati i optimizirati rad postojećih gradskih vodovodnih mreža.

Povezanost Regionalnog vodovoda i distribucione mreže Tivta ostvaruje se preko odvojka Aerodrom iz rezervoara uz pumpnu stanicu Pod kuk, postojećeg rezervoara Tivat (PK Tivat) u postojeći rezervaor Mažine.

Odvođenje otpadnih voda

Jadransko more kao osnova svih djelatnosti ljudi koji žive na području Crnogorskog primorja, ne treba da se u pogledu odvođenja otpadnih voda tretira kao puki recipijent što se dešavalo i dešava u dosadašnjoj praksi odvođenja otpadnih voda sa ovog područja.

U oblasti odvođenja otpadnih voda došlo je vrijeme da ona količina vode koja je uzeta iz prirode bude adekvatno prečišćena i vraćena.

Planirano je da se otpadne vode primorskih gradova sakupljaju sa jednim ili više gradskih kanalizacionih sistema i najbržim putem uz prethodno prečišćavanje preko dubokih morskih ispusta (dužine preko 500 metara) upuštaju u more na dubinu ispod 40 m.

Tivatski kanalizacioni sistem

Za Tivatski kanalizacioni sistem usvojeno je takođe separatno odvođenje upotrebljenih otpadnih voda. Otpadne vode grada Tivta sakupljene mrežom kanala vode se kolektorom iz Tivta i priključuju na kolektor Kotor - Trašte na potezu od izlivne komore Solila do ulaznog portala Grude. Otpadne vode naselja Krašići priključuju se kolektorom na ulaznom portalu tunela Grude.

Osnovni dio kanalizacionog sistema Tivta sačinjava gravitacioni kolektor od Seljanova do Solila i kanalizacioni sistem na poluostrvu Luštica.

Sistem Seljanovo-Solila je tako koncipiran da po naseljima gravitaciono sakuplja otpadne vode i onda sistemom pumpnih stanica prepumpava otpadnu vodu u kolektor iz naselja nižih od kolektora odnosno gravitacionom mrežom iz naselja iznad kolektora. Na glavnom kanalizacionom kolektoru imamo dvije sifonske dionice i ukupno trenutno izgrađene 3 pumpne stanice (Seljanovo, Kalimanj i Gradiošnica). Kanalizacioni sistem Tivta-Seljanovo se spaja na kanalizacioni sistem Kotor-Trašte preko PS Solila. Na ovaj kolektor se priključuju naselja od Seljanova do Mrčevca. Otpadne vode za naslje Župa i ostrvo cvijeća bi trebalo da se do glavnog kolektora prepumpaju preko projektovanih PS. Takođe trenutno je u izvođenju i nastavak glavnog kolektora za naselje Donja Lastva kao i pripadajućeg sekundarnog kolektora sa PS.

1.13. Pejzažna arhitektura

Pravni osnov za izradu Detaljne studije predjela sa pejzažnom taksacijom- PPPN OP

- Detaljne studije predjela rade se po metodologiji po metodologiji iz Priručnika o načinu izrade plana predjela (Ministarstvo održivog razvoja I turizma/LAMP, 2014) za područja na kojima se planira razvoj kroz koji će se očuvati identitet i karakter predjela koji ga čini vrijednim, ako postoji opravdana potreba da se određeni predio sačuva od promjena i zaštite njegove karakteristike ili se pak planira revitalizacija nekog predjela. Detaljna studija predjela obuhvata analizu područja ili lokacije, kroz analizu planiranog koncepta razvoja i zaštite predjela i daje smjernice za razvoj, zaštitu i unapređenje predjela, kao i granicu lokacije na kojoj je potrebno uraditi Elaborat pejzažne taksacije.
- Područja za koja je obavezna izrada Detaljne studije predjela - Župa u Tivtu.

DSL Sektor 22 i 23

- S obzirom da se mnoga stabla nalaze u nepovoljnom stanju, potrebno je izvršiti pejzažno uređenje parka što uključuje očuvanje šumske zajednice čempresa i borova kao i adekvatno opremanje prostora parkovnim mobilijarom: klupe za sjedenje, koševi za otpatke, javna rasvjeta i sl. Na području Župe potrebno je očuvati karakterističnu konfiguraciju prostora ostavljajući površine visokog zelenila i zaštititi specifičnu pejzažnu vrijednost obale.

Planirano stanje

Opšte smjernice:

- Po smjernicama PPPNOP, Područje za koja je obavezna izrada Detaljne studije predjela - Župa u Tivtu. Detaljne studije predjela rade se po metodologiji po metodologiji iz Priručnika o načinu izrade plana predjela (Ministarstvo održivog razvoja I turizma/LAMP, 2014) za područja na kojima se planira razvoj kroz koji će se očuvati identitet i karakter predjela koji ga čini vrijednim, ako postoji opravdana potreba da se određeni predio sačuva od promjena i zaštite njegove karakteristike ili se pak planira revitalizacija nekog predjela. Detaljna studija predjela obuhvata analizu područja ili lokacije, kroz analizu planiranog koncepta razvoja i zaštite predjela i daje smjernice za razvoj, zaštitu i unapređenje predjela, kao i granicu lokacije na kojoj je potrebno uraditi Elaborat pejzažne taksacije.

- Tokom implementacije planskog dokumenta a u cilju maksimalnog očuvanja karaktera i autentičnosti pejzažno-ambijentalnih vrijednosti predione cjeline, a prije izrade idejnog rješenja, idejnih-glavnih projekata potrebno je uraditi pejzažnu taksaciju postojećeg zelenila i elaborat zaštite zelenila za sve urbanističke parcele. Ovim će se vrednovati sastavni predioni elementi i dati preciznije smjernice i preporuke za očuvanje karaktera predjela i revitalizaciju ili podizanje novih površina, kako ne bi daljom intervencijom na parceli došlo do narušavanja vizura pejzaža i degradacije postojećeg zelenila i dale smernice za nadoknadu zaštićenih vrsta. Pejzažnu taksaciju raditi po metodologiji definisanoj u poglavlju Zaštita identiteta i karaktera predjela – pejzažna taksacija u Priručniku o načinu izrade plana predjela, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Crne Gore.

Radi očuvanja prirodnih i pejzažnih vrijednosti predjela IID DSL je planirano:

- Maksimalno očuvanje autentičnih pejzažno-ambijentalnih vrijednosti predione cjeline (orografske, geomorfološke, hidrološke i td.);
- Očuvanje i uklapanje postojećeg vitalnog i funkcionalnog zelenila u nova urbanistička rješenja;
- Usklađivanje kompozicionog rješenja sa namjenom (kategorijom) slobodnih površina;
- Uspostavljanje optimalnog odnosa između izgrađenih i slobodnih-zelenih površina;
- Funkcionalno zoniranje slobodnih površina;
- Povezivanje planiranih zelenih površina u jedinstven sistem sa pejzažnim okruženjem;
- Korišćenje vrsta otpornih na ekološke uslove sredine i usklađene sa kompozicionim i funkcionalnim zahtjevima;
- U kompozicionom smislu zelenilo treba uklopiti tako da predio i nakon budućih intervencija zadrži svoj prepoznatljivi izgled.

Sa druge strane i Nacionalna strategija održivog razvoja (NSOR) je promovisala održivi razvoj u sektoru turizma tako što je „održivost u turizmu“ definisala kao razvoj (I) koji poštuje ekonomske, ekološke i socijalne principe u međusobno uravnoteženom odnosu; (II) koji ne iscrpljuje prirodne resurse, nego ih koristi samo u mjeri koja obezbjeđuje da ostanu na raspolaganju i budućim generacijama; (III) koji čuva kulturnu raznovrsnost i identitet, a pritom stimuliše sklad društva; i (IV) pored toga, ima u vidu zadovoljstvo turista.

1.14. Smjernice za sprovođenje plana

Prostor Državne studije lokacije se dijelom danas koristi za određene djelatnosti i funkcije. Do privođenja planiranoj namjeni treba omogućiti nesmetano korišćenje, i investiciono održavanje, u postojećim gabaritima izgrađenih objekata za postojeće namjene. Na dijelu neizgrađenog prostora predviđenog za određene sadržaje, do privođenja namjeni nije dozvoljena gradnja novih objekata.

Preporuke za faznu realizaciju: Ova Studija lokacije ne predviđa striktnu faznost realizacije već se oslanja na koncept permanentnog upravljanja prostorom. Nema definisanih faza realizacije u okviru obuhvata plana. Plansko rješenje za urbanističke parcele na kojima je planirano više objekata propisuje mogućnost fazne gradnje. U daljoj fazi realizacije planirati:

- Uređenje zelenih površina javne i specijalne namjene;
- Rekonstrukciju i dogradnju mreže pješačkih i saobraćajnih komunikacija, kao i infrastrukturne mreže;
- Izuzetno, prilikom izrade projekata saobraćajnica dozvoljena su manja odstupanja od trase iz Plana, isključivo kada su uslovljena stvarnim stanjem na terenu (nagibi, useci, stabilnost i blizina objekata, elementi za odvodnjavanje, saobraćajna oprema, signalizacija, planirana ili postojeća infrastuktura itd).
- Izgradnja javnog šetališta Lungo mare pored obale;
- Planiranu Lungo mare, treba posmatrati kao jednu građevinsku cjelinu (obalno šetalište sa proširenjima, objektima infrastukturalnih punktova, kupalištem i pristaništima). Treba izraditi jedinstveno Idejno arhitektonsko rješenje za šetalište u cjelini, a zatim Glavni projekat na osnovu izdatih UTU, čija realizacija je moguća u fazama. Kroz projektnu dokumentaciju moraju jasno biti naznačene faze realizacije.
- Obezbeđivanje komunalnih priključaka, odnosno priključaka na vodovodnu, elektroenergetsku i telekomunikacionu mrežu;

U okviru urbanističkih parcela ukoliko se investitor opredijeli za faznu realizaciju, potrebno je uraditi Idejno arhitektonsko urbanističko rješenje kojim će se definisati dispozicija objekata. Nakon toga je za svaku pojedinačnu lokaciju (dio urbanističke parcele) u skladu sa zakonima i važećim propisima moguća izrada idejnih, glavnih projekata i pribavljanje svih saglasnosti u skladu sa zakonskim odredbama.

Sve aktivnosti na evidentiranim objektima i lokalitetima sa potencijalnim kulturnim vrijednostima sprovoditi u saradnji sa Upravom za zaštitu kulturnih dobara na osnovu konzervatorskih smjernica.

Prije izrade idejno arhitektonskog rješenja obavezno je uraditi pejzažnu taksaciju postojećeg zelenila sa elaboratom zaštite zelenila prilikom daljih građevinskih intervencija na parceli. Pejzažnu taksaciju raditi po metodologiji definisanoj u poglavlju Zaštita identiteta i karaktera predjela – pejzažna taksacija u Priručniku o načinu izrade plana predjela, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Crne Gore.

1.15. Odnos prema drugim planovima

1.15.1. Strategija održivog razvoja do 2030. godine

Ovo je najvažniji krovni dokument kojim se određuju pravci razvoja Crne Gore usmjereni ka dobrobiti čovjeka i prirode. U kontekstu zelene ekonomije i principa održivog razvoja, Strategija prepoznaje veliku šansu u daljem razvijanju turizma zasnovanog na usklađenosti interesa ekonomskog razvoja i potreba zaštite životne sredine i očuvanja prirodnih resursa, kao i na pristupu koji podrazumijeva prilagođavanje negativnim posljedicama klimatskih promjena i njihovo ublažavanje. Održivi razvoj turizma zahtijeva uvažavanje principa:

- a) optimalne upotrebe prirodnih resursa kroz implementaciju politika i mjera kojima se ublažava djelovanje klimatskih promjena na ekonomski razvoj, omogućava smanjenje emisija gasova s efektom staklene bašte i prelazak na niskokarbonsku ekonomiju, kao i smanjenje ranjivosti sistema, prirodnih i stvorenih, na stvarne i očekivane efekte klimatskih promjena;
- b) poštovanja socio-kulturnih autentičnosti zajednice, očuvanja kulturne baštine i tradicionalnih vrijednosti;
- c) obezbjeđivanja održivog, dugoročnog ekonomskog poslovanja, u cilju ostvarivanja socijalno-ekonomskih koristi za građane. U tom smislu, destinacijsko planiranje i razvojne strategije prvi su koraci u ozelenjavanju turizma. Uz pomoć podsticajnih programa i sistema edukacije, potrebno je motivisati lokalno stanovništvo na preduzetničke aktivnosti. Formiranje klastera moglo bi značajno da pomogne u prenošenju iskustava dobre prakse.

Održivo planiranje prostora

S obzirom na ocjenu stanja prostora u Crnoj Gori u vremenskom horizontu ove strategije, prioritetno je riješiti probleme neodrživog kapacitiranja prostora, generisane nerealnim zahtjevima u pogledu kvantiteta i niskim kvalitetom izgrađene sredine. Za rješavanje tih problema, koji dovode do trajnog smanjenja kako vizuelnih/estetskih, tako i ekonomskih i ostalih vrijednosti prostora, sistem uređenja prostora i prostornog planiranja raspolaže brojnim mehanizmima, zasnovanim na principima održivog razvoja, pri čemu se omogućava integracija brojnih sektora u prostorno-planski proces i njihova uzajamna kompatibilnost. Među tim mehanizmima izdvaja se jačanje prostorno-planske analitike na svim nivoima – od nacionalnog izvještavanja o stanju uređenja prostora, preko pripreme programskih zadataka za izradu pojedinih planskih dokumenata i izrade kvalitetnih stručnih, ulaznih studija, do ocjenjivanja planskih dokumenata u postupku odobravanja. S druge strane, da bi se obezbijedila objektivnost prostorno-planske analitike, neophodna je primjena kvantifikovanih indikatora jer oni omogućavaju egzaktnu mjerljivost promjena u prostoru, kao i uporedivost sa sličnim ili razvijenijim sredinama (npr. zemljama i regionima u EU).

Održivost gradova u znatnoj mjeri je uslovljena unapređenjem sistema prostornog planiranja, kao bitnog elementa ukupnog sistema upravljanja urbanim sredinama. Potrebno je, dakle, da lokalne samouprave kvalitetnije prate indikatore održivosti razvoja gradova, da ih neprestano unapređuju, kao i a koriste sve raspoložive kapacitete u gradovima kako bi razvoj bio stabilan, održiv i na pravi način kontrolisan.

Bitan element podizanja kvaliteta života u urbanim sredinama predstavlja odgovorna stambena politika, koja prepoznaje pravo na stan, uređeno brojnim međunarodnim sporazumima i konvencijama čija je strana ugovornica i Crna Gora. Pri tom je neophodno uvažiti sve specifičnosti prouzrokovane istorijskim nasljeđem i relativno ograničenim mogućnostima, koje su posljedica veličine društvenog sistema.

U skladu s navedenim, strateški cilj NSOR do 2030. godine u oblasti održivog planiranja prostora je **rješavanje problema neodrživog kapacitiranja prostora generisanih nerealnim zahtjevima u pogledu kvantiteta i niskim kvalitetom izgrađene sredine.**

1.15.2. Prostorni plan posebne namjene za obalno područje Crne Gore (PPPNOP)

Cilj i zadatak ovoga Plana je stvaranje planskog i formalnog osnova za obezbjeđenje integralnog razvoja Obalnog područja koji predstavlja jedan od najvažnijih izazova politike uređenja prostora u Crnoj Gori. Važan zadatak je da se kroz specifične prostore svake opštine pojedinačno, prepozna jedinstven sistem povezivanja u funkcionalnom i prostornom smislu i sagleda zajednička razvojna šansa koja se može u planskom periodu ostvariti uz poštovanje jednakih pravila ponašanja u Primorskom regionu. Uvođenje jedinstvenih principa za svih šest primorskih opština i usklađivanje razvojnih lokalnih interesa sa strategijom i politikom razvoja države, integralnim pristupom u planiranju, ima za cilj stvaranje mogućnosti da obalno područje Crne Gore postane prestižna “mediteranska regija”.

Ciljevi PPPNOP su:

1. Regulisanje prekomjerno isplaniranog prostora za izgradnju, kroz smanjenje planiranog građevinskog područja i svođenje u razumne – održive okvire.
2. Povećanje iskorišćenosti planiranih građevinskih područja.
3. Unaprjeđenje kvaliteta izgrađene sredine u skladu sa preporukama Programa upravljanja obalnim područjem Crne Gore.
4. Definisanje jasnih smjernica za razvoj turizma u užem obalnom pojasu i u zaleđu,
5. Regulacija i kontrola gradnje u užem obalnom pojasu uz primjenu mjera za obalni odmak.
6. Razvoj ruralnog područja uz očuvanje otvorenih ruralnih prostora

1.15.3. Nacionalna strategija Integralnog upravljanja Obalnim područjem Crne Gore

Osnovna svrha Nacionalne strategije IUOP je da definiše nužne preduslove za utvrđivanje odgovarajućih ciljeva integralnog upravljanja i održivog razvoja obalnog područja Crne Gore, kao i mehanizme praćenja ostvarivanja ciljeva i postizanja željenih rezultata. U skladu sa zahtjevima IUOP Protokola, u NS IUOP se analizira postojeće stanje, određuju i obrazlažu prioritete, identifikuju obalni ekosistemi kojim je potrebno upravljati, identifikuju odgovorni akteri i relevantni procesi i predlažu mjere koje treba sprovesti. Namjera ove Strategije je da doprinese uspostavljanju obrazaca djelovanja i upravljanja koji vode postizanju mjerljivih rezultata. Istovremeno, jedan od značajnih izazova NS IUOP je da ponudi efikasna rješenja koja neće

uzrokovati dodatnu komplikovanost sistema, odnosno koja neće umjesto racionalizacije podstaknuti dodatno usložnjavanje procedura i neefikasnost javne uprave.

U ovoj strategiji prepoznata su prioritetna problemska područja u odnosu na ključne ciljeve IUOP Protokola, sa aspekta **ugrožavanja prirodnih, predionih i kulturnih vrijednosti, neodrživog korišćenja obalnih resursa, neadekvatne prevencije i smanjenja šteta od prirodnih hazarda, nedostataka sistema upravljanja u odnosu na koordinacione mehanizme, primjenu praksi upravljanja orjentisanog na rezultate i praćenja obalnih procesa.**

Pitanje održivosti korišćenja obalnih resursa je podijeljena odgovornost više resora odnosno upravnih sistema. Pored sektorskih propisa i politika najvažniji praktični regulator korišćenja obalnih resursa su prostorni planovi. **Prostorno planiranje i prostorni planovi**, u koordinaciji s drugim resorima, su ključni instrumenti za upravljanje prostornim razvojem. Pri tom je odgovornost prostornog planiranja i sistema uređenja prostora da u prostorno planski proces integriše druge resore i da ih koordinira. Za pitanje održivosti najvažniji su resori zaštite životne sredine, prirodne i kulturne baštine.

1.15.4. Strategija za smanjenje rizika od katastrofa

Ova strategija ima za cilj smanjenje i sprječavanje događanja novih rizika, jačanje kapaciteta društva i državnih institucija u odgovor na različite vrste prirodnih i drugih katastrofa.

Prirodne i tehničko-tehnološke katastrofe su u porastu i svojom učestalošću i nekada razornim dejstvom, značajno ometaju održivi razvoj cijelog društva, generišući nove rizike i porast u gubicima u vezi sa katastrofama koje imaju ekonomski, socijalni, zdravstveni i kulturni uticaj, kao i uticaj na životnu sredinu.

Glavni ciljevi ove strategije (2018 - 2023) su:

- Podizanje svijesti građana i podsticanje institucija na sprovođenje aktivnosti u oblasti smanjenja rizika od katastrofa;
- Jačanje kapaciteta za upravljanje rizicima od prirodnih i drugih katastrofa;
- Integrisanje smanjenja rizika od katastrofa u politikama, programima i planovima;
- Stvaranje bezbjednih i otpornih zajednica na katastrofe.

Strateški prioriteti u oblasti smanjenja rizika od katastrofa utvrđeni su u skladu sa Sendai okvirom za smanjenje rizika od katastrofa za period 2015-2030. Sendai okvir za smanjenje rizika od katastrofa 2015-2030 usvojen je na trećoj Svjetskoj UN konferenciji o smanjenju rizika od

katastrofa koja je održana u periodu od 14. do 18. marta 2015. godine u Sendaiju (Miyagi) u Japanu. Ovaj okvir uspostavljen je na naučenim lekcijama iz prethodnog perioda koje su rezultat primjene Hjogo okvira: 2005-2015, i sadrži niz novih smjernica i učesnika u oblasti smanjenja rizika od katastrofa.

1.15.5. Nacionalna strategija za transpoziciju, sprovođenje i primjenu pravne tekovine EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena¹

Ova strategija predstavlja sveobuhvatan strateški okvir za Pregovaračko poglavlje 27 – Životna sredina i klimatske promjene. U okviru ovog poglavlja nalazi se podpoglavljje – Civilna zaštita. Kako bi se ostvarila puna usklađenost sa pravnom tekovinom EU u okviru ovog poglavlja, Crna Gora će: unaprijediti administrativne kapacitete nadležnih organa radi usklađivanja nacionalnog sistema civilne zaštite sa sistemima, standardima i dobrom praksom država članica EU; poboljšati tehničke i materijalne resurse, prvenstveno daljim opremanjem i obukom osoblja zaposlenog na poslovima civilne zaštite i ostalog relevantnog osoblja, u cilju postizanja odgovarajuće spremnosti za efikasnu podršku u smanjenju rizika od katastrofa; izgraditi neophodne kapacitete za blagovremeno i kvalitetno vršenje nacionalne procjene rizika; sprovesti planiranje upravljanja rizikom i procjenu sopstvenih kapaciteta za upravljanje rizikom, te izvještavanje prema Evropskoj komisiji.

1.15.6. Plan upravljanja vodama rječnog sliva za Jadranski sliv

Ovaj plan u Crnoj Gori pripremljen je kako bi se osiguralo efikasno upravljanje vodama riječnog sliva u zemlji, uzimajući u obzir sadašnju praksu, dostupnost podataka i resursa. Ovaj dokument izrađen je u skladu sa zahtjevima Okvirne direktive EU o vodama (ODV, Direktiva 2000/60/EZ) i nacionalnog zakonodavstva u oblasti upravljanja vodama i zaštite prirode, na osnovu kojih se uspostavlja pravni okvir kojim se štiti i poboljšava status svih voda i zaštićenih područja, uključujući ekosisteme koji zavise od vode, te sprječava pogoršanje njihovog statusa i obezbjeđuje dugoročno optimalno (održivo) korišćenje vodnih resursa. Površinske i podzemne vode predstavljaju osnovne prirodne resurse koji su, uglavnom, pod značajnim antropogenim pritiskom zbog čega je značajan udio ovih resursa opustošen ili je pod prijetnjom da bude

¹ [https://www.eu.me/download/1666/27-zivotna-sredina/20422/nacionalna-strategija-za-transpoziciju-
implementaciju-i-primjenu-pravne-tekovine-eu-u-oblasti-zivotne-sredine-i-klimatskih-promjena-s-akcionim-
planom-za-period-2016-2020.docx](https://www.eu.me/download/1666/27-zivotna-sredina/20422/nacionalna-strategija-za-transpoziciju-implementaciju-i-primjenu-pravne-tekovine-eu-u-oblasti-zivotne-sredine-i-klimatskih-promjena-s-akcionim-planom-za-period-2016-2020.docx)

opustošen. Takođe, osim ovakve upotrebe voda, vodama prijeti zagađenje i pogoršanje njihovih hidromorfoloških karakteristika. Zaštita voda i poboljšanje statusa voda u Jadranskom slivu, iz tog razloga, od suštinskog je značaja za razvoj zemlje i regiona.

Kada je u pitanju crnogorsko zakonodavstvo u sektoru voda, ODV bila je najznačajniji pokretač evolucije nacionalnog pravnog okvira koji se odnosi na upravljanje vodama, obezbjeđujući okvir za Zakon o vodama i njegove izmjene i dopune („Sl. list CG”, br. 27/07, 32/11, 48/15 i 84/18). Sadržaj i struktura PURS za Jadranski sliv usklađeni su sa opštim uslovima iz Aneksa VII ODV, kao i sa nacionalnim propisima („Sl. list CG”, br. 39/09 od 17. juna 2009. godine).

Ovim dokumentom obuhvaćene su sljedeće najznačajnije stavke upravljanja vodama:

- opis karakteristika izdvojenih vodnih tijela u datom području,
- utvrđivanje najvećih pritisaka i procjena uticaja,
- procjena rizika,
- procjena statusa,
- utvrđivanje pitanja od značaja i drugih pitanja koja se odnose na upravljanje vodama, ekonomska analiza korišćenja vode,
- utvrđivanje ciljeva životne sredine koje treba postići,
- priprema programa mjera (PMs) i
- prioritizacija mjera.

1.15.7. Prostornom planu Crne Gore do 2020. godine (PPCG)

U PPCG se utvrđuju osnove dugoročne organizacije i uređenja prostora sa kojim se taj plan tijesno veže u svim generalnim aspektima planiranja. Planom su određeni državni ciljevi, kao i mjere prostornog razvoja u skladu sa ukupnim ekonomskim, socijalnim, i kulturnim historijskim razvojem, dok se u Strateškoj procjeni uticaja određuju ciljevi životne sredine. Prostorni plan Crne Gore čini planski dokument višeg reda sa kojim FRMP moraju biti usklađeni.

Politike za prostorni razvoj Crne Gore u PPCG su definisane kroz razvojne zone. Te razvojne zone definisane su na bazi dosadašnjih trendova i obrazaca razvoja, a posebno na bazi lokalnih

potencijala i ograničavajućih faktora. Za svaku zonu prikazani su samo vodeći prioriteti razvoja, ograničenja, konflikti, izazovi okruženja, pragovi i preduslovi za razvoj.

Razvojne zone su definisane u okviru tri regiona Crne Gore: Primorskog, Središnjeg i Sjevernog. Za područje Jadranskog sliva relevantne su razvojne zone Primorskog i Središnjeg regiona.

U dijelu politika za prostorni razvoj Primorskog regiona, a koje su relevantne i za područje Jadranskog sliva, se naznačava da:

- Skladan razvoj gradova u zalivu Boke kotorske treba obezbijediti kroz odgovarajući prostorni plan i jaku međuopštinsku saradnju.
Predviđa se da će sljedeći gradovi uspostaviti snažnu konurbaciju, zasnovanu na dobro koordiniranim programima razvoja: Kotor treba da bude centar kulturnih, poslovnih i naučnih aktivnosti; Tivat, čiji će razvoj biti povezan sa razvojem vazdušnog saobraćaja i nautičkog turizma, kao i centar za razvoj turizma na području Luštice sa Herceg Novim; Herceg Novi koji će biti glavni turistički centar, specijalizovan za zdravstveni turizam, sa kulturnim funkcijama kao važnom komponentom njegovog razvoja.
- Ruralna naselja treba zaštititi od dalje degradacije, a ona na padinama revitalizovati, tako da pored poljoprivrednog stanovništva prihvate stanovanje i stanovništva zaposlenog u naseljima na obali.
- Kvalitet voda priobalnog mora treba kontrolisati. Pored obavezne izgradnje kanalizacionih sistema sa tretmanom otpadnih voda, mora se spriječiti ispuštanje otpadnih voda sa brodova direktno u more.

1.15.8. Strategija regionalnog razvoja Crne Gore

Strategija regionalnog razvoja Crne Gore 2023-2027 temeljni je planski dokument politike regionalnog razvoja, kojim se utvrđuju ciljevi i prioriteti regionalnog razvoja, način njihovog postizanja, područja sa razvojnim specifičnostima, kao i međusobni odnos i aktivnosti organa državne uprave i drugih nosilaca aktivnosti regionalnog razvoja, koji su uključeni u sprovođenje SRR.

Među aktivnostima zaštite životne sredine u Primorskom regionu važna je podrška razvoju zaštićenih područja prirode u izvorištu morskih resursa, utvrđeno Prostornim planom posebne

namjene za primorsko područje Crne Gore (SPP CZ CG). Naime, kroz nacionalni Agrobudžet sprovodi se određeni broj mjera kako bi se smanjio pritisak i izvlačenje prirodnih resursa dostupnih na održiv način, kao što je podrška organskoj proizvodnji (smanjenje negativnog uticaja poljoprivrede na životnu sredinu, očuvanje bioraznolikosti, povećanje kvaliteta poljoprivrednih proizvoda i doprinos afirmaciji Crne Gore kao ekološke države).

2. OPIS POSTOJEĆEG STANJA ŽIVOTNE SREDINE I NJENOG MOGUĆEG RAZVOJA, UKOLIKO SE PLAN NE REALIZUJE

2.1. Geografski položaj

Tivat se nalazi na istočnoj obali tivatskog zaliva u Boki Kotorskoj. Zbog svog povoljnog geografskog položaja i saobraćajne povezanosti sa drugim mjestima Boke Kotorske i šireg regiona, u Tivtu se nalaze sadržaji bitni za razvoj administrativne, poslovne, obrazovne, kulturne, saobraćajne i drugih savremenih funkcija. Toj funkcionalnoj stambenoj zoni gravitiraju stanovnici svih ostalih naselja Boke čak i šireg regiona.

2.2. Geološko seizmičke karakteristike

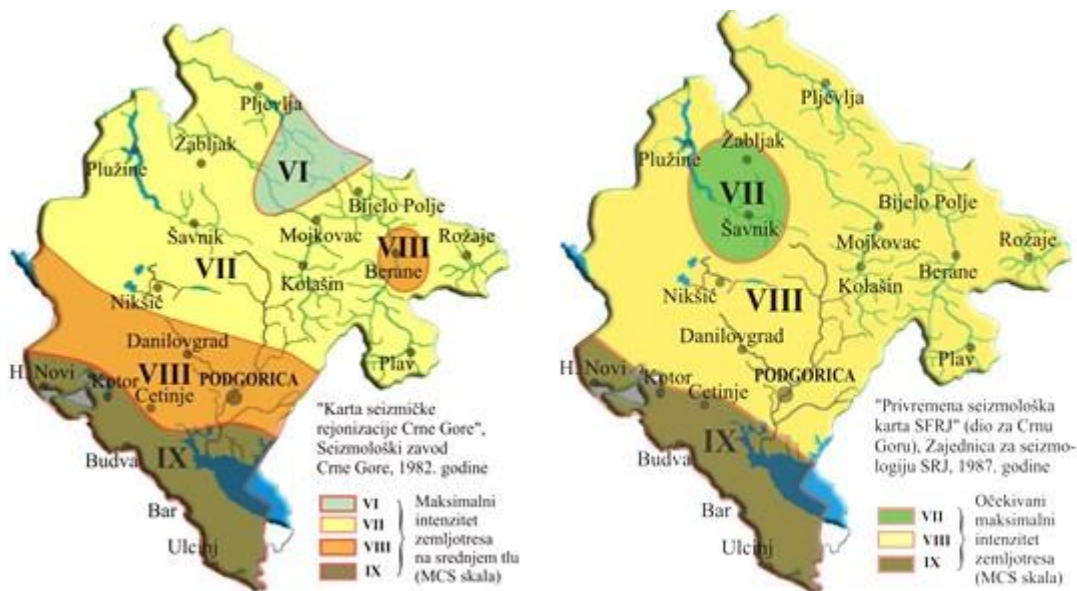
Gradsko područje Tivta izgrađuju u globalu geološki najmlađe stijene. Široki priobalni pojas i niži pristranci uz Tivatsko polje izgrađeni su od sedimenata kvartarne i paleogenske starosti. Tu preovlađuju uglavnom aluvijalne (holocenske) naplavine preko kojih je mjestimično nataložen debeo sloj mulja.

Na osnovu Karte podobnosti terena za urbanizaciju, predmetni prostor spada u II kategoriju, tj. tereni sa neznatnim ograničenjima za urbanizaciju gdje su potrebne intervencije na tlu manjeg obima.

Na osnovu Karte seizmičke regionalizacije (1982), u uslovima srednjeg tla, Crnogorsko primorje se nalazi u granicama IX osnovnog stepena seizmičnosti (MCS skale). Ovakav intenzitet imao je i zemljotres 1979. godine. Na potezu od Ulcinja do Petrovaca su tokom zemljotresa registrovane maksimalne vrijednosti ubrzanja tla u granicama od 0.49 g do 0.21 g.

GRAFIKON 2-1 - KARTE SEIZMIČKE REJONIZACIJE TERITORIJE CRNE GORE (1982.GODINE): A) ZA POV RATNI PERIOD OD 200 GODINA I B) ZA POV RATNI PERIOD OD 500 GODINA (1987. GODINA).

IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“

Prostor Izmjene i dopune DSL "Dio Sektora 22 i Sektor 23", zahvata četiri kategorije podobnosti prostora za planirani razvoj urbanizacije i izgradnje i to:

- ✓ I Kategorija terena - Predstavlja teren bez ograničenja za prostorni razvoj urbanizacije.
- ✓ II Kategorija terena - Odnosi se na neznatna ograničenja u pogledu mogućeg prostornog razvoja urbanizacije.
- ✓ III Kategorija terena - To su tereni sa znatnim ograničenjem za prostorni razvoj, odnosno izgradnju.
- ✓ IV Kategorija terena - Ova kategorizacija terena nepovoljna je za prostorni razvoj i izgradnju.

Na osnovu svega izloženog, potrebno je zaključiti da se prostor koji obuhvata Izmjene i dopune DSL "Dio Sektora 22 i Sektor 23" karakteriše vrlo visokim vrijednostima seizmičkog hazarda, kako u regionalnom, tako i u lokalnom smislu. **Iz tih razloga, sva planska rješenja moraju biti prilagođena utvrđenim konkretnim vrijednostima i karakteristikama parametara seizmičke opasnosti, u cilju minimiziranja nivoa seizmičkog rizika.**

2.3. Pedološke karakteristike

Područje dijela sektora 22 i sektora 23 spada u geotektonsku jedinicu Parautohton koja obuhvata dijelove primorja u području zapadnog Herceg Novog, Mrčevo i Grbaljsko polje, Lušticu i Donji Grbalj, kao i područje Bara i rijeke Bojane. U građi ove jedinice učestvuju karbonatni sedimenti gornje krede (mastriht) i foraminiferski krečnjaci srednjeg eocena, flišni sedimenti srednjeg i gornjeg eocena i sedimenti srednjeg miocena.

Proluvijalno-morski nanos mirnih priobalja dugih tokova (grupa nevezano poluvezanih stijena)

Gline, peskovito šljunkovitog sastava proluvijalnog porekla u prožimanju sa muljevitim morskim sedimentima prašinasto-peskovitog sastava. Terenska sredina u zoni priobalja dužih umirenih tokova sa čestim izmenama litoloških članova duž profila. Zbijenost srednja do vrlo slaba; zbog prisustva muljevite frakcije sredina je vanredne do srednje stišljivosti, podložna pojavi likvi facije.

Flišni sedimenti (grupa vezanih stijena, kamenitih i polukamenitih)

Laporci, glinci, peščari (podređeno krečnjaci) flišnog kompleksa u naizmeničnom smenjivanju, listaste do tankoslojevite teksture, izgrađuju neposrednu okolinu Tivta. Kompleks dijagenetski slabije očvrstnut u zonama laporaca i glinaca. U ogolelim profilima podložan spiranju, jaružanju i degradaciji. Degradirana oksidaciona zona debela je više metara. Kompleks dobre nosivosti i stabilnosti.

Poluvijalno-deluvijalni nanos kratkih tokova nižeg građenja (grupa poluvezanih stijena)

Glina peskovito šljunkovita sa sitnom drobinom laporca i peščara deponovana u blagim dolinama kratkih tokova nižeg gradijenta.

Kompleks je srednje zbijen, srednje stišljiv, na ogolelim delovima podložan procesu jaružanju i spiranju, naročito u čelenkama dolina potoka.

GRAFIKON 2-2- PEDOLOŠKA KARTA

2.4. Hidrogeološke karakteristike

Na teritoriji Crne Gore izdvojena su tri reona važnijih ležišta izdanskih voda:

- Primorski karst (Paraautohton, Cukali zona);
- Karstna polja, zaravni i visoke planine (Visoki krš i djelovi Durmitorske tektonske jedinice),
- Karst unutrašnjih Dinarida (tektonske jedinice: Limska, Rožaja i Ćehotine).

U okviru hidrogeološke cjeline primorskog karsta izdvaja se nekoliko značajnih ležišta izdanskih voda među kojima je i ležište karstnih izdanskih voda Vrmca. Područje Vrmca izgrađuju karbonatne stijene jurske i kredne starosti u okviru kojih je razvijen karstni tip izdani, koji se

prazni preko izvora Plavde, odnosno vrulja na potezu od Stoliva do Prčnja i dijelom preko izvora u tunelu ispod Trojice Izdan je okonturena prema jugozapadu nepropusnim sedimentima fliša srednjotrijaske i eocenske starosti, koji uslovljavaju pojavu niza izvora male izdašnosti, na višim kotama u terenu. Slivno područje Vrmca, doseže do planinskih masiva Lovćena. Izdanski tokovi, koji su presječeni pomenutim tunelom na koti 50 m, cirkulišu međuslojno, duž pločastih i slojevitih krečnjaka jurske i kredne starosti.

Na ovom su prostoru vrlo česta pojava bujični vodotoci koji izazivaju poplave. Karakteriše ih naglo dizanje i opadanje nivoa vode te prenošenje velike količine usitnjenog materijala – nanosa. Najveće štete izazivaju u donjem toku, na ušću u more. U zoni zahvata DSL nema stalnih površinskih tokova.

2.5. Vodni resursi

Jadransko more

Jadranski akvatorij širok je oko 200 km te čini dio južno-jadranske kotline u kojoj su izmjerene i najveće dubine Jadrana (1 340 m). Odlikuje se najvećom masom vode i jačom izmjenom vode s Mediteranom. Dužina obalne linije s ostrvima iznosi oko 311 km, s koeficijentom razvedenosti oko 2.9.

Vrijednost saliniteta morske vode jako varira kroz godinu, posebno vertikalno. More obrubljuje uglavnom stjenovita obala, s dobro formiranim klifovima. Strukturu morskog dna čine hridinasto, pjeskovito i muljevito dno, čije čestice su terigenog i pelagičnog morskog porijekla. Talasi su češći zimi i to sa sjevera (januar – mart) odnosno juga (novembar), a uglavnom su visine 0.5 do 1.5 m. Talasi veći od 1.5 m rijetki i javljaju se iz južnog pravca, a oni preko 4.5 m su najrjeđi. Morske struje su pod neposrednim uticajem struja južnog Jadrana, s najvećim brzinama od 42 cm/s (ulazna) do 88 cm/s (izlazna). Glavna površinska struja kreće se od JI prema SZ brzinom od 42 cm/s prateći obalu. Zbog velikog volumena vode temperatura zimi ne pada ispod 12°C. Ljeti se površinske priobalne vode ugriju do 27°C i više, a zimi se uspostavlja izotermija, koja se širi prema otvorenom moru. Proljećnim zagrijavanjem u sloju od 10-30 m uspostavlja se termoklima, posebno izražena krajem ljeta. Salinitet morske vode varira, pa je na istraživanim postajama (Institut za biologiju mora- Kotor) iznosio je 38.30 – 38.48‰, a na otvorenom moru do 39 ‰.

Stanje kvaliteta morske vode na javnim kupalištima u 2022. godini praćeno je na ukupno 110 lokacija duž crnogorskog primorja i to u opštini Ulcinj na 18 lokacija, Bar 15, Budva 32, Tivat 9, Kotor 15 i Herceg Novi 21 lokacija za što je, putem javnog tendera, angažovana akreditovana laboratorija Instituta za biologiju mora iz Kotora.

U opštini Tivat od ukupno 9 ispitivanih lokacija, na njih 5 je mikrobiološki **kvalitet vode bio odličan**, na 3 lokacije dobar, dok je na jednoj lokaciji morska voda bila lošeg kvaliteta tokom sezone 2022. godine. Tokom kupališne sezone, kvalitet morske vode na lokaciji “Opatovo 01” nije prelazio propisane granične vrijednosti, ali su na ovom kupalištu zabilježene česte oscilacije u mikrobiološkom kvalitetu morske vode. Od ukupno 10 uzorkovanja, na lokaciji “Opatovo 01” voda je tokom sezone 2022. godine bila 6 puta odličnog, 1 dobrog i 3 puta zadovoljavajućeg kvaliteta.

Mreža manjih vodotoka i bujica

U Registru voda od lokalnog značaja Opštine Tivat, evidentirano je oko 60 manjih vodotoka i kanala. Za 30 potoka i kanala svake druge godine Opština Tivat, u skladu sa Opštim planom zaštite od štetnog dejstva voda, donosi Izvještaj o stanju bujica i većih kanala sa prijedlogom mjera sanacije (prema PUP Tivat). U vrijeme intenzivnih kiša i jakih pljuskova nekoliko povremenih bujičnih vodotokova čije slivno područje grade vodonepropusne stijene (rožnaci), zbog zatrpavanja njihovih korita nanosom, granjem, različitim otpadom, zemljom i šutom, zbog nestručnog zacjevljivanja i smanjivanja profila, izliva se iz svojih korita i vodom i nanosom ugrožava susjedne objekte.

Tivat koristi izdanske vode za javno vodosnabdijevanje, dakle koriste resurs koji je veoma ranjiv na klimatske promjene.

Sve izraženije klimatske promjene – koje se u posljednjoj deceniji ispoljavaju kroz povećanje temperature vazduha, produžavanje sušnog perioda, neravnomjeran režim padavina, intenzitet padavina, povremene rekordne višednevne olujne padavine u sušnom periodu godine, smanjenje godišnje količine snijega.

Kod niskih primorskih karstnih izdani periodi dugotrajne suše dovode do poremećaja ravnoteže granične zone između slane i slatke vode i zaslanjivanja izvorišta. dovode do poremećaja izdanskih tokova, izraženijeg formiranja bujičnih tokova, poplava. Karsta izdan Plavda je kao takva veoma ranjiva na klimatske promjene.

Zaslanjivanje vodoizvorišta Topliš je zbog produženja sušnog perioda svake godine sve izraženo tako da se poslednjih godina sve manje koristi već prestavlja rezervnu izdan.

2.6. Hidrološke karakteristike

Nedostatak vode u ljetnjem periodu koji je pratio gotovo sve opštine Crnogorskog primorja rešen je izgradnjom Regionalnog vodovoda Crnogorskog primorja sa zahvatom vrela u zoni Skadarskog jezera.

U predhodnom periodu je preko KFW banke i Vodacoma je puno urađeno na vodosnabdjevanju i odvođenju otpadnih voda na Crnogorskom primorju. I u opštini Tivat urađeno je puno na izgradnji pogotovo kanalizacione mreže.

U vodovodnom sistemu Tivta gubici za 2021 godinu su oko 39%, tako da je stanje distributivnog sistema dobro. Konstantno se radi na detekciji i sanaciji i prate se tehnologije za smanjenje gubitaka i sanaciju vodovodne. Može se reći da je vodovodni sistem Tivta jedan od najboljih u Crnoj Gori. Od ukupnog broja stanovnika opštine cca 99% se snabdijeva vodom iz javnog vodovoda.

Sistem vodosnabdjevanja sastoji se od dva izvorišta pijaće vode "Plavda" i "Topliš" (uključuje se jedino u slučaju havarije na sistemu regionalnog vodosnabdjevanja), izvorišta koja čine odvojen proizvodni i zajednički sistem distribucije i iz sistema regionalnog vodosnabdjevanja.

Izvorište Plavda, koje je uključeno u Tivatski vodovodni sistem, nalazi se na krajnjem sjeverozapadu oboda Vrmca u naselju Lepetane, na udaljenosti od oko 30 m od morske obale, na koti 1,5 mnnv. Izvorište Plavda je kaptirano 1905. godine, dok je sanacija kaptiže izvršena prije 30-tak godina. Zahvaćena su dva izvora površinskom betonskom kaptižom, ukupnog kapaciteta u hidrološkom minimumu 30-40 l/s. Preko ovog izvora kaptira se karstno zaleđe Vrmca izgrađeno od karbonatnih stijena jurske i kredne starosti u okviru kojih je zastupljen karstni tip izdani. Problem sa izdašnošću ovog izvorišta je sličan kao i kod drugih izvorišta sa lokacijama na ovom području. Naime u toku godine, izdašnost ovog izvora varira od 20l/s do 300l/s, s tim što je ona najbliža minimumu u periodu kada na predmetnom području, usled turističke ljetnje sezone, dolazi do maksimalne potrošnje, koja višestruko prevazilazi potrošnju tokom ostalog dijela

godine. U periodu male izdašnosti (ljeti) dolazi i do povećanja saliniteta, uslijed uticaja morske vode.

Prije par godina je izgrađeno PPOV za Opštine Tivat I Kotor-ekvivalent 72000 stanovnika. S obzirom da je planom višeg reda predviđeno povećanje broja korisnika u ovoj zoni kolektor DN700 ne može da prihvati količine otpadnih voda prema planiranom broju povećanja korisnika. Zbog toga je neophodno da se postavi još jedan kolektor prečnika DN500 paralelan sa DN700. Prostornim planom nije predviđeno povećanje kapaciteta glavnog kolektora. Takođe, zbog povećanja broja korisnika neophodno je povećati kapacitet postojećih fekalnih crpnih stanica „Gradiošnica“ i „Kaliman“. Takođe je potrebno dodati još jednu tercijalnu crpnu stanicu.

Na teritoriji opštine Tivat se konstantno radi na sanaciji kanalizacione mreže i izgradnji nedostajućih kolektora. Problemi koji se posebno odnose na hidrotehničke sisteme za opštinu Tivat su sljedeći:

- Nedovoljna razvijenost kanalizacije za atmosferske vode ugrožava urbanu strukturu naselja i saobraćajnice;
- Kapaciteti plaža postaju nedovoljni u odnosu na porast turista, te se otvara problem radikalnijih rješenja proširenja prostora za kupanje.

2.7. Klimatske karakteristike

Prema Kepenovoj klasifikaciji Tivat se nalaze u pojasu sredozemne ili mediteranske klime i pripada tipu Csa. To znači da ima umjereno toplu kišnu klimu sa žarkim ljetom. Srednja temperatura najhladnijeg mjeseca (januar) nije niža od -3 0C, a najmanje jedan mjesec ima srednju temperaturu višu od 10 0C (mart-nov). Sušni period je ljeti (aridna klima u julu). Ljeta su vruća sa srednjom temperaturom najtoplijeg mjeseca većom ili jednakom 22 0C. Pod uticajem je suptropskih anticiklona u toku ljeta i hladnih talasa u toku zime koja je blaga. Jesen je toplija od proljeća. Srednja godišnja temperature je 14.8 0C, a srednje godišnje kolebanje 17.3 0C. Česti su prodori hladnih vazdušnih masa sa sjevera (sjeverni vjetar – „bura“).

Godišnji hod padavina je pod uticajem polarnog fronta (zonalnih zapadnih vjetrova) i suptropskog anticiklona. Relativno godišnje kolebanje padavina od 12,7% ukazuje na izrazito sezonsku raspodjelu padavina (grafikon 1) pri čemu su jesen i zima bogati padavinama, tako da od septembra do novembra padne 35,3% od godišnje količine padavina, a od decembra do februara

35,6%. Broj dana sa padavinama je najveći u decembru, oko 14 dana u prosijeku. Intenzitet padavina je najveći u septembru i novembru.

Temperatura vazduha

Godišnja amplituda temperature se kreće između najhladnijeg januara sa temperaturom od 6.50 C, pa do najtoplijeg jula sa prosjekom od 23.80 C, što iznosi 17.30 C. Prosječna godišnja temperatura vazduha je 15.10 C.

U prosjeku samo jedan dan godišnje temperatura se zadrži ispod nule. Zimi je najviše dana, 25 % od ukupnog, sa temperaturom između 10.1 i 150 C. Više od dvije trećine dana u godini (265 odnosno 70.1 %) temperatura vazduha je između 10 i 250 C.

Padavine

Padavine su najčešće u obliku kiše, dok su ostali oblici padavina vrlo rijetki. Srednja godišnja količina je 1808 mm. To je jako velika količina i uslovljena je visokim brdima neposredno u zaleđu, koja doprinose nagloj kondenzaciji vlage. Najkišovitiji su mjeseci novembar, 281 mm i decembar 261 mm, dok je, mjesec sa najmanje padavina juli, sa samo 43 mm. Iako je količina padavina velika, to se ne bi moglo reći za broj dana sa padavinama kojih ima 136. U vezi sa tim, može se reći da je intenzitet padavina vrlo jak.

Potpuno oblačnih dana je 80, što znači da su česte kiše iz nepotpuno pokrivenog neba oblacima. To je karakteristično za ljetnje mjesece, kada je svega 3 potpuno oblačna dana, 35 srednje oblačnih dana, 54 potpuno vedra dana i 21 dan sa padavinama u kojima padne 202 mm kiše. Pojave padavina sa grmljavinom najučestalije su u ljetnjim mjesecima. To su poslijepodnevene padavine iz oblaka sa jakim vertikalnim razvojem u obliku kratkotrajnih pljuskova. Pojava suše karakteristična je samo u julu, kada dolazi do usporavanja rasta vegetacije.

Vjetrovitost

Zbog specifičnog geografskog položaja, u zimskom periodu jako su izraženi bura i jugo. Jugo je čest vjetar u jesen i zimi, vrlo je topao i donosi dosta kiše. U zimskim mjesecima karakteristična je bura, koja znatno snižava temperaturu i velike je brzine, pa zna nanijeti prilične štete. Bura je česta i za ljetnjih mjeseci, ali je onda kratkotrajna i uglavnom duva noću. Ljeti je uglavnom zastupljena dnevna cirkulacija vazduha, uslijed termalnog efekta kopna i mora, tako da je vjetar danju sa juga ka sjeveru, a noću obratno. Svi vjetrovi su podužni u odnosu na osu tjesnaca Verige, tj. sjever-jug i obratno. Na godišnjem nivou izrazito je visok procenat tišine od čak 49.5 % dana.

2.7.1. Klimatske promjene

Prema Keppenovoj klasifikaciji Tivat se nalaze u pojasu sredozemne ili mediteranske klime i pripada tipu Csa. To znači da ima umjereno toplu kišnu klimu sa žarkim ljetom. Srednja temperatura najhladnijeg mjeseca (januar) nije niža od -3°C , a najmanje jedan mjesec ima srednju temperaturu višu od 10°C (mart-nov). Sušni period je ljeti (aridna klima u julu). Ljeta su vruća sa srednjom temperaturom najtoplijeg mjeseca većom ili jednakom 22°C . Pod uticajem je suptropskih anticiklona u toku ljeta i hladnih talasa u toku zime koja je blaga. Jesen je toplija od proljeća. Srednja godišnja temperature je 14.8°C , a srednje godišnje kolebanje 17.3°C . Česti su prodori hladnih vazdušnih masa sa sjevera (sjeverni vjetar – „bura“).

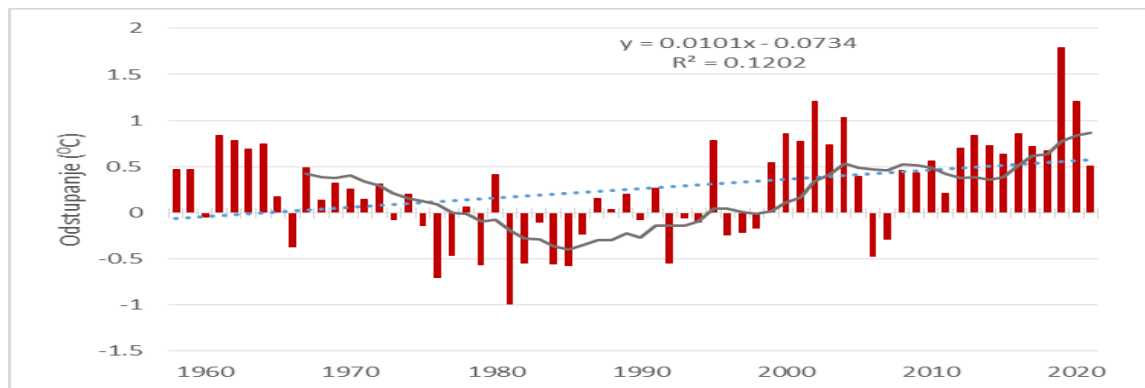
Godišnji hod padavina je pod uticajem polarnog fronta (zonalnih zapadnih vjetrova) i suptropskog anticiklona. Relativno godišnje kolebanje padavina od 12,7% ukazuje na izrazito sezonsku raspodjelu padavina (grafikon 1) pri čemu su jesen i zima bogati padavinama, tako da od septembra do novembra padne 35,3% od godišnje količine padavina, a od decembra do februara 35,6%. Broj dana sa padavinama je najveći u decembru, oko 14 dana u prosijeku. Intenzitet padavina je najveći u septembru i novembru.

U nastavku su predstavljeni hazardi za Opštinu Tivat.

OSMOTRENE PROMJENE TEMPERATURE VAZDUHA

Srednja godišnja temperatura vazduha ima trend rasta. Dekada 2011-2020. koja je bila najtoplija na globalnom nivou, bila je i najtoplija u Tivtu sa porastom od $+0,82^{\circ}\text{C}$ u odnosu na klimatološku normalu, slika 2-1.

IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“

SLIKA 2-1 ODPUSTANJE SREDNJE GODIŠNJE TEMPERATURE VAZDUHA U TIVTU U ODNOSU NA KLIMATOLOŠKU NORMALU 1961-1990. (LINEARNI TREND – ISPREKIDANA LINIJA; DESETOGODIŠNJI POKRETNI PROSIJEK – CRNA PUNA LINIJA)

Linija trenda je rastuća u proljeće, ljeto i jesen. Porast je najveći u toku ljeta i po godini iznosi $+0,03^{\circ}\text{C}$, zatim u proljeće $+0,01^{\circ}\text{C}$ i jesen $+0,004^{\circ}\text{C}$. U toku zime nagib linije trenda je skoro nula, što ukazuje na nepostojanje linearne veze između zimskih temperatura i vremena.

OSMOTRENE PROMJENE PADAVINA

Za razliku od temperature vazduha, padavine ne pokazuju uzastopne promjene ka većim ili manjim vrijednostima. Linearna linija trenda je negativna tj. opadajuća ali malog nagiba, ukazujući da je veza sa vremenom mala. Izdvajaju se izolovani događaji naročito u periodu 2001-2020. ukazujući na ekstremnost padavina tokom godine. Najsušnije godine su bile 2011, 2007 i 1989, a najkišnije 2010 i 2014. Sezonske padavine padavine pokazuju tendenciju ka smanjenju sa vremenom. Promjena je mala, linija trenda silazna dok u jesen ne postoji linearna veza promjene sa godinama. Varijabilnost je najviše izražena zimi.

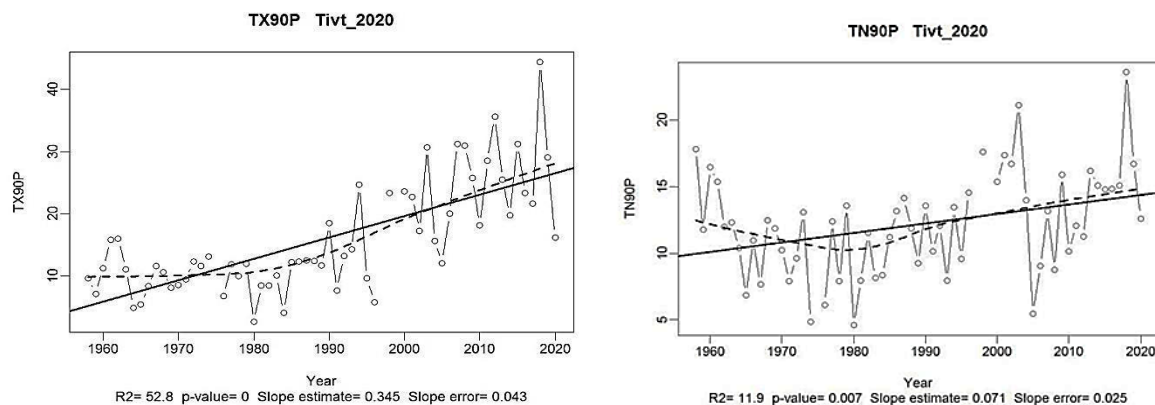
OSMOTRENE PROMJENE EKSTREMNIH DOGAĐAJA

Promjene ekstremnih temperatura vazduha

Indeksi ekstremnih temperatura ukazuju na opšti pomak maksimalnih i minimalnih temperatura ka toplijim uslovima sa više vrućih i manje hladnih dana. Na primjer, broj ljetnjih i tropskih dana i noći se statistički značajno povećao u odnosu na klimatološku normalu u periodu od 1958-2020.

To se isto odnosi i na tople dane i noći i dužinu² i frekvenciju toplotnih talasa. I dok se broj mraznih dana smanjuje, zbog čega je trend opadajući, ostali indikatori imaju trend rasta. Najveći broj tropski noći je bio za vrijeme tropskog talasa 2003. godine i trajao je 24 dana, a zatim 2018. (21 dan) i 2015. (20 dana).

Najveći broj toplih dana bio je za oko 44% veći 2018. godine u odnosu na klimatološku normalu, a broj toplih noći za oko 24% (Slika 2-2). Period toplog vremena je tokom analiziranog perioda imao linearni porast za +0,905 dana po godini, što znači da se do kraja 2020. godine povećao za oko 57 dana (grafikon 2). Broj dana koji doprinose toplotnom talasu povećao za +55 dana (ako se računa preko maksimalnih temperatura), odnosno za +11 dana (ako se računa preko minimalnih temperatura) u odnosu na klimatološku normalu.

SLIKA 2-2 TREND BROJA TOPLIH DANA (LIJEVO U %) TOPLIH NOĆI (DESNO U %) U ODNOSU NA KLIMATOLOŠKU NORMALU 1961-1990; PUNA CRNA LINIJA JE LINEARNA VEZA IZMEĐU ANALIZIRANIH KLIMATSKIH INDIKATORA I VREMENA

Jake kiše koje dovode do poplava

Pozitivna promjena postoji u dnevnom intenzitetu padavina, što znači da se intenzitet padavina povećava sa vremenom. Broj dana sa jakim padavinama se smanjuje, međutim, trend godišnjih

² Toplotni talas (HW) definisan je kao bilo koja dužina od 3 ili više dana gdje je ispunjen jedan od sljedećih uslova: TN>90-tog percentila minimalne dnevne temperature TN, ili TX>90-tog percentila maksimalne dnevne temperature TX. Percentili su računati u odnosu na klimatološku normalu 1961-1990.

suma 5% najvećih padavina raste za +0,38 mm po godini, a takođe rastu i maksimalne količine padavina u pet uzastopnih kišnih dana za +0,671 mm po godini. Postoji i značajan porast maksimalnih dnevnih padavina od +0,603 mm po godini za period 1958-2020. Inače, maksimalne dnevne količine padavina variraju u širokom opsegu od 60 mm do 200,1 mm. Njihova srednja vrijednost je 106,5 mm.

Suša

Po definiciji IPCC-a suša je period nenormalno suvog vremena koji je dovoljno dug da izazove ozbiljnu hidrološku neravnotežu. On se razlikuje od aridne klime koja je permanentna karakteristika klime. u Prema Gausenovoj metodologiji koja uzima u obzir odnos visine padavina i temperature, u Tivtu je klima aridna u julu mjesecu. Analiza sušnih perioda pokazuje da su oni bili najduži 2017. (99 dana) i 2008. (90 dana). Maksimalni broj uzastopnih sušnih dana ima pozitivan rastući trend i povećava se za +0,247 dana po godini. Promjene su statistički značajne. Najduži bezkišni period za date povratne periode od 2, 5, 10, 20, 50 i 100 godina izračunati su u okviru IPA DriDanube projekta. Najduži bezkišni period za Tivat i za povratni period od 2 godine je oko 30 dana, a za povratni period od 100 godina oko 80 dana.

PROJEKTOVANE KLIMATSKE PROMJENE

Projekcije klimatskih promjena su predstavljene na osnovu Trećeg nacionalnog izvještaja Crne Gore prema UNFCCC u kojem je korišćen regionalni model NMMB, scenario RCP8.5³ za vremenski period 2011-2100. Analize su posmatrane u odnosu na period 1971-2000., a rezultati predstavljeni za svaki tridesetogodišnji period 2011-2040, 2041-2071 i 2071-2100.

Temperature

Prema scenariju promjene klime RCP8.5, koji pretpostavlja kontinuirani porast koncentracije CO₂ u atmosferi tokom 21. vijeka, može se očekivati dalji porast temperature vazduha. Klimatski uslovi bili bi okarakterisani značajnim povećanjem broja ljetnjih dana, broja tropskih dana i noći, što bi u budućnosti moglo imati posebno negativne implikacije na zdravlje ljudi. Ukupna dužina i broj tropskih talasa će kontinuirano rasti do kraja ovog vijeka. Broj dana sa mrazom biće značajno smanjen, a vegetacioni period će biti duži (Tabela 2-1).

³ RCP 8.5 – fosilna goriva ostaju u širokoj upotrebi do kraja 21. vijeka. Ovaj scenario je izabran jer ga posljednjih godina osmotrene globalne emisije GHG prate. Takođe, on odgovara trenutnoj tendenciji, dok za značajnija odstupanja od nje još uvijek nema naznaka.

IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“

TABELA 2-1 PROJEKTOVANE PROMJENE TEMPERATURE VAZDUHA ZA PODRUČJE TIVTA I PROMJENE EKSTREMNIH DOGAĐAJA PO INDEKSIMA TOPLIH DANA I TOPLIJNIH TALASA

		Projekcije temperatura u odnosu na referentni period 1971-2100.		
		Scenario RCP-8.5		
		2011-2040.	2041-2070.	2071-2100.
Srednja godišnja temperatura		+2,0°C	+ 3,0°C	oko +5,0°C
Srednja sezonska temperatura	+2,5°C	oko + 2,5°C	oko +5,0°C	Oko + 5,5°C
	+2,0°C	oko + 2,5°C	oko +4,5°C	+4,5°C do +5,0°C
	oko +2,0°C	oko + 3,5°C	6,0°C	oko + 6,0°C
	+3,0°C	oko + 3,0°C	Oko + 5,5°C	Oko + 5,5°C
Broj dana sa mrazom⁴		-50%	-70%	-95%
Srednje trajanje toplinskih talasa		2 puta duže	8 puta duže	10 puta duže trajanje
Srednji godišnji broj toplinskih talasa		5 puta više	8 puta više	10 puta više

Padavine

Projekcije klime pokazuju da će vremenom klima težiti aridnijem režimu padavina, sa prosječnim negativnim anomalijama na godišnjem nivou od -5% do -10%, prvenstveno kao posljedica mogućeg smanjenja ljetnjih padavina. U budućnosti može se u prosjeku očekivati smanjenje broja dana sa akumuliranim padavinama većim od 20 mm. Sa druge strane, tokom tih dana akumulacije padavina mogu da budu veće u odnosu na vrijednosti iz referentnog perioda 1971-2000. pa prema tome i intenzitet padavina. Može se očekivati da će broj uzastopnih dana bez padavina u budućnosti rasti, što će usloviti povećan rizik od suše i potrebu za planiranom irigacijom (Tabela 2-2).

TABELA 2-2 PROJEKTOVANE PROMJENE U KOLIČINI PADAVINA ZA PODRUČJE TIVTA ZA PADAVINE I NJENE EKSTREME

		Projekcije padavina u odnosu na referentni period 1971-2100.		
		RCP-8.5		
		2011-2040.	2041-2070.	2071-2100.
Srednja godišnja količina padavina		do -5%	oko -20%	-10 %
Srednja količina sezonskih padavina	do -5%	do -10%	+10%	+10%
	-5%	oko -10%	-20%	-20%
	-5%	-20%	-45%	-45%
	oko +5%	- 5%	+5%	+5%

⁴ Broj dana kada je minimalna dnevna temperatura manja od 0°C.

IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“

Srednji broj dana s obilnom kišom (> 20mm) godišnje		-15%	-15%	-15%
Srednji broj uzastopnih sušnih dana (padavine < 1 mm)		do +5%	+10%	+50%
Snijeg	-80%	-90%	-90%	-90%
	-80%	-90%	-90%	-90%

Ekstremni vjetar – maksimalna brzina

Prema dostupnim rezultatima projekcije maksimalnih brzina vjetra, postoji blago smanjenje srednje godišnje maksimalne brzine vjetra u oba scenarija (DNK, A1B i A2 scenario). Moguće smanjenje je oko -5 % u odnosu na klimatološku normalu 1961-1990.

Pored toga, očekuje se povećanje intenzivnih ekstremnih događaja u ljeto, kao što su grmljavinske nepogode praćene jakim i olujnim vjetrovima i intenzivnim padavinama, što sigurno ukazuje na visok stepen ranjivosti ove oblasti od šteta uzrokovanih ovim ekstremnim događajima.

2.8. Biodiverzitet

Područje Opštine Tivat, kao deo Boke Kotorske, u biljnogeografskom pogledu karakterišu zone eumediteranske zimzelene vegetacije i zone termofilne submediteranske listopadne vegetacije.

Takav položaj kao i veoma raznorodni fiziografski uslovi, doprinijeli su da se na ovom, relativno malom prostoru, razvije veći broj biljnih zajednica. Floristički sastav ovih zajednica i njihovo stanje, odnosno stepen očuvanosti ili degradacije, je veoma heterogen. U većini slučajeva, zbog intenzivnog antropo-zoogenog djelovanja u toku dugog vremenskog perioda, erozivnih sila i drugih faktora, ove zajednice su danas zastupljene u svojim degradacionim oblicima.

Zastupljene su sljedeće biljne zajednice i njihovi fragmenti:

- *As. Orno-Quercetum ilicis* H-ić 1956 – zajednica česmne (*Quercus ilex*) i crnog jasena (*Fraxinus ornus*)
- *As. Paliuretum adriaticum* H-ić 1963 – zajednica trnovitih šikara drače (*Paliurus aculeatus*). Na ovom području ova asocijacija je zastupljena sa dvije subasocijacije:
 - *Subas. Paliuretum adriaticum tipicum* Blečić, V., Lakušić, R. i
 - *Subas. Paliuretum adriaticum carpinetosum orientalis* Blečić, V., Lakušić, R.

- *As. Rusco-Carpinetum orientalis* Blečić, V., Lakušić, R. 1966 – zajednica grabića i kostrike. To je poznata klimatogena zajednica koja se na području Crne Gore proteže od crnogorsko-hercegovačke granice, duž jadranske obale, do crnogorsko-albanske granice.
- *As. Lauro-Castanetum sativae* M. Jank. 1966 – zajednica pitomog kestena i lovora.
- *As. Andropogoni-Nerietum* Jovanović, B., Vukićević, E. 1966 – zajednica oleandera.

Na gradskom području zastupljene su: sredozemne crnogorične šume i donesena vegetacija. Najvažniji predstavnici skupine sredozemnih crnogoričnih šuma su: bijeli bor, čempres i primorski bor. Zahvaljujući sredozemnoj klimi ovdje uspjevaju mnoge egzotične biljke koje su kultivisane u postojećim vrlo vrijednim zelenim površinama.

Morski akvatorijum Tivatskog zaliva

Morske struje u ovom dijelu Bokokotorskog zaliva u površinskom sloju tokom zimskog perioda imaju izlazni smjer. U istočnom dijelu bazena dinamika je neznatnog intenziteta. U centralnom dijelu bazena, brzine struja kreću se u granicama od 0,1-0,45 čvorova (5-23 cm/sec). Strujni tok je lociran bliže obali sjevernog dijela bazena na spojnici Verige-Kumbor s maksimalnom dinamikom u središnjem dijelu, uz južnu obalu dinamika je neznatnog inteziteta. Na dubinama od 5 i 10 m kao i u pridnenom sloju stanje je "relativnog mirovanja". Svjetlost jedva dopire do morskog dna zbog dubine mora i smanjene prozirnosti morske vode u Tivatskom zalivu. Unošenje znatnih količina hranljivih soli u more putem vjetrova i vode, kao i velika razvučenost koja sprečava veliko odnošenje tih materija u otvoreno more, omogućili su u Zalivu pojavu znatno veće količine biomase (37,083 gr/m² nodosa, mada i nje ima sve manje. Čvrstu podlogu naseljavaju alge *Padine pavonia*, *Cystoseira* sp., mada se vrlo česte i *Chaetomorpha* sp. i *Ulva* sp. Analize bentoskih organizama su pokazale da dno Tivatskog zaliva naseljavaju predstavnici različitih grupa životinja kao što su Cnidaria, Annelida, Crustacea. Od sundjera zabilježeni su *Axinella verrucosa* i *Suberites domuncula*. Dno Zaliva naseljavaju u velikom broju predstavnici Echinodermata *Brissopsis lyrifera* (morski jež) i *Amphiura chiajei* (zmijuljica). Što se tiče ostalih ekonomski važnih vrsta morskih organizama brojni su predstavnici Cephalopoda (*Sepia officinalis*-sipa, *Loligo vulgaris*-lignja), zatim Mollusce (*Nucula nucleus*, *Mytilus galloprovincialis*, *Lithophaga lithophaga*, *Luria lurida*, *Venus verrucosa*, *Tonna galea*, *Pecten jacobea*). Živi svijet na pučini (pelagijal) Tivatskog zaliva zbog svoje pokretljivosti računa se da je reprezentativan za Bokokotorski zaliv u celini, i obratno. Što se tiče cvjetanja planktona, ta pojava se može zapaziti u blizini ispusta za otpadne vode. Brojna grupa organizama su i *Copepodi* koji čine 70% - 90%

ukupnog zooplanktona i predstavljaju glavnu hranu za neke vrste riba. Regstruju se i promjene u njihovim zajednicama upoređujući rezultate današnjih istraživanja sa onim iz 1975. godine.

U populaciji riba Tivatskog zaliva važna je mladji malih pelagijalnih riba, sardine *Sardina pilchardus*, i brgljuni *Engraulis encrasicolus*, a u Tivatskom zalivu blizu Solila, mladji cipola-*Mugilidae*. Druge vrste koje se javljaju u celom zalivu su *Boops boops*, *Sarda sarda* i barakuda – *Sphyrna sphyraena*) na morskome dnu u odnosu na otvoreno more.

Zaštićena područja

U zoni obuhvaćenoj predmetnim planom nalazi se (Veliki) Gradski park – čije su detaljne granice tokom 2007 – 2008 korigovane kroz saradnju između Opštine Tivat i Zavoda za zaštitu prirode.

Ovo područje se nalazi pod zaštitom kao spomenik prirode, od 1968 godine, a o njegovom upravljanju se stara Odbor za zaštitu pod okriljem Opštine Tivat.

Tu su i grupacije stabala zaštićene opštinskom Odlukom o komunalnom redu na sledećim lokacijama: palme duž rive u Donjoj Lastvi i na Pinama; grupacija borova na Župi i ispred stare škole u Tivtu; veliki park, park na Trgu ratne mornarice, park „Ivovića“ u Donjoj Lastvi i park ispred hotela „Mimoza“; park pored ljetnje pozornice; park na uglu Ulice II dalmatinske i 21. novembra; rogač na rivi u Donjoj Lastvi i rogač na raskrsnici puta Radovići-Krašići; skupina eukaliptusa kod stare ciglane – obala Đuraševića i Plaža Pržno, koja je zaštićena od 1968.godine kao rezervat prirodnog predjela.

2.9. Pejzažne karakteristike

Prostorni plan Crne Gore prepoznaje Crnogorsko primorje kao eumediteranski tip pejzaža i izdvaja Bokokotorski zaliv kao jedan pejzažni tip - posebna pejzažna jedinica. Takođe, prepoznaje morsku obalu kao posebno značajno područje prirode.

Prirodni predio

Teren naselja Tivatskog zaliva u zahvatu plana karakterišu padine koje se blago spuštaju prema moru, blaže nego u unutrašnjem dijelu zaliva. Prostor koji je obuhvaćen planom sa zimzelenom vegetacijom koja daje karakterističan izgled predjelu, doprinosi identitetu prostora i obezbjeđuje njegovu živopisnost tokom cijele godine a pripada vegetacijskoj asocijaciji Orno-Quercetum ilicis.

Gusta makija, kao degradacioni stadijum prirodnih šuma hrasta crnike i crnog jasena predstavlja osnovni strukturni element ovog predjela.

To je kserotermna, zimzelena zajednica hrasta česmine čiji vegetacioni period traje 7-8 mjeseci što se odražava na bujnosti ove vegetacije, koju znatnije poremeti samo sušni ljetnji period. Njen osnovni floristički sastav je: *Quercus ilex* (česmina), *Fraxinus ornus* (jasen), *Olea oleaster* (maslina), *Laurus nobilis* (lovorika), *Carpinus orientalis* (grabić), *Ostrya carpinifolia* (crni grab), *Arbutus unedo* (magineja), *Pistacia lentiscus* (tršlja). U zajednici od visokog žbunja dominira: obična zelenika (*Phillyrea media*), veliki vrijes (*Erica arborea*), planika (*Arbutus unedo*), mirta (*Myrtus communis*), primorska kleka (*Juniperus oxycedrus*), tršlja (*Pistacia lentiscus*), tetivika (*Smilax aspera*), žukva (*Spartium junceum*), kaduljasti bušin (*Cistus salviaefolius*), šibika (*Coronilla emerus ssp. emeroides*), lemprika (*Viburnum tinus*), šipak (*Punica granatum*), *Rosa sempervirens* (divlje ruža), Daljom degradacijom nastala je vegetacija gariga. To su niske i prorijeđene zimzelene, a manjim dijelom i listopadne šikare, sastavljene uglavnom od heliofilnih elemenata, pretežno grmova i polugrmova. Pripadaju svezi Cisto-Ericion. Posebno je interesantna zajednica drvenaste mlječike (*Euphorbia dendroides*), veoma dekorativne vrste, zaštićene nacionalnim zakonodavstvom, koja obrasta stjenovite morske klifove. Bor pinjol i alepski bor prusutan je u vidu manjih grupa i pojedinačnih stabala. Ovi zeleni masivi prekidaju pojas niske žbunaste vegetacije stvarajući kontrastne prostorne forme.

U makiju, kao kontaktnoj zoni, su mozaično utkana pojedinačna stabla i manje grupe maslina. To su ostaci nekadašnjih maslinjaka koji svojom sivozelenom bojom doprinose vizuelnoj dinamičnosti tamnozeleno podloge makije. Pored masline, značajno je učešće i čempresa (*Cupressus sempervirens*), takođe kultivisane vrste. Ovi elementi kulturnog pejzaža harmonično su uklopljeni u prirodno okruženje. U okvirima plana, pod uticajem čovjeka, prvobitna vegetacijska zajednica je potpuno nestala i zamijenjena urbanim zelenilom.

Prema Studiji „Mapiranje i tipologija predjela Crne Gore“ (Ministarstvo održivog razvoja i turizma, 2015.), DSL Sektor 22 i 23 pripadaju području karaktera predjela 1.2 Predjeli Bokokotorskog zaliva na regionalnom nivou. Na lokalnom nivou posmatrano područje obale djelom zalazi ili se graniči sa više područja karaktera predjela: 1.2.5 i ravničarski predjeli Tivatskog područja.

Na osnovu Studije Predjela koja je rađena za potrebe PPPPN Obalnog područja, sektori 22 i 23 pripadaju području karaktera predjela Tivatska rivijera. Za predmetnu lokaciju karakterističani tipovi karaktera predjela su: izgrađeno zemljište naselja, zelene i slobodne površine u naseljima, Turistički kompleksi, Lungo mare, plaže.

Ranjivost predjela

Izabrani koncept je koncept opšte ranjivosti predjela po sistemu „što je vrednije to je i ranjivije“, pa se ranjivost u ovom slučaju može smatrati kao poseban oblik vrednovanja prostora.

Opšti model ranjivosti uzima u obzir glavne karakteristike predjela koje mogu biti narušene u slučaju izgradnje u datom prostoru (turizam, industrija, infrastruktura i dr.) i prema njima daje procjenu osjetljivosti tj. ranjivosti predjela.

Posmatrane karakteristike predjela koje mogu biti potencijalno ugrožene su sledeće:

- Ekološke karakteristike - životna sredina (vode, zemljište, vazduh, biljni i životinjski svijet);
- Kulturne karakteristike – Kulturna baštinu (npr. na tradicionalne poljoprivredne površine tradicionalne objekte stanovanja, na raznolikost predjela i sl.);
- Pejzažne karakteristike - vizuelni kvalitet predjela.
- Procjena ranjivosti pomoću vrijednosne skale ocjena (1 - 5), gdje 1 predstavlja najmanju vrijednost a 5 najvišu.

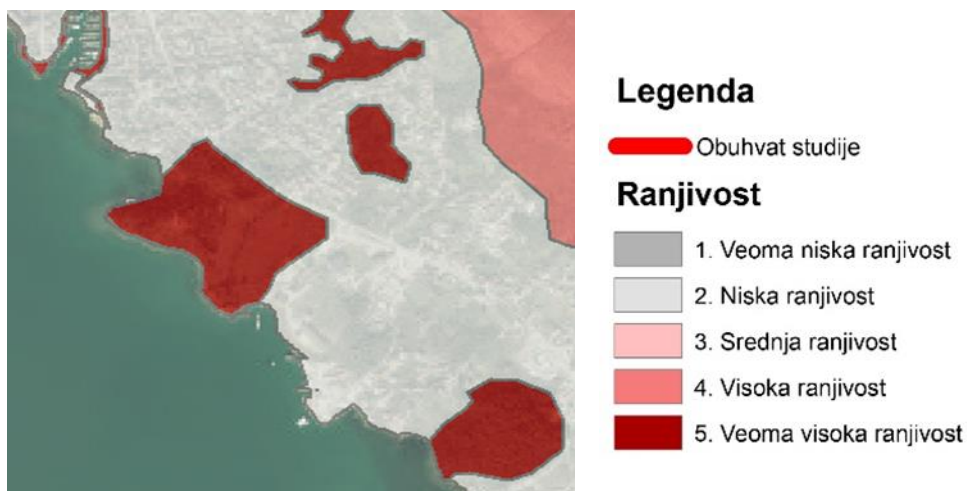
Na osnovu Studije Predjela koja je rađena za potrebe PPPPN Obalnog područja, sektori 22 i 23 pripadaju području karaktera predjela Tivatska rivijera. Za predmetnu lokaciju karakteristični tipovi karaktera predjela su: izgrađeno zemljište naselja, zelene i slobodne površine u naseljima, Turistički kompleksi, Lungo mare, plaže. Lokacija UP2 je definisana kao zelene i slobodne površine u naseljima.

Izabrani koncept je koncept opšte ranjivosti predjela po sistemu „što je vrednije to je i ranjivije“, pa se **ranjivost** u ovom slučaju može smatrati kao **poseban oblik vrednovanja prostora**.

Opšti model ranjivosti uzima u obzir glavne karakteristike predjela koje mogu biti narušene u slučaju izgradnje u datom prostoru (turizam, industrija, infrastruktura i dr.) i prema njima daje procjenu osjetljivosti tj. ranjivosti predjela.

Posmatrane karakteristike predjela koje mogu biti potencijalno ugrožene su sledeće:

- Ekološke karakteristike - životna sredina (vode, zemljište, vazduh, biljni i životinjski svijet);
- Kulturne karakteristike – Kulturna baštinu (npr. na tradicionalne poljoprivredne površine tradicionalne objekte stanovanja, na raznolikost predjela i sl.);
- Pejzažne karakteristike - vizuelni kvalitet predjela.
- Procjena ranjivosti pomoću vrijednosne skale ocjena (1 - 5), gdje 1 predstavlja najmanju vrijednost a 5 najvišu.

GRAFIKON 2-3- IZVOD IZ STUDIJE RANJIVOSTI PREDJELA – PPPN OBALNO PODRUČJE

DSL Sektor 22 i 23

S obzirom da se mnoga stabla nalaze u nepovoljnom stanju, potrebno je izvršiti pejzažno uređenje parka što uključuje očuvanje šumske zajednice čempresa i borova kao i adekvatno opremanje prostora parkovnim mobilijarom: klupe za sjedenje, koševi za otpatke, javna rasvjeta i sl.

Na području Župe potrebno je očuvati karakterističnu konfiguraciju prostora ostavljajući površine visokog zelenila i zaštititi specifičnu pejzažnu vrijednost obale i obavezna je izrada Detaljne studije predjela.

2.10. Kulturna dobra

Zahvat predmetnog plana se u cjelosti nalazi u okviru Zaštićene okoline Prirodnog i kulturno – istorijskog područja Kotora (buffer zona). Prirodno i kulturno-istorijsko područje Kotora je integralni dio impresivnog zaliva Boke Kotorske koje čine četiri međusobno povezana zaliva uokvirena visokim planinama i skoncentrisana oko centralne vizuelne ose koja integriše ove elemente u izuzetan pejzažni ansambl. Sem Kotorskog i Risanskog zaliva, koji obuhvataju zaštićeno Područje, Boku čine još i Tivatski i Hercegnovski zaliv. Ova četiri zaliva i njihova kulturna dobra predstavljaju integralnu cjelinu.

Međunarodni značaj i status Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora, nalažu poseban oprez u procesu planiranja i projektovanja, na ovom prostoru. Osnovna mjera zaštite kulturno

istorijskih i prirodnih vrijednosti zasniva se na potrebi uvažavanja uobičajenih konzervatorskih principa, koji se odnose na analizu, valorizaciju, zaštitu i unapređenje zatečenih vrijednosti.

Zaštita, upravljanje i posebne mjere očuvanja prirodnog i kulturno historijskog područja Kotora definisane su posebnim Zakonom. Ciljevi zaštite utvđeni Zakonom su:

- 1) očuvanje izuzetne univerzalne vrijednosti;
- 2) trajno očuvanje autentičnih prirodnih, historijskih, urbanističko-arhitektonskih, ambijentalnih, umjetničkih, estetskih i pejzažnih vrijednosti;
- 3) obezbjeđivanje uslova za održivi razvoj i korištenje;
- 4) prezentacija i stručna i naučna valorizacija baštine.

Proceduru sprovođenja procjene uticaja planskog rješenja na baštinu će sprovesti nadležna institucija za zaštitu kulturnih dobara.

Jedan od najznačajnijih sačuvanih objekata srednjovjekovne arhitekture u okviru predmotnog DSL je palata Verona, zaštićeni spomenik kulture u najvećoj mjeri reprezentuje način života i kulturu življenja srednjovjekovnih plemićkih porodica iz Kotora koje su imale svoja imanja na obalama Tivatskog zaliva.

Kao spomenik mediteranske kulture, palata svjedoči o jednom vremenu, ali već decenijama je u izuzetno zapuštenom stanju i sve slabije odolijeva zubu vremena. Palata Verona se nalazi između rta Župa i Bonića, uz samu morsku obalu decenijama većim dijelom napuštena, odražava bitna svojstva gotičko-renesansnog vremena u kome je nastala.

2.11. Stanovništvo

Prema podacima popisa stanovništva 2011. godine Tivat ima 14.031 stanovnika, od toga je 7.128 žena (50,8%), a muškaraca 6.903 (49,2%). U opštini Tivat u gradskim naseljima bilo je 72,1%, u kategoriji priobalnih naselja 27,5%, a u seoskim naseljima u zaleđu 0,4%. U opštini Tivat je većina stanovništva koncentrisana u gradskom centru i priobalju, pa je prostorna distribucija stanovništva nepovoljna, jer je veliki pritisak na užu obalni pojas, dok se prostori u zaleđu prazne.

Kretanje broja stanovnika prema podacima Monstat-a, pokazuje stalan porast, kao i veći procenat rasta broja stanovnika nego na državnom nivou. Do porasta broja stanovnika dolazi

usljed pozitivnog prirodnog priraštaja i pozitivnih migracionih kretanja stanovništva unutar Crne Gore.

Prema preliminarnim rezultatima Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova koji je obavljen 2023. godine, Tivat ima 16, 340 stanovnika, 6,165 domaćinstava i 15, 440 stanova. U odnosu na podatke iz prethodnog popisa evidentno je da se broj stanovnika povećao (sa 14, 031 2011. godine na 16, 340) ali se nesrazmjerno broju stanovnika povećao broj stanova (sa 9,656 2011. godine na 15, 440 stanova).

2.12. Stanje kvaliteta segmenata životne sredine

Za potrebe izrade ovog dokumenta nisu vršena posebna ispitivanja kvaliteta segmenata životne sredine, već su preuzeti podaci iz *Informacije o stanju životne sredine za 2022 i Informacije o stanju životne sredine za 2021.godinu*, kao i ispitivanja koje je uradio Zavod za hidrometeorološka istraživanja Crne Gore.

2.12.1. Kvalitet zemljišta

U 2022. godini, na području opštine Tivat uzorkovanje zemljišta izvršeno je na lokaciji Tivatsko polje (zemljište pored saobraćajnice). Rezultati ispitivanja zagađenosti zemljišta pokazali su sljedeće:

- Analizom uzorka zemljišta uzorkovanog na lokaciji Tivatsko polje, kojom je ispitivan sadržaj opasnih i štetnih materija, odstupanje od norme propisane Pravilnikom evidentirano je samo u pogledu sadržaja nikla, bora i hroma.
- Ukupni rezultati dodatnih analiza za navedena prekoračenja parametara na ovoj lokaciji: ∞ Visok procenat sadržaja nikla (oko 83,7%) i hroma (oko 95,1%) na ovoj lokaciji prisutan je u obliku silikatnih jedinjenja, što potvrđuje njihovu zanemarljivu biodostupnost, kao i njihovo značajno geohemijsko porijeklo.

Prema rezultatima sekvencijalne analize Cd, As, Zn, Cr i Ni se većinom nalaze vezani u silikatnim strukturama (zaključuje se da su prirodnog porijekla), na šta nam dodatno ukazuju neznatne količine ovih metala nađene u lako pokretnim fazama (I i II faza) sekvencijalne analize. Drugačija raspodjela karakteriše Pb, Cu i Co. Ovi elementi su dominantno vezani za silikate i okside gvožđa i mangana.

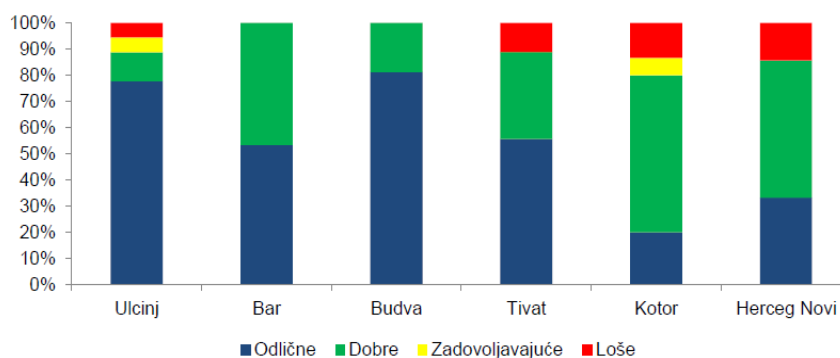
IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“

U zaključku o kvalitetu zemljišta u Informaciji o stanju životne sredine za 2022. godinu navodi se da rezultati ispitivanja uzoraka zemljišta sa lokacija utvrđenih Programom monitoringa sadržaja opasnih i štetnih materija u zemljištu Crne Gore, u 2022. godini, pokazuju sljedeće: “Rezultati analize uzoraka zemljišta uzorkovanih na lokalitetima određenim programom monitoringa za 2022 godinu, pokazuju da je na svim lokalitetima (Ulcinj- Ulcinjsko polje, Tivat-Tivatsko polje, Podgorica - naselje Omerbožovići, Nikšić- naselje Rubeža) na kojima je povećan sadržaj hroma ili nikla zapravo riječ o elementima vezanim u silikatnim strukturama te da su prirodnog porijekla.”

2.12.2. Kvalitet morske vode

Javno preduzeće Morsko dobro već duži niz godina prati stanje sanitarnog kvaliteta morske vode na javnim kupalištima tokom ljetnje turističke sezone. Klasifikacija i kategorizacija kvaliteta morske vode za kupanje radi se u skladu sa članom 74d Zakona o vodama ("Službeni list RCG", br. 27/07 i "Službeni list CG", br.32/11, 47/11, 48/15, 52/16, 55/16, 02/17, 80/17 i 84/18) i Pravilnikom kojim se propisuju način i rokovi sprovođenja odgovarajućih mjera, radi obezbjeđivanja očuvanja, zaštite i poboljšanja kvaliteta vode za kupanje ("Službeni list CG", br. 28/19). Lokacije na kojima se vršio monitoring tokom 2022. godine su javna kupališta definisana Atlasom crnogorskih plaža i kupališta.

Stanje kvaliteta morske vode na javnim kupalištima u 2022. godini praćeno je na ukupno 9 lokacija u Tivtu.

Grafikon 2.5. Uporedni prikaz kvaliteta morske vode u odnosu na broj uzetih uzoraka za 2022.godinu (izvor: Informacija o stanju životne sredine za 2022)

U opštini Tivat od ukupno 9 ispitivanih lokacija, na njih 5 je mikrobiološki kvalitet vode bio odličan, na 3 lokacije dobar, dok je na jednoj lokaciji morska voda bila lošeg kvaliteta tokom sezone 2022. godine.

2.12.3. Kvalitet vazduha

Tivat pripada Južnoj zoni kvaliteta vazduha sa opštinama: Bar, Budva, Kotor, Ulcinj i Herceg Novi. Tokom 2022. godine kvalitet vazduha u južnoj zoni praćen je na stanici u Baru gdje se prati pozadinsko zagađenje u gradskom području i stanici u Kotoru gdje se prati uticaj drumskog i pomorskog saobraćaja.

U periodu 2012 - 2019. godina praćenje kvaliteta vazduha vršeno je u Tivtu. U skladu sa zakonskom regulativom, kako tokom petogodišnjeg perioda nijesu zabilježena prekoračenja koncentracija mjerenih parametara, stanica je premještena na drugu lokaciju gdje su očekivane povećane koncentracije.

U svakom slučaju, tokom 2022. godine sve izmjerene vrijednosti mjerenih parametara u primorskoj zoni bile su u okviru dozvoljenih parametara:

- Sve izmjerene vrijednosti sumpor(IV)oksida – SO₂ u odnosu na granične vrijednosti za zaštitu zdravlja (jednočasovne i dnevne srednje vrijednosti), bile su značajno ispod propisanih graničnih vrijednosti od 350 µg/m³, odnosno 125 µg/m³.
- Broj dana sa prekoračenjima srednje dnevne granične vrijednosti za PM₁₀ čestice bio je ispod propisanog broja dana (dozvoljeni broj dana 35 – prekoračenja: Bar 3 dana, Kotor 4 dana). Koncentracija suspendovanih čestica PM₁₀ bila je ispod propisanih vrijednosti za srednju koncentraciju na godišnjem nivou.
- Srednja godišnja koncentracija PM_{2,5} čestica bila je duplo niža od propisane granične vrijednosti (mjerna stanica u Baru).
- Sve maksimalne osmočasovne srednje vrijednosti ozona bile su ispod propisane ciljne vrijednosti (mjerna stanica u Baru). Srednja godišnja maksimalna osmočasovna vrijednost ugljen(II)oksida bila je značajno ispod propisane granične vrijednosti od 10 mg/m³ (mjerna stanica u Kotoru).

- Suspendovane čestice PM10 analizirane su na sadržaj teških metala, benzo(a)pirena, polutanata za koje su propisani standardi kvaliteta vazduha na godišnjem nivou i drugih relevantnih policikličnih aromatičnih ugljovodonika: benzo(a)antracena, benzo(b)fluoroantena, benzo(j)fluoroantena, benzo(k)fluoroantena, ideno(a,2,3-cd)pirena i dibenzo(a,h)antracena i ostalih PAH-ova za koje nisu propisani standardi kvaliteta vazduha već samo mjere kontrole. Srednja koncentracija olova, na godišnjem nivou, bila je značajno ispod granične vrijednosti.

- Srednje godišnje vrijednosti sadržaja olova, kadmijuma, arsena i nikla u suspendovanim česticama PM10, na mjernim stanicama u Baru i Kotoru, bile su ispod propisanih graničnih i ciljnih vrijednosti. Sadržaj benzo(a)pirena kao srednja godišnja vrijednost nedeljnih uzoraka, na lokacijama u Baru i Kotoru, bila je ispod propisane ciljne vrijednosti s ciljem zaštite zdravlja ljudi koja iznosi 1 ng/m³.

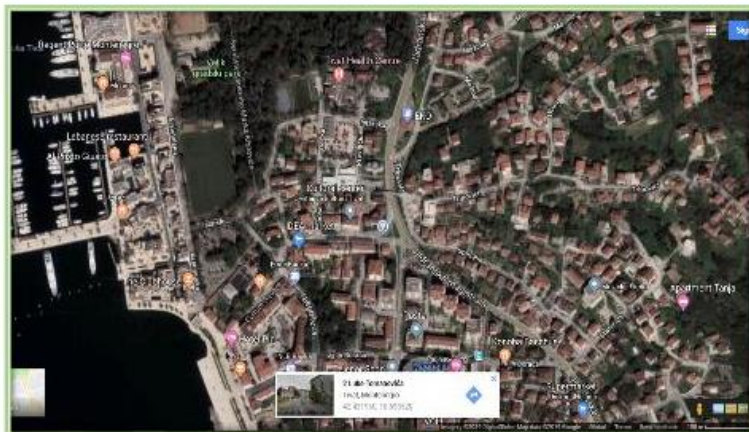
Sve navedeno ukazuje na dobar kvalitet vazduha u Južnoj zoni kvaliteta vazduha.

2.12.4. Buka

Prema podacima iz *Informacije o stanju životne sredine za 2022. godinu*, monitoring buke u životnoj sredini u Crnoj Gori rađen je u skladu sa Programom monitoringa buke u životnoj sredini za 2022. godinu. Programom je obuhvaćeno petnaest mjernih pozicija u četrnaest opština Crne Gore, uključujući i Tivat, ul. Luke Tomovića 2, I sprat zgrade Fakulteta za poslovne studije, u intervalu dnevnog (Lday) 7-19 h, večernjeg (Levening) 19-23 h i noćnog perioda (Lnight).

Nivo buke u prvom ciklusu mjeren je u periodu od 24. do 31.08.2022.godine, dok je nivo buke u drugom ciklusu mjeren u periodu od 02. do 09.03.2023. godine. Rezultati mjerenja prikazani su u tabeli 52. kao srednje vrijednosti za: Lday – indikator dnevnog nivoa buke i odnosi se na vrijeme od 7 do 19 časova, Levening – indikator nivoa buke tokom večernjih časova i odnosi se na vrijeme od 19 do 23 časa, Lnight – indikator noćnog nivoa buke i odnosi se na vrijeme od 23 do 7 časova i Lden – ukupni indikator nivoa buke tokom dana, večeri i noći. Na osnovu Odluke o utvrđivanju akustičkih zona na teritoriji opštine Tivat, posmatrano mjerno mjesto pripada zoni mješovite namjene.

GRAFIKON 2-4- MJERNO MJESTO ZA MJERENJE BUKE

Svako mjerenje u toku jednog dana u trajanju od 24 časa podijeljeno je na dnevno, večernje i noćno mjerenje, u skladu sa zakonski definisanim terminima mjerenja.

L_{day} – indikator dnevnog nivoa buke i odnosi se na vrijeme od 7 do 19 časova;

$L_{evening}$ – indikator nivoa buke tokom večernjih časova i odnosi se na vrijeme od 19 do 23 časa;

L_{night} – indikator noćnog nivoa buke i odnosi se na vrijeme od 23 do 7 časova;

L_{den} – ukupni indikator nivoa buke tokom dana, večeri i noći;

Na osnovu ove podjele, mjerenja nivoa buke na svim mjernim pozicijama su podijeljena po ovim vremenskim intervalima. Mjerenja su kontinualna, tj. u neprekidnom trajanju od najmanje nekoliko dana.

Vrijednosti indikatora nivoa buke za dan, večer i noć kretali su se od 55,7 do 63,4 dB i u oba ciklusa mjerenja prelaze granične vrijednosti buke. Srednje godišnje izmjerene vrijednosti dnevnog, večernjeg i noćnog indikatora nivoa buke takođe prelaze granične vrijednosti.

3. IDENTIFIKACIJA PODRUČJA ZA KOJA POSTOJI MOGUĆNOST DA BUDU IZLOŽENA ZNAČAJNOM RIZIKU

Nacrtom DSL „Dio Sektora 22 i Sektor 23“ obuhvaćena teritorija podjeljena je na 4 zone:

- Zona A – obuhvata gradsku rivu i šetalište Pine, pojas obale do plaže ispred hotela Palma, potom prolazi uz gradsku luku Kaliman i uključuje saobraćajnicu i dio naseljske strukture Belane;
- Zona B - obuhvata područje lokaliteta Župa, Stare Račice i naselje Bonići;
- Zona C – obuhvata dio koji se nalazi 100m od linije obale do magistralnog puta (bulevara) i u kom su planirani turistički sadržaji, a sjeverno prema saobraćajnici
- Zona D – obuhvata zeleni pojas - brdo Kukuljina. Ova zona graniči se sa zonom aerodroma.

U planu se navodi da: „Okosnicu razvoja ovog prostora čine tri tačke, prepoznatljivi atraktivni reperi oko kojih se kreira namjena prostora i to: obala- longitudinalni dio uz more, dvije vertikale-brežuljkasti dio Župe pokriven stoljetnom vegetacijom i brežuljkasti autohtonom vegetacijom prekriven dio zone Kukuljina. Oko ovih tačaka razvija se koncept zaštite i korištenja prostora.“

1. Drvored palmi – gradska riva (Zona A)

Riva Pine - predstavlja centralni dio šetališta grada, na kojem hortikulturno uređenje sačinjava dvoredni drvored odraslih kanarskih palmi (*Phoenix canariensis*) višedecenijske starosti. Estetske vrijednosti drvoreda palmi su znatno narušene, jer je od ukupno 34 evidentirana stabla, i pored sprovedenih fitosanitarnih mjera, oko trećina uništena usljed napada štetočine pod nazivom crveni surlaš palmi (*Rhynchophorus ferrugineus Olivier*). Neophodno je planirati obnovu drvoreda prilikom uređenja šetališta.

2. Lokalitet Župa (Zona B)

Područje lokaliteta Župe planira se za nove turističke sadržaje (izgradnja ekskluzivnih turističkih kompleksa i pratećih sadržaja) uz uslov očuvanja postojeće visoko vrijedne vegetacije i uz poštovanje uslova u službi zaštite prirode i kulture, budući da se radi o zoni visoke kulturne i pejzažne vrijednosti. **Lokacija Župa je područje za koje je obavezna izrada Detaljne studije predjela.**

GRAFIKON 3-1 - VRIJEDNE ZELENE POVRŠINE NA LOKACIJI ŽUPA TIVAT

Grupacije stabala na području Župe – Na brijegu Župa, oko ostataka nekadašnjeg austrougarskog sanatorijuma (izvorno renesansni ljetnjikovac porodice Bizanti), na površini od oko 3,5 ha, nalaze se vrijedne sastojine čempresa (*Cupressus sempervirens*), alepskog (*Pinus halepensis*) i primorskog bora (*Pinus maritima*), između kojih se nalaze vijugave staze koje vode do nekadašnjeg objekta na vrhu brijega. Na području između brijega i magistrale takođe se nalaze skupine stabala, u kojima su zastupljene i lišćarske vrste. Stabla su usljed dugogodišnje zapuštenosti u lošem stanju.

3. Brodogradilišna luka Bonići (Zona B)

U skladu sa Odlukom Vlade CG (Službeni list CG br. 70/17), proglašena je Brodogradilišna luka, sa svojim pratećim objektima brodogradnje:

– hala za servis, montažu , opremanje i prodaju brodova;

- hala za gradnju plovila i remont čamaca sa izložbenim salonom;
- motorna hala sa magacinskim prostorom;
- pomoćni objekat;
- marina.

Osim što će pružati usluge vezova za jahte, planirana marina će pružati vlasnicima jahti usluge najvišeg kvaliteta (servisiranje, snabdijevanje električnom energijom, vodom, gorivom, namirnicama, priključakom na komunikacione mreže i drugih stvari koje su neophodne modernim super jahtama). Maksimalni planirani broj vezova je 150. Dužina veza će varirati između 6 metara (za manja plovila) i 150 metara (za veće mega jahte). U planu se navodi i sljedeće: „Za potrebe pružanja usluga nautičarima u navedenim marinama, omogućava se postavljanje benzinskih pumpi za tankovanje goriva za plovila, uz izdavanje UT uslova iz ovog Plana i uz neophodnost izrade odgovarajuće tehničke dokumentacije i Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu. Pumpe mogu biti postavljene u samoj marini ili u njenoj blizini, na za to pogodnoj lokaciji.“

4. Marina (UP18 – Zona B)

Uz novoplaniranu marinu planira se turističko – nautički sadržaj sa nautičkim klubom, uslugama servisiranja brodova, prodajom opreme i točenjem goriva.

Jedan od većih pritisaka na morsku sredinu predstavlja intenzivan nautički turizam, veliki broj lučica, pristaništa i privezišta koje nisu opremljene potrebnom infrastrukturom za prihvatanje balastnih i otpadnih voda, kao ni potrebnim protokolom za reagovanje u akcidentnim situacijama, naročito ako se podrazumijevaju usluge točenja goriva gdje je moguće akcidentno prosipanje i curenje brodskih goriva.

5. Brijeg Kukuljina (šuma alepskog bora) – Zona D

U planu se navodi da se u Zoni D nalazi velika zelena površina Kukuljina, koja se planom zadržava, a istočno od nje su planirani novi komunalno – servisni sadržaji, uz postojeće, do granice obuhvata prema aerodromu.

Plan je kontradiktoran u pogledu planiranih stambenih objekata u ovoj zoni:

- na strani 97 navodi se da su na zapadnom dijelu brda Kukuljina planirani objekti stanovanja srednje gustine, maksimalne spratnosti P+2.

- dok se na strani 118 navodi da u Zoni D u okviru površina mješovite namjene nije predviđeno stanovanje.

Značaj postojećih prirodnih i poluprirodnih šuma u kojima dominira alepski bor ističe se u par navrata, sa tvrdnjom da je neophodno „sačuvati karakter zelenih padina brda Kukuljina, formiranjem park-šume, planiranjem zaštite i unaprjeđenja šumskih površina“. Sa druge strane, komunalni sadržaji i servisi predviđeni su u zoni Kukuljina, a planira se njihova sanacija i gradnja novih u skladu s posebnim uslovima i sprovođenjem mjera zaštite životne sredine. Autobuska stanica Bonići planirana je u blizini magistrale. U kontaktnom području zone zahvata planirano je stanovanje i javni sadržaji te zona uslužnih aerodromskih djelatnosti.

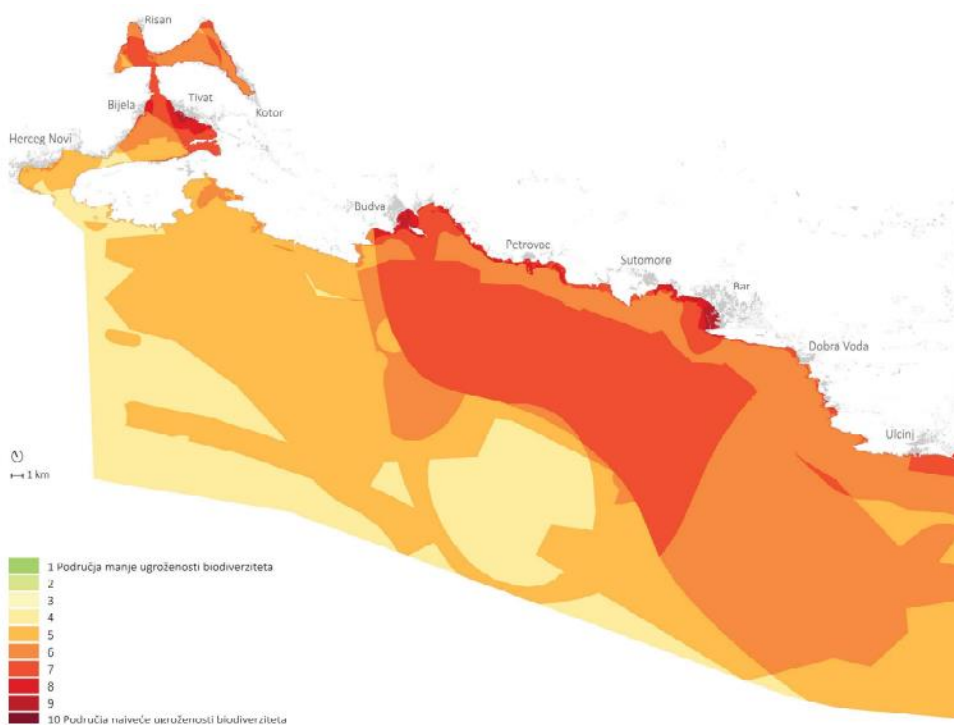
6. Uvala Kukuljina – Zona D

U okviru projekta „Definisanje metodološkog okvira za planiranje namjene morskog područja u Bokokotorskom zalivu“ izvršena je analiza ugroženosti i ranjivosti staništa i biodiverziteta na području Bokokotorskog zaliva. Ukupna analiza ranjivosti pripremljena je na način da su udruženi svi modeli ranjivosti, pripremljeni po ekološkim ciljevima.. Na području Tivatskog zaliva najranjivija su područja prostornih jedinica: Sveta Neđelja – Kamenari, Sredina Tivatskog zaliva – istok, Luka Tivat - Porto Montenegro, **Kukuljina** i Krašići. U uvali Kukuljina nalazi se uzgajalište školjki gdje se već duži niz godina prati sanitarni kvalitet voda koje se mogu koristiti za ribarstvo i uzgoj školjki.

Planirano intenziviranje nautičkog turizma sa sidrenjem velikih brodova u uvali Kukuljina predstavlja dodatan negativni uticaj na ovo područje koje je već prepoznato kao ugroženo.

Područja ugroženog biodiverziteta

Ugroženost biodiverziteta ukazuje na postojeću opasnost gubitka svojstava i/ili nestanka staništa i vrsta, a zavisi od vrijednosti staništa odnosno pelagičnih/demerzalnih resursa i njihove otpornosti. Kao najviše ugrožena ističu se dva tipa područja. Prva su područja u uskom obalnom pojasu – područja najvećih pritisaka gdje se istovremeno još uvijek nalaze vrijedniji stanišni tipovi. To su područja između Risna, Bijele i Tivta, Budve i Bara te Ulcinja i Bojane. Drugi tip područja je zajedničko područje najvećeg ribolovnog napora pelagičnih i demerzalnih vrsta. To je područje otvorenog mora između Budve i Bara.

- Slike 3.3. Ukupna ocjena ugroženosti biodiverziteta⁵

⁵ Planiranje područja mora u Crnoj Gori: koncept i prijedlozi planskih rješenja - <https://www.adriatic.eco/wp-content/uploads/2021/07/Draft-MSP-for-Montenegro-MNE.pdf>

Kao glavni pritisci na morski biodiverzitet na području Opštine Tivat identifikovani su:

- Promjena obalne linije uslijed intenzivne urbanizacije: izgradnja mandrača, ponti, obalnih zidova, nasipanje plaža i formiranje novih vještačkih kupališta;
- Povećani broj stanovnika, naročito tokom turističke sezone, što dovodi do stvaranja velikih količina komunalnog otpada, koji djelimično dospijeva u more;
- Velike količine otpadnih voda - komunalnih, atmosferskih, industrijskih, koje djelimično dospevaju u more i mijenjaju svojstva morske vode;
- Intenzivan nautički turizam, veliki broj lučica, pristaništa i privezišta koje nisu opremljene potrebnom infrastrukturom za prihvatanje balastnih i otpadnih voda, kao ni potrebnim protokolom za reagovanje u akcidentnim situacijama;
- Intenzivan ribolov, upotreba nedozvoljenih sredstava za izlov ribe i drugih morskih organizama;
- Pojava novih, invazivnih vrsta morskih organizama (alga tumor mediterana *Caulerpa racemosa*, plavi rak *Callinectes sapidus*, itd.)

4. POSTOJEĆI PROBLEMI U POGLEDU ŽIVOTNE SREDNE U PLANU, UKLJUČUJUĆI ZAŠTIĆENA PODRUČJA I STANIŠTA DIVLJIH VRSTA

S obzirom da je Tivat smješten u zoni Bokokotorskog zaliva, koji ima smanjenu komunikaciju sa otvorenim morem i usporenu izmjenu vodenih masa, akvatorijum Tivatskog zaliva predstavlja veoma osjetljivo područje. Problem pritisaka iz različitih izvora koji ima globalne razmjere, nije mimoišao kako morski, tako i kopneni ekosistem na teritoriji opštine Tivat.

Opredijeljenost grada da bude turistička destinacija ima za posledicu stvaranje dvostrukih negativnih uticaja sa: kopna i mora. Sve veća brojnost stanovništva, naročito u ljetnjem periodu, dovodi do povećanja količine kanalizacionih voda koje se djelimično ulivaju i u akvatorijum. Uspostavljeni kanalizacioni sistem još uvijek ne pokriva cjelokupnu teritoriju grada, tako da je količina otpadne vode koja se ulije u more velika i dovoljna da dovede do poremećaja ekološke ravnoteže na mjestima ispusta.

Značajan problem predstavljaju kanali i potoci koji sakupljaju atmosfersku vodu i usmjeravaju je u pravcu mora, tako da velika količina vode nosi sa sobom razne vrste zagađujućih materija sa kopna i bez prethodnog prečišćavanja uliva se direktno u more.

Planiranje prostora, prostorni i urbanistički planovi direktno utiču na životnu sredinu, pa su time i jedan od najvažnijih instrumenata njenog očuvanja.

Gradnja neposredno uz obalu ima naročito negativan uticaj. U direktnoj vezi sa gradnjom uz obalu je betoniranje obale, koje mijenja ekološko stanje obale, negativno utiče na floru i faunu mora odnosno morskog dna, a posledice su dugoročne. Ovaj trend je već sasvim promijenio vizuelnu i ekološku sliku velikog dijela tivatske obale sa obje strane zaliva. Intenzivnu izgradnju pretežno stambenih objekata ne prati srazmjerna izgradnja gradskih saobraćajnica i uređenje javnih površina (pozitivni izuzetak je naselje Porto Montenegro gdje javne površine mogu biti primjer uređenog naselja)⁶.

⁶ Lokalni plan zaštite životne sredine 2017-2021, Opština Tivat, <https://opstinativat.me/>

Imajući u vidu antropogene aktivnosti koje su u ne malom broju slučajeva u suprotnosti sa održivim principima, uz klimatski rizične pojave čije se posledice multiplikuju u takvim okolnostima, opravdana je zabrinutost za očuvanje postojećeg biodiverziteta, kvaliteta vazduha, vodnih resursa, zelenih površina, odnosno svih segmenata životne sredine.

Kada su u pitanju glavni pritisci na biodiverzitet na teritoriji Opštine Tivat identifikovani su sledeći:

1. Intezivna urbanizacija i razvoj turizma na prirodnim staništima, sa pratećim razvojem infrastrukture;
2. Požari;
3. Neodrživo i protivzakonito korišćenje prirodnih dobara ((i) sječe prirodnih šuma, (ii) neracionalno sakupljanje jestivog i ljekovitog bilja, gljiva i beskičmenjaka (iii) i krivolov (iv));
4. Zagađenje vode, zemljišta i vazduha industrijskim i poljoprivrednim zagađivačima i komunalnim otpadom;
5. Uvođenje stranih, invazivnih vrsta;
6. Druge prijetnje poput saobraćajnica, zapuštanje travnatih površina – livada, uznemiravanja vrsta, klizišta i erozioni procesi;

Urbanizacija

Prekomjerna urbanizacija. Planiranje prostora, prostorni i urbanistički planovi direktno utiču na životnu sredinu, pa su time i jedan od najvažnijih instrumenata njenog očuvanja. Opština Tivat decenijama unazad svoj urbani razvoj temelji na prostorno urbanističkim dokumentima, a ta dokumentacija je razvijana u skladu sa promjenama zakonodavstva u oblasti uređenja i planiranja prostora. Značajan korak na polju planiranja prostora opštine Tivat je učinjen u periodu nakon katastrofalnog zemljotresa 1979. godine kada su donešeni prvi Prostorni plan Opštine (1988.), Generalni urbanistički plan i niz detaljnih urbanističkih planova. Godine 2010. donešen je Prostorno urbanistički plan Tivta do 2020. godine i niz novih DUP-ova kojima su pokriveni svi prostori predviđeni za izgradnju na teritoriji opštine Tivat. U planiranju prostora izražen je problem proistekao "dijeljenjem" prostora opštine na prostor morskog dobra i ostali prostor opštine, što je u neposrednoj vezi sa dijeljenjem nadležnosti u planiranju tog istog prostora između lokalne uprave i Ministarstva. Ovo je dovelo do dezintegrisanog, nelogičnog i

nesvrshodnog planiranja prirodno jedinstvenog i nedjeljivog prostora. Posljedice su gubitak do tada neizgrađenih djelova obale i planiranje izgradnje velikih, opštini Tivat nepotrenih, stambenih kapaciteta na ekološki važnim prostorima koji su prethodnim PPO bili namijenjeni gradskim sportsko-rekreativnim površinama, a sada se nalaze u zoni morskog dobra.

Urbanizacija na teritoriji Opštine Tivat predstavlja najjačajni faktor gubitka biodiverziteta I njom su posebno pogođenja područja koja se nalaze u najužem priobalnom području. Ona dovodi do stalnog gubitka staništa a ima i niz drugih propratnih uticaja kao što su veće opterećenje komunalne infrastrukture (otpad, otpadne vode), potencijalno unošenje invazivnih vrsta usled sađenja ukrasnih biljaka, degradaciju šireg prostora tj. zemljišta.

Urbanizacija kao faktor direktnog ili indirektnog pritiska prisutna je na cijeloj teritoriji opštine Tivat.

Požari

Procjena rizika pojave požara na području Opštine Tivat, ukazuje da tokom požara mora doći do gubitka određene infrastrukture, problema u komunikaciji, gubitak šumske vegetacija i drugi problemi. Sve ove posljedice određuju stepen rizika od pojave požara. Procjena posljedica se zasniva na prethodnim događajima i događajima u neposrednom okruženju. Požar na području Opštine Tivat se procjenjuje da će se pojaviti na području oko glavnih magistralnih puteva ili na lokacijama gdje je koncentracija posjetioca i ljudi najveća (Jadranska magistrala, tržni centri, zabavni parkovi, plaže i sl.). Na područje oko ili u neposrednoj blizini Jadranske magistrale su smješteni brojni infrastrukturni objekti, izgrađen veliki broj smještajnih, turističkih i privatnih objekata (hoteli, kuće, restorani i sl.). Takođe je smješten i veliki broj industrijskih i transportnih objekata (aerodrom, fabrika i sl.). Prethodno navedeni elementi u većoj ili manjoj mjeri povećavaju rizik od nastanka šteta usled pojave požara.

Otpad

Zagađenje vode, zemljišta i vazduha industrijskim i poljoprivrednim zagađivačima I komunalnim otpadom; Zagađenje vode, zemljišta i vazduha industrijskim i poljoprivrednim zagađivačima I komunalnim otpadom evidentan je problem u monogim primorskim opštinama pa i na teritoriji Opštine Tivat. Problem „divljih“ odlagališta i preopterećenosti komunalne infrastrukture, posebno tokom ljetnjih mjeseci predstavlja ozbiljnu prijetnju po biodiverzitet a i utiče na predionu vrijednost predjela. Takođe, i zagađenje od otpadnih voda, kao i oticanje voda sa poljoprivrednih zemljišta predstavljaju značajan pritisak.

Buka

Glavni i trajni izvor buke u gradu je drumski i avio saobraćaj. Obje vrste saobraćaja teže jačanju u budućnosti, tako da se može očekivati i intenziviranje buke srazmjerno porastu njenog izvora.

Avio saobraćaj direktno zavisi od kapaciteta Aerodroma Tivat koji je u državnom vlasništvu i čija se rekonstrukcija predviđa vrlo skoro. Pri tome bi trebalo da se ima u vidu potreba da se gradska naselja zaštite od prekomjerne buke odabirom smjera polijetanja i slijetanja, selekcijom vrsta aviona kojima se dopušta slijetanje i drugim mjerama koje je moguće sprovesti.

Drumski saobraćaj

Sve veći broj automobila na ulicama i putevima utiče na kvalitet vazduha, povećava buku i otvara pitanje saobraćaja u mirovanju, odnosno nedovoljnog broja parking mjesta. Poseban problem je magistrala koja prolazi cijelom dužinom grada i koja je praktično glavna gradska ulica. Magistrala sve teže opslužuje sve veći broj putničkih i teretnih vozila. Kroz izradu prostorno planske i urbanističke dokumentacije, u cilju smanjenja negativnog uticaja kolskog saobraćaja, date su preporuke i rješenja koja treba da budu realizovana u budućem periodu. U planskim dokumentima rasterećenje magistrale na području grada se ostvaruje izgradnjom njoj paralelnih gradskih saobraćajnica u naseljima iznad magistrale, koje će lokalni promet koji je danas skoncentrisan na magistralu rasporediti na više gradskih saobraćajnica. Tranzitni promet bi trebalo da preuzme obilaznica čija je izgradnja planirana. Razdvajanje kolskog i pješačkog prometa ostvaruje se izgradnjom trotoara duž svih gradskih saobraćajnica. Planirano je uspostavljanje obostranih ili jednostranih drvoreda duž kolskih ulica koji bi trebalo da budu tampon prema stambenim i drugima objektima, odnosno čija je funkcija smanjenje intenziteta buke i koncentracije izduvnih gasova i prašine, poboljšavanje mikroklimatskih uslova i estetskog doživljaja same saobraćajnice.

Invazivne vrste

Uticaj invazivnih vrsta najčešće se ogleda u narušavanju prirodne ravnoteže u ekosistemima u kojima se nastane, gdje nerijetko izazivaju trajne promjene degradacijom istih. Na teritoriji Opštine Tivat zabilježene su kao najčešće drvenaste vrste kiselu drvo (*Ailanthus altissima*), I bagrem (*Robinia pseudoacacia*). Na Vrmcu su zabilježene brojne subpopulacije kiselog drveta, prvenstveno pored puta i u naseljenim mjestima. Od zeljastih invazivnih vrsta na prostoru Vrmca su najbrojnije: ukrasni sljez (*Alcea rosea*), dvozub (*Bidens bipinnata*), kanadska suvoljetnica (*Conyza canadensis*). Međutim, i na ostatak teritorije opštine Tivat prisutan je problem prisustva

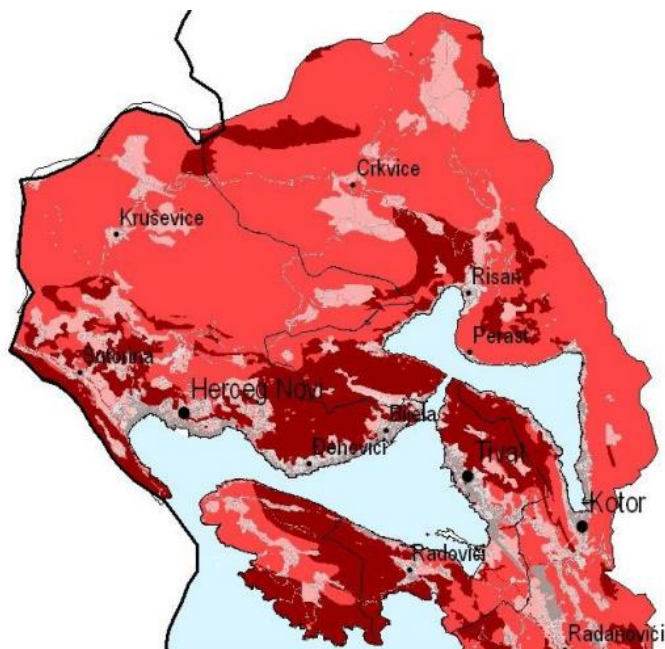
invazivnih vrsta i u narednom periodu treba da budu planirane konkretne mjere na suzbijanju širenja najagresivnijih vrsta.

Takođe, intezivan saobraćaj doprinosi povećanju smrtnosti vrsta.

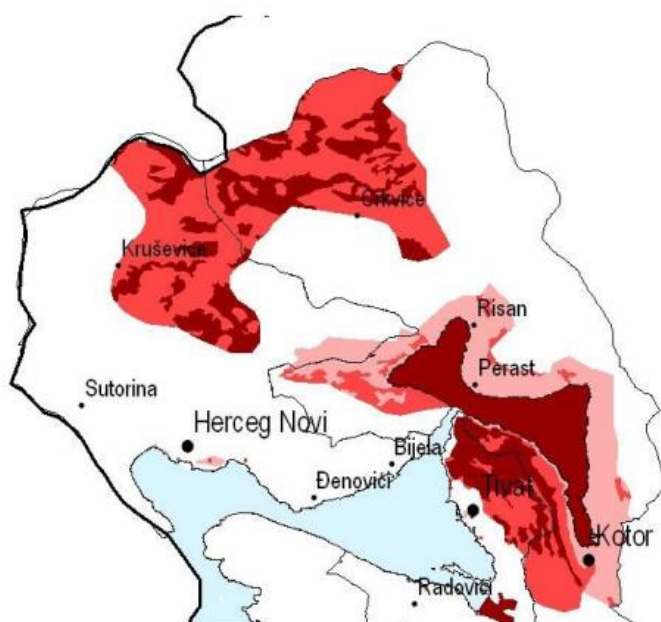
U okviru saradnje Ministarstva održivog razvoja i turizma, Mediteranskog akcionog plana (MAP) i Programa Ujedinjenih nacija za životnu sredinu (UNEP) a u cilju promovisanja integralnog upravljanja obalnim područjem (IUOP), kroz racionalizaciju sistema, osiguranje koordinacije i usklađivanje različitih ljudskih aktivnosti u obalnim područjima, izrađen je Programa upravljanja obalnim područjem (CAMP) Crne Gore 2013. godine. Kao jedan segment navedenog programa rađene su i analize ranjivosti prostora koje se definišu kao stanje životne sredine, prostora, zemljišta ili pojava koje mogu biti uzrok za nastanak negativnog uticaja u slučaju realizacije određenog zahvata. Analiza ranjivosti, odnosno, utvrđivanje osjetljivosti, tj. povredljivosti prostora, je metoda kojom se za posmatrani (planirani) zahvat ili djelatnost utvrđuju više ranjivi (dakle, nepogodni) dijelovi prostora.

Analizom se određuju najvrijednije prostorne cjeline koje treba da budu sačuvane od buduće degradacije, odnosno, oni dijelovi prostora na kojima je nepogodno (ili manje pogodno) planirati određenu djelatnost ili određeni zahvat. U sklopu izrade CAMP-a Crna Gora analiza ranjivosti biodiverziteta napravljena je kao sagledavanje prostorne distribucije područja sa značajnim komponentama flore i faune, sa posebnim osvrtom na zaštićena područja prirode. Osnovni cilj ove analize je očuvanje prostorne cjelovitosti (integriteta) ekološki vrijednih područja, uključujući zaštićena područja prirode, u skladu sa obavezama iz nacionalne legislative kao i relevantnih međunarodnih ugovora. Za procjenu ranjivosti biodiverziteta, pored ranjivosti flore i faune, uzeta je u obzir ranjivost zaštićenih područja prirode. Šume su uključene u analizu u smislu njihovog prirodnog/biodiverzitetnog značenja, dok se šumarstvo (osjetljivost drvnoproizvodne funkcije šume) nije posebno tretiralo zbog malog ekonomskog značaja u primorskom dijelu Crne Gore. Svakako, iako model ranjivosti flore i faune nije potpun zbog nedostatka podataka o tipovima habitata, te kvalitetnih podataka o korišćenju zemljišta, urađena je aproksimacija uz pomoć tzv. izvedenih podataka – kombinacije različitih (indirektno upotrebljivih) podataka i rezultati analize predstavljaju značajnu informaciju o najvažnijim i najranjivijim djelovima prostora kojima bi sa aspekta zaštite biodiverziteta trebalo da se posveti posebna pažnja. Pojedini rezultati analiza - udruženi modeli za kopneni biodiverzitet i zaštićena područja, relevantni za Opštinu Tivat, prikazani su na Mapi 1 i 2. koje slijede.

SLIKA 4-1 -MAPA 1. RANJIVOST ZAŠTIĆENA PODRUČJA

SLIKA 4-2- MAPA 2. RANJIVOST ZA KOPNENI BIODIVERZITET

5. OPŠTI I POSEBNI CILJEVI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE KOJI SU OD ZNAČAJA ZA PLAN

Cilj izrade strateške procjene uticaja na životnu sredinu je prije svega obezbjeđivanje da pitanja zaštite životne sredine uključujući i zdravlje ljudi budu u potpunosti uzeta u obzir prilikom razvoja, radi obezbjeđivanja održivog razvoja, a kroz obezbjeđivanje učešća javnosti. Strateški ciljevi zaštite životne sredine predstavljaju faktore očuvanja ekološkog integriteta prostora, odnosno racionalnog korišćenja prirodnih resursa i zaštite životne sredine.

U slučaju DSL Sektora 23 I 23, Tivat, jasno je da je osnovni cilj strateške procjene uticaja na životnu sredinu ocjena predloženog planskog rješenja i obezbjeđivanje njenog realnog ostvarenja kako bi se osigurala zaštita životne sredine u najširem konceptu, što uključuje zaštitu prostora i predionih karakteristika, zaštitu prirode i biodiverziteta, voda, poljoprivrednog zemljišta, šuma, vazduha, kao i obezbjeđivanje kvaliteta života i zdravlja ljudi.

Ciljevi formulisani na međunarodnom i na nivou EU su često ugrađeni i utvrđeni u nacionalnim zakonima, strategijama, programima ili planovima i predstavljaju dopunu autentičnih nacionalnih ciljeva. Poštujući jasno definisane ciljeve relevantnim zakonskim i strateškim dokumentima, a naslanjajući se na ciljeve planskog dokumenta, glavni ciljevi ovog dokumenta biće definisani i razmatrani u odnosu na oblasti razvoja razmatrane Planom. Važno je odabrati ona pitanja koja se obrađuju u planu i koja su značajna za pojedine oblasti, a koje će se detaljno analizirati kroz dalju razradu Plana. Važno je razumjeti da je potrebno identifikovati i definisati one ciljeve koji su relevantni za plan. Kao takvi oni trebaju biti definicija pravca promjene, a posebno u odnosu na izbor najpovoljnijeg rješenja sa aspekta zaštite životne sredine.

5.1. Opšti ciljevi zaštite životne sredine

Opšti ciljevi u oblasti zaštite životne sredine – očuvanje kvaliteta životne sredine, kao i očuvanje i unapređenje prirodnih vrijednosti, posebnosti prostora i kulturno-istorijske baštine Crne Gore, definisani su Prostornim planom Crne Gore i Nacionalnom strategijom održivog razvoja Crne Gore.

Opšti ciljevi zaštite životne sredine proističu iz opštih ciljeva zaštite životne sredine definisanih Zakonom o životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 052/16), kao što su očuvanje i zaštita zdravlja ljudi, cjelovitosti, raznovrsnosti i kvaliteta ekosistema, genofonda životinjskih i biljnih

vrsta, plodnosti zemljišta, prirodnih ljepota i prostornih vrijednosti, kulturne baštine i dobara koje je stvorio čovjek.

Ciljevi se odnose na obezbjeđenje uslova za ograničeno, razumno i održivo gazdovanje živom i neživom prirodom, očuvanje ekološke stabilnosti prirode, količine i kvaliteta prirodnih bogatstava i sprječavanje opasnosti i rizika po životnu sredinu. Opšti ciljevi zaštite životne sredine koji su dati u Nacionalnoj strategiji održivog razvoja, su važni za realizaciju Plana, među kojima su naročito značajni:

- uravnotežen i pravičan ekonomski razvoj koji se može održati u dužem vremenskom periodu;
- pažljivo upravljanje i očuvanje (u najvećoj mogućoj mjeri) neobnovljivih resursa;
- racionalna/održiva upotreba energije i prirodnih resursa (vode, zemljišta, šuma, itd.);
- minimiziranje otpada, efikasno sprečavanje i kontrola zagađenja i minimiziranje ekoloških rizika;
- primjena principa predostrožnosti, tj. zahtjeva da se očuva prirodna ravnoteža u okolnostima kada nema pouzdanih informacija o određenom problemu;
- primjena principa ekološke kompenzacije - ako se ne mogu izbjeći negativni efekti na fizičke karakteristike područja sa velikim vrijednostima biološkog diverziteta ili diverziteta prirodnih predjela, onda treba postići balans pomoću mjera zaštite i konzervacije;
- poštovanje ekološkog integriteta - treba zaštititi ekološke procese od kojih zavisi opstanak vrsta, kao i staništa od kojih zavisi njihov opstanak;
- obezbjeđenje restauracije i ponovnog stvaranja/obnavljanja - gdje je to moguće, biodiverzitet i diverzitet prirodnih predjela, treba da bude restauriran ili/l ponovo stvoren, uključujući mjere za rehabilitaciju i reintrodukciju ugroženih vrsta;
- izbor najboljih tehnologija koje su na raspolaganju i najboljih primjera iz prakse za zaštitu životne sredine;
- primjena principa pažljivog donošenja odluka, na osnovu najboljih mogućih dostupnih informacija
- transparentnim sprovođenjem postupka strateške procjene uticaja na životnu sredinu obezbjediće se da sva zainteresovana javnosti (centralne i lokalne vlasti, nevladine organizacije, privatni/poslovni sektor, profesionalne organizacije, sindikat), u cilju što veće zaštite prirodnih i kulturnih dobara i životne sredine prostora obuhvata, bude

upoznata sa svim mogućim uticajima planiranih aktivnosti I namjena prostora na životnu sredinu, kao i sa mjerama I preporukama za dalje postupanje pri implementaciji Plana.

- obezbjeđenje učešća svih zainteresovanih strana u procese odlučivanja o ključnim pitanjima životne sredine vezanih za projekat uz izgradnju dijaloga i povjerenja i uz razvoj društvenog kapitala; zaštita kulturnog identiteta područja.

Vizija razvoja prostora u obuhvatu Izmjene i dopune DSL treba da prati viziju razvoja primorskog regiona, koji, kao važan prostorni, ekonomski i društveni resurs Crne Gore, treba da se usmjereno i kontrolisano razvija, koristeći na održiv način svoje prirodne, kulturne i stvorene potencijale. U daljem razvoju moraju se poštovati evropski standardi i vrijednosti i uspostaviti pravila za kvalitetnu regulaciju i upravljanje prostorom.

Osnovni cilj koji treba da se postigne je obezbjeđivanje uslova za dalji razvoj predmetnog područja, uz poštovanje principa uređenja zaštite i korišćenja prostora.

U planiranju sadržaja neophodno je poštovati smjernice date PPPNOP, PUP-om Opštine Tivat i one definisane Pravilnikom o bližem sadržaju i formi planskog dokumenta, kriterijumima namjene površina, elementima urbanističke regulacije i jedinstvenim grafičkim simbolima ("Službeni list CG", br. 24/10 i 33/14).

Posebni ciljevi razvoja u zahvatu Izmjene i dopune DSL su:

- Prostorni razvoj koji će omogućiti dalju valorizaciju prostora;
- Razvoj i aktivnosti koje ne ugrožavaju ambijentalni i ekološki kvalitet sredine;
- Očuvanje i zaštita pejzaža;
- Urbanistički koncept koji podržava sliku i urbani kontekst šireg okruženja;
- Afirmisati specifične vrijednosti u pojedinim prostorima
- Sažeti i rekonstruisati degradirane zone.

5.2. Posebni ciljevi

Posebni ciljevi strateške procjene predstavljaju razradu opšteg cilja i definisani su na osnovu sagledanih problema i zahtjeva za zaštitu životne sredine na prostoru koji obuhvata Plan. Za svaki od postavljenih posebnih ciljeva strateške procjene definisani su indikatori u odnosu na koje se ocjenjuju definisane smjernice Plana. Posebni ciljevi SPU predstavljaju konkretan, dijelom i kvantifikovan iskaz i razradu formulisanih opštih ciljeva SPU dat u obliku smjernica za promjenu i

**IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I
DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“**

akcija kojima će se te promjene izvesti. Oni treba da obezbijede subjektima odlučivanja jasnu i mjerodavnu sliku o suštinskom odgovoru na pitanje: da li predmetni Plan doprinosi ciljevima zaštite životne sredine ili je u konfliktu sa njima.

Da bi se postigli ciljevi zaštite životne sredine, važno je da su oni jasno mjerljivi i razumljivi svim segmentima društva, tj. svim zainteresovanim stranama, uključujući i javnost.

Za realizaciju opštih ciljeva utvrđuju se posebni ciljevi strateške procjene u pojedinim oblastima zaštite. Posebni ciljevi strateške procjene čine, prvenstveno, način preko kog se provjeravaju efekti na životnu sredinu.

Shodno navedenom, u nastavku je dat pregled definisanih ciljeva, u skladu sa datom metodologijom, uz indikatore:

Ciljevi SEA	Strateški/Pravni osnov	Indikatori
Zaštita, očuvanje i unaprjeđenje biodiverziteta	Prostorni plan Crne Gore do 2040, nacrt (2024) Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030 (2016) Zakon o životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 052/16) Zakon o zaštiti prirode ("Službeni list Crne Gore", br. 054/16 od 15.08.2016, 018/19 od 22.03.2019)	Broj i površina zaštićenih prirodnih područja na koje aktivnosti predložene planom mogu imati uticaj NATURA 2000 staništa na koja predložene aktivnosti mogu imati uticaj Broj ugroženih vrsta flore, faune i gljiva na koje predložene aktivnosti mogu imati uticaj.
Održavanje koncentracije zagađujućih materija u vazduhu u okviru dozvoljenih vrijednosti	Zakon o zaštiti vazduha ("Službeni list Crne Gore", br. 025/10 od 05.05.2010, 040/11 od 08.08.2011, 043/15 od 31.07.2015, 073/19 od 27.12.2019)	- Koncentracije zagađujućih materija u vazduhu u južnoj zoni kvaliteta vazduha

**IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I
DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“**

Ciljevi SEA	Strateški/Pravni osnov	Indikatori
<p>Zaštita prirodnih i pejzažnih vrijednosti i kulturne baštine</p>		<p>- Površina sačuvanih postojećih parkova, trgova, šetališta i ostalih javnih zelenih površina.</p> <p>- Gradnja novih turističkih kapaciteta arhitektonsko-urbanistički uklopljena u prirodni i istorijski kontekst ruralnih cjelina.</p> <p>Korektivne intervencije u prostoru tamo gdje je vrijednost prirodnih/kulturnih predjela već ugrožena</p>
<p>Smanjivanje štetnog uticaja buke u životnoj sredini i druga pitanja od značaja za zaštitu životne sredine i zdravlja ljudi</p> <p>Posebnu pažnju dati staništima ptica, velikim gradskim parkovima, mjestima gniježđenja morskih ptica kao što je Župa Tivat (tihe zone u prirodi)</p>	<p>Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 028/11 od 10.06.2011, 001/14 od 09.01.2014, 002/18 od 10.01.2018)</p> <p>Odluka o utvrđivanju akustičkih zona na teritoriji opštine Tivat iz 2017. godine, br. 43_17.</p>	<p>Broj prekoračenja propisanih indikatora buke u skladu sa Odlukom o utvrđivanju akustičkih zona na teritoriji opštine Tivat</p> <p>Isplanirani zeleni koridori za prigušenje emitovane buke u životnoj sredini.</p>
<p>Zaštita mora</p>	<p>Zakon o zaštiti morske sredine "Službeni list CG", br. 73/2019</p>	<p>Kvalitet morske vode, stepen eutrofikacije mora</p>
<p>Obezbjeđivanje bezbjednog snabdijevanja vodom</p>	<p>Pravilnik o bližim zahtjevima koje u pogledu bezbjednosti treba da ispunjava voda za</p>	<p>Smanjenje broja dana neispravnosti vode za piće</p>

**IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I
DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“**

Ciljevi SEA	Strateški/Pravni osnov	Indikatori
	piće (Sl. List Crne Gore 24/12)	
<p>Smanjiti ranjivost stanovništva na klimatske promjene i unaprijediti mjere adaptacije na klimatske promjene</p>	<p>Zakon o zaštiti i spašavanju („Službeni list CG“, broj 13/07 32/11 i 54/16) Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti („Službeni list CG“, broj 12/2018 i 64/2020)</p>	<p>Smanjiti broj ugroženih stanovnika, Smanjiti broj ugroženih stambenih objekata od poplava, Primjena sistema ranog upozorenja na poplave Podizanje javne svijesti Spremnost zdravstvenog sistema Bezbjedno snabdijevanje i monitoring vode za piće</p>
<p>Prikupljanje - kanalisanje svih komunalnih otpadnih voda, povezivanje sa glavnim kolektorima i lokacije za izgradnju uređaja za prečišćavanje otpadnih voda u cilju očuvanja i saniranja stanja kvaliteta voda. U skladu sa tim planirati i svu prateću infrastrukturu.</p>	<p>Zakon o upravljanju otpadom ("Sl. list CG" br. 34/2024" od 12.04.2024)</p>	<p>Isplanirana prateća infrastruktura za prikupljanje i kanalisanje komunalnih otpadnih voda</p>
<p>Selektivno prikupljanje i reciklaža otpada Adekvatno upravljanje zelenim i građevinskim otpadom</p>	<p>Zakon o upravljanju otpadom ("Službeni list Crne Gore", br. 34/2024" od 12.04.2024)</p>	<p>Stopa reciklaže otpada</p>

**IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I
DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“**

Ciljevi SEA	Strateški/Pravni osnov	Indikatori
Zaštita vrijednog poljoprivrednog zemljišta i ekosistema povezanih sa poljoprivrednim i šumskim zemljištem	Nacionalna strategija integralnog upravljanja obalnim područjem Crne Gore	Površina poljoprivrednog i šumskog zemljišta
Zaštita i obnavljanje šumskog fonda	Zakon o šumama "Službeni list CG", br. 74/2010	Broj i površina saniranih opožarenih ili na drugi način devastiranih šumskih područja

6. PROCJENA MOGUĆIH UTICAJA/ MOGUĆE ZNAČAJNE POSljedICE PO ZDRAVLJE LJUDI I ŽIVOTNU SREDINU

U ovom poglavlju dat je pregled mogućih uticaja na životnu sredinu, kulturnu baštinu i stanovništvo, pri čemu je posebno cijenjen intenzitet uticaja koji je u daljem tekstu obrađen u skladu sa kategorizacijom intenziteta uticaja prikazanom u Tabeli 6-1.

TABELA 6-1 - INTENZITET UTICAJA

INTEZITET UTICAJA	OZNAKA
Izrazito negativan uticaj	
Umjereno negativan uticaj	
Bez uticaja	
Umjereno pozitivan uticaj	
Izrazito pozitivan uticaj	
Uticaj nije moguće procjeniti	

Nedostatak planskog dokumenta je odsutvo alternativnih scenarija razvoja kojima bi se omogućilo razmatranje uticaja u različitim scenarijima i tako donijela adekvatna odluka o izboru razvojnog modela sa minimalnim negativnim uticajima. U skladu s navedenim, intenzitet uticaja na životnu sredinu se ne može koristiti za ocjenu alternativa razvoja. Planom su dati prioriteta razvoja po prostorno-funkcijskim cjelinama (zonama) tako da je za poređenje uticaja korišćen ovaj pristup.

U poglavlju su takođe obrađeni posebni uticaji (sinergijski, kumulativni, prekogranični) i uticaji u slučaju akcidenta.

6.1. UTICAJ NA ZAŠTIĆENA PRIRODNA DOBRA I BIOLOŠKU RAZNOVRNOST

Prema dostavljnim smjernicama Agencije za zaštitu prirode i životne sredine, broj 02-UPI-612/4 od 02.07.2020.godine, u zoni zahvata Izmjene i dopune DSL „Dio Sektora 22 i Sektor 23“, koja u kopnenom dijelu obuhvata dio priobalne zone Tivta, od Pina do kanala Gradiošnice, nema zakonom zaštićenih područja.

U skladu sa odlukama o komunalnom redu Opštine Tivat zaštićene su palme duž rive na Pinama, grupacije borova na Župi i ispred stare škole u Tivtu, skupina eukaliptusa kod stare ciglane i ostali vidiovi gradskog zelenila.

Izvor: Lokalni plan zaštite životne sredine Opština Tivat (2017 -2021)

Opština Tivat izradila je Lokalni akcioni plan za biodiverzitet (2018 -2023) u kojem se navodi da su glavni pritisci na biodiverzitet na teritoriji Opštine Tivat slijedeći:

- Intezivna urbanizacija i razvoj turizma na prirodnim staništima, sa pratećim razvojem infrastrukture;
- Požari;
- Neodrživo i protivzakonito korišćenje prirodnih dobara ((i) sječe prirodnih šuma, (ii) neracionalno sakupljanje jestivog i ljekovitog bilja, gljiva i beskičmenjaka (iii) i krivolov (iv));
- Zagađenje vode, zemljišta i vazduha industrijskim i poljoprivrednim zagađivačima i komunalnim otpadom;
- Uvođenje stranih, invazivnih vrsta;
- Druge prijetnje poput saobraćajnica, zapuštanje travnatih površina – livada, uznemiravanja vrsta, klizišta i erozioni procesi.
-

6.2. UTICAJ NA VODE

Negativni uticaji na vodna tijela očekivani su uslijed nekontrolisanog ispuštanja otpadnih voda i intenziviranja vodenog saobraćaja.

Eekološki problem predstavlja i priključenje odvoda fekalne kanalizacije iz objekata na sisteme atmosferske kanalizacije, što za posljedicu ima zagađenje prirodnih recipijenata – vodotoka i mora.

SLIKA 6-1 BUJIČNI POTOCI I KIŠNI KANALI

Izvor: Lokalni plan zaštite životne sredine Opština Tivat (2017 -2021)

Za 30 potoka i kanala svake druge godine Opština Tivat, u skladu sa Opštim planom zaštite od štetnog dejstva voda, donosi Izvještaj o stanju bujica i većih kanala sa prijedlogom mjera sanacije. Na osnovu Izvještaja i utvrđenih prioriteta, planiraju se sredstva u Budžetu i sprovede investicioni radovi na terenu. Iz tog razloga, detaljan opis bujičnih potoka i kanala zbog nepotrebnog ponavljanja nije detaljno razrađen u ovom Planu. Sagledavajući Izvještaje 2012. godine, 2014. godine i 2016. godine može se zaključiti da je stanje na važnim lokacijama najznačajnijih bujica loše. Na takvo stanje pored klimatskih uticaja najviše je uticao sam čovjek. Veći broj potoka je pretrpio značajne deformacije usljed erozije tla, izgradnje objekata u neposrednoj blizini, nedozvoljenog zatrpavanja i promjene toka. Kroz neke su provučeni, odnosno, položeni energetski kablovi elektrodistributivne mreže, čime su ugroženi životi lica koja su angažovana na njihovom održavanju. Postoje ipak i lokacije gdje su građani sami radili regulaciju, izgradnju potpornih zidova, propusta i sl. i to na adekvatan način, čime su smanjili negativan uticaj od

štetnog dejstva voda kako svoje imovine tako i dalje nizvodno. Lokalnim planom zaštite životne sredine prepoznaje se prekomjerna izgradnja stambenih objekata koju ne prati izgradnja adekvatne kanalizacione infrastrukture (kako atmosferske tako i fekalne), neodržavanje atmosferske kanalizacije i neujednačenost izgradnje separativne kanalizacije (izgradnja samo fekalne kanalizacije). Sakupljanje, regulisanje i odvođenje atmosferskih voda i bujicnih tokova je takode važna faza za pravilnu urbanizaciju naselja, gradova i citavih regiona u smislu zaštite od plavljenja.

UTICAJ NA MORE

Sediment morskog dna je pod direktnim uticajem materija iz vode. U vodi se zbog uticaja čovjeka mogu naći različite zagađujuće materije, između ostalih i teški metali, koji zbog svog kumulativnog svojstva mogu da se talože u sedimentu i preko organizama koji se hrane sedimentom ulaze u lanac ishrane.

S obzirom da je grad smješten u zoni Bokokotorskog zaliva, koji ima smanjenu komunikaciju sa otvorenim morem i usporenu izmjenu vodenih masa, akvatorijum Tivatskog zaliva predstavlja veoma osjetljivo područje. Problem pritisaka iz različitih izvora koji ima globalne razmjere nije mimoišao ni morski ekosistem na teritoriji opštine Tivat. Opredijeljenost grada da bude turistička destinacija ima za posljedicu stvaranje negativnih uticaja kako sa kopna tako i sa mora.

- Sve veća brojnost stanovništva, naročito u ljetnjem periodu, dovodi do povećanja količine kanizacionih voda koje se djelimično ulivaju u akvatorijum. Uspostavljeni kanizacioni sistem još uvijek ne pokriva cjelokupnu teritoriju grada, tako da je količina otpadne vode koja se ulije u more velika i dovoljna da dovede do poremećaja ekološke ravnoteže na mjestima ispusta.

- Značajan problem predstavljaju kanali i potoci koji sakupljaju atmosfersku vodu i usmjeravaju je u pravcu mora, tako da velika količina vode nosi sa sobom razne vrste zagađujućih materija sa kopna, hranljive materije i čvrsti otpad i bez prethodnog prečišćavanja uliva se direktno u more.

- Veliku opasnost po morski biodiverzitet predstavlja nautički turizam. S obzirom da se na području Tivta nalazi nekoliko lokacija namijenjenih sidrenju plovila, ovaj problem je utoliko više izražen.

- Promjene obalne linije izazvane aktivnostima čovjeka imaju izrazito negativan uticaj na razvoj pridnenih biocenoza u zoni medio, supra i gornjeg infralitorala. Nasipanje plaža dovodi do degradacije navedenih sistema tako da veliki broj bentosnih vrsta biva trajno uništen i otjeran sa

datih lokacija. Slična situacija se dešava prilikom izgradnje ponti i bilo kog oblika betoniranja obalnog područja.

6.3. UTICAJ NA ZEMLJIŠTE

Pretvaranjem poljoprivrednog i šumskog zemljišta u građevinsko zemljište nepovratno se gube brojne karakteristike ovog prirodnog resursa. Npropisno deponovanje otpada takođe se izdvaja kao jedan od glavnih pritisaka na zemljište. Procesi erozije i devastacije biljnog pokrivača nanose ogromnu štetu zemljištu jer dovode ne samo do fizičkog nestanka površinskog sloja zemljišta, nego i do smanjenja sadržaja hranljivih sastojaka, tj. plodnosti zemljišta, kao njegovog najvažnijeg svojstva.

6.4. UTICAJ NA KVALITET VAZDUHA

Opština Tivat pripada primorskoj, južnoj zoni kvaliteta vazduha, za koju se prema strateškim dokumentima iz oblasti zaštite vazduha⁷ predviđaju preventivne mjere zaštite jer je prema rezultatima mjerenja kvaliteta vazduha u periodu 2009 -2023 u primorskom regionu ocjenjeno da je kvalitet vazduha zadovoljavajući i da nijesu zabilježena prekoračenja graničnih vrijednosti koncentracija zagađujućih materija. Prema podacima za 2022. godinu⁸ u južnoj zoni kvaliteta vazduha nije zabilježeno nijedno prekoračenje mjerenih parametara.

Kvalitet vazduha je u primorskom regionu uglavnom ugrožen u ljetnjem periodu zbog mogućnosti pojave šumskih požara. Šume u južnom (primorskom) regionu zbog uticaja mediteranske klime izložene su većim mogućnostima nastanka požara i njegovom brzom širenju. Crnogorične šume predstavljaju veći rizik za nastajanje požara, zbog postojanja smole, eteričnih ulja i raznog osušenog gorivog materijala na tlu. Mlađe šume su rizičnije jer je veća mogućnost širenja požara. U šumama u kojima se nalaze turistički objekti, kroz koje prolaze putevi, može se očekivati i veći broj požara, zbog prisustva čovjeka i tehnike. Za zemlje Sredozemlja, u koje spada i Crna Gora,

⁷ Nacionalna strategija upravljanja kvalitetom vazduha 2013 – 2020; Nacrt strategije upravljanja kvalitetom vazduha 2021 – 2029; Strategija u oblasti klimatskih promjena do 2030. godine

⁸ Informacija o stanju životne sredine za 2022. godinu, Agencija za zaštitu životne sredine Crne Gore, (2022)

smatra se da je procenat opožarene površine od 1% do 1,5% u odnosu na ukupnu površinu pod šumama u granicama normale.⁹ Uprava za šume Crne Gore organizovana je na teritorijalnom principu po opštinama u 17 područnih jedinica i četiri ispostave. Na teritoriji područne jedinice Kotor sa ispostavama u Herceg Novom, Baru, Budvi i Cetinju, u periodu 2010-2020 zabilježeno je 67 požara, od čega 23 tokom 2017. godine, koja je bila izuzetno sušna¹⁰. U 2017. godini požari su na teritoriji opštine Tivat tokom ljetnje sezone bili veoma intenzivni i ostavili su velike posljedice. Posebno je stradala makija na Luštici ali je i ostatak teritorije opštine Tivat bio pod značajnim pritiskom.

Uticaj turizma na kvalitet vazduha je posredan i ogleda se kroz povećanje frekvencije saobraćaja, generisanje otpada i povećanje potrošnje energije što se može negativno odraziti na kvalitet vazduha.

Šume su od nemjerljivog značaja za kvalitet vazduha i ublažavanje klimatskih promjena. Pored obnavljanja šuma od presudne je važnosti preventivna aktivnost na sprečavanju šumskih požara naročito u višim, nepristupačnim predjelima.

6.5. UTICAJ NA KLIMU/KLIMATSKE PROMJENE/NISKOKARBONSKI RAZVOJ

Uticaj plana na klimu može se posmatrati sa više različitih aspekata:

- kroz uticaj konkretnih aktivnosti na doprinos klimatskim promjenama/ emisijama gasova sa efektom staklene bašte;
- kroz uticaj konkretnih aktivnosti na prilagođavanje klimatskim promjenama;
- kroz propuštene šanse da se planskim dokumentom dođe do niskokarbonskih razvojnih rješenja.

Uticaj razvoja turizma u opštini Tivat na klimatske promjene je umjereno pozitivan, zbog posrednog povećanja emisija gasova sa efektom staklene bašte uslijed povećanja potrošnje

⁹ Studija uticaja spaljivanja poljoprivrednog otpada na kvalitet vazduha (2022), M.Spahić, M. Spičanović, O.Kujundžić, Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine

¹⁰ Procjena rizika od katastrofa Crne Gore (2021)

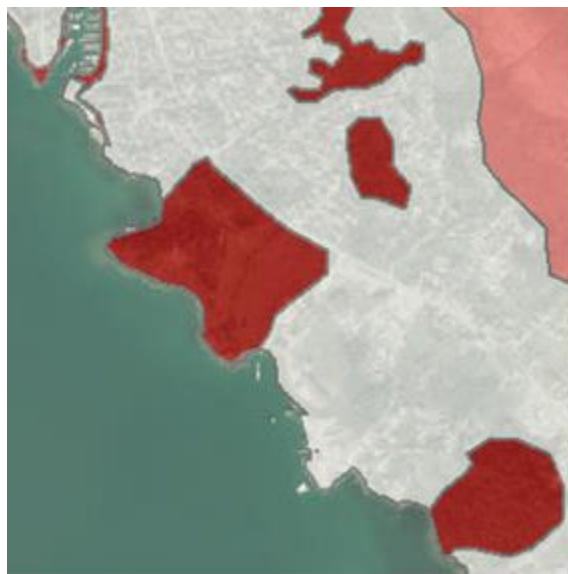
energije, intenzivnijeg saobraćaja i generisanja otpada, sa druge strane aktivno se promoviše upotreba solarne energije i energetske efiksnosti.

Planiranim uređenjem vodotokova treba uzeti u obzir akcidentne situacije izazvane elementarnim nepogodama.

6.6. UTICAJ NA PEJZAŽ

Prema Studiji „Mapiranje i tipologija predjela Crne Gore“ (Ministarstvo održivog razvoja i turizma, 2015.), DSL Sektor 22 i 23 pripadaju području karaktera predjela 1.2 Predjeli Bokokotorskog zaliva na regionalnom nivou. Na osnovu Studije Predjela koja je rađena za potrebe PPPN Obalnog područja, sektori 22 i 23 pripadaju području karaktera predjela Tivatska rivijera. Za predmetnu lokaciju karakteristični tipovi karaktera predjela su: izgrađeno zemljište naselja, zelene i slobodne površine u naseljima, Turistički kompleksi, Lungo mare, plaže.

SLIKA 6-2 - IZVOD IZ STUDIJE RANJIVOSTI PREDJELA – PPPN OBALNO PODRUČJE

Na grafičkom prikazu označena je ranjivost predjela u obuhvatu plana, prema kojem je za lokalitet Župa obavezna izrada Detaljne studije predjela.

6.7. UTICAJ NA KULTURNU BAŠTINU

Osnovni princip zaštite kulturnih dobara je da se nepokretno kulturno nasljeđe štiti zajedno sa prostorom u kome se nalazi. Štiteći i unapređujući autentični kulturni pejzaž i ambijent kulturnog dobra, omogućava se integralna zaštita prostornih cjelina, pojedinačnih kompleksa i građevina sa svojstvom kulturnog dobra. Posebna pažnja u ovom planu posvećena je sljedećim objektima:

- palata Verona
- Stara Račica i
- kompleks Bizanti u Župi

Na svim pomenutim lokacijama planirana je izgradnja modernih turističkih objekata.

6.8. UTICAJ NA STANOVNIŠTVO

Potrebe stanovništva su kompleksne i raznovrsne. Odgovarajuće prostorno planiranje ima zadatak da obezbjedi stanovanje sa pratećom infrastrukturom, nesmetano kretanje i obavljanje ekonomskih aktivnosti ali i druge potrebe stanovništva kao što su zdravstvena zaštita, kulturni i društveni sadržaji, zdrava životna sredina i sačuvana ljepota predjela koja naročito u primorskim opštinama privlači stanovnike da tu izaberu mjesto za život.

Planom se predviđa unapređenje komunalnih usluga i infrastrukture, ali i uticaji na stanovništvo koji su manje povoljni. Npr. u planu se navodi: “Kako je najveći dio zone B predviđen u površini sa namjenom turizam, u skladu sa smjericama planske dokumentacije višeg reda, planirano je izmiještanje divljeg naselja romske i egipatske populacije i privođenje namjeni predmetne lokacije.”. Ne navodi se način i lokacija premještanja ovog naselja.

TABELA 6-2 – SUMARNA TABELA UTICAJA

Segmenti životne sredine	Zona A	Zona B	Zona C	Zona D
Uticao na zaštićena područja i biodiverzitet	UMJERENO NEGATIVAN	UMJERENO NEGATIVAN	UMJERENO NEGATIVAN	UMJERENO NEGATIVAN
	Gradsko zelenilo	Vrijedne zelene površine na lokaciji Župa	Ispuštanje neprečišćenih otpadnih voda u more	Borova šuma/Brdo Kukuljina
	Ispuštanje neprečišćenih otpadnih voda u more	Nova marina	Nautički saobraćaj	Uvala Kukuljina
	Nautički saobraćaj	Ispuštanje neprečišćenih otpadnih voda u more		
		Nautički saobraćaj		
Uticao na vode	UMJERENO NEGATIVAN	UMJERENO NEGATIVAN	UMJERENO NEGATIVAN	UMJERENO NEGATIVAN
	Izgradnja atmosferske kanalizacije Ispuštanje neprečišćenih otpadnih voda u more	Izgradnja atmosferske kanalizacije Ispuštanje neprečišćenih otpadnih voda u more	Izgradnja atmosferske kanalizacije Ispuštanje neprečišćenih otpadnih voda u more	Izgradnja atmosferske kanalizacije Ispuštanje neprečišćenih otpadnih voda u more

IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I
DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“

	Izgradnja atmosferske kanalizacije Nautički saobraćaj	Nautički saobraćaj	Nautički saobraćaj	Nautički saobraćaj
Uticaj na zemljište	BEZ UTICAJA	BEZ UTICAJA	BEZ UTICAJA	BEZ UTICAJA
Uticaj na kvalitet vazduha	BEZ UTICAJA	BEZ UTICAJA	BEZ UTICAJA	BEZ UTICAJA
Uticaj na klimu/niskokarbonski razvoj	UMJERENO POZITIVAN	UMJERENO POZITIVAN	UMJERENO POZITIVAN	UMJERENO POZITIVAN
	Promocija OIE i energetske efikasnosti	Promocija OIE i energetske efikasnosti	Promocija OIE i energetske efikasnosti	Promocija OIE i energetske efikasnosti
	Regulacija bujičnih vodotokova	Regulacija bujičnih vodotokova	Regulacija bujičnih vodotokova	Regulacija bujičnih vodotokova
	Nedovoljna zaštita zelenih površina	Nedovoljna zaštita zelenih površina	Nedovoljna zaštita zelenih površina	Nedovoljna zaštita zelenih površina
Uticaj na pejzaž	BEZ UTICAJA	UMJERENO POZITIVAN	BEZ UTICAJA	UMJERENO NEGATIVAN
		Izrada Detaljne studije predjela – Župa		Borova šuma/Brdo Kukuljina
		Planirani turistički kompleks		

IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I
DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“

	BEZ UTICAJA	IZUZETNO NEGATIVAN	BEZ UTICAJA	BEZ UTICAJA
Uticaj na kulturnu baštinu		Izgradnja turističkih kompleksa u sklopu značajnih objekata kulturne baštine		
Uticaj na stanovništvo	UMJERENO POZITIVAN	IZUZETNO NEGATIVAN	UMJERENO POZITIVAN	UMJERENO NEGATIVAN
		Izmještanje naselja (bez konkretnog planiranja)		
	Objekti za sport i rekreaciju	Komercijalni objekti	Komercijalni objekti	Nije planirana izgradnja reciklažnog dvorišta
	Lungo mare	Povećanje intenziteta saobraćaja, buke i zagađenja	Povećanje intenziteta saobraćaja, buke i zagađenja	
	Povećanje intenziteta saobraćaja, buke i zagađenja			

Uvidom u sumarnu tabelu ključni negativni uticaji pojavljuju se u zoni C gdje je planirano najviše intervencija u prostoru, a naročito izgradnja turističkih kompleksa u okviru prepoznatih vrijednosti kulturne baštine (Stara Račica, vila Verona, kompleks Bizant). Negativnim uticajem

plana smatra se i davanje primata planskom dokumentu u odnosu na egzistencijalna pitanja stanovništva, odnosno na nedovoljno planirano izmještanje nelegalno izgrađenog naselja.

Umjereno negativni uticaji prepoznaju se kod uticaja na biodiverzitet, naročito kada je u pitanju morska sredina, što se reflektuje i kod uticaja na vode, zbog planiranja proširenja turističkih i stambenih kapaciteta uprkos činjenici da sistem odvođenja komunalnih i atmosferskih voda ne može da podnese ni trenutne pritiske.

Promocija energetske efikasnosti i upotrebe obnovljivih izvora energije (OIE) donosi ključne pozitivne uticaje.

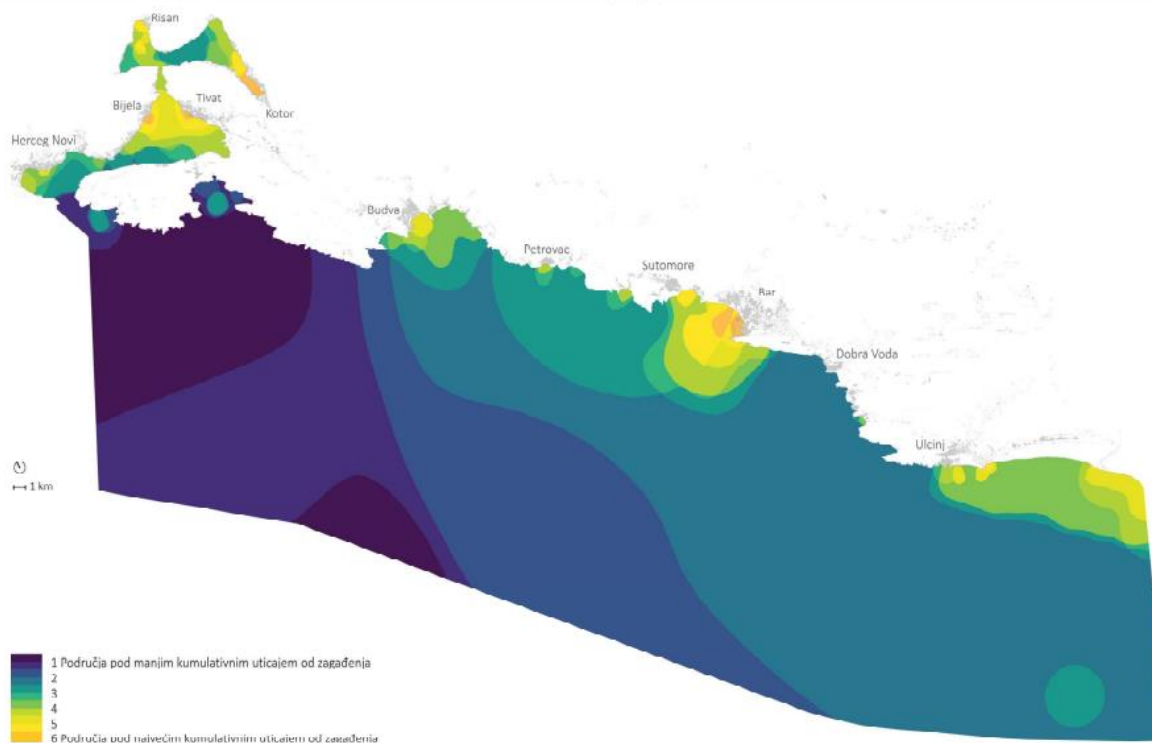
6.9. KUMULATIVNI, SINERGIJSKI I UTICAJI U SLUČAJU AKCIDENTA

Kumulativni uticaji

Najjednostavniji primjer kumulativnog, odnosno zbirnog uticaja ogleda se u uticaju domaćinstava na životnu sredinu i njihovog pritiska na prirodne resurse. Dok jedno domaćinstvo ima gotovo beznačajan uticaj na zagađivanje vazduha, vode i zemljišta njihov zbirni uticaj je vrlo značajan. Situacija je slična sa malim postrojenjima i objektima za obavljanje ekonomskih djelatnosti koji imaju mali pojedinačan uticaj na životnu sredinu pa se kroz procjenu uticaja ne razmišlja o njihovom kumulativnom efektu. Na primjer, nije zanemarljiv uticaj zagađenja voda od otpadnog ulja koje se za pripremu hrane koristi u restoranima duž obale i za čije sakupljanje ne postoji razrađen sistem.

Zbirni uticaji mogu se posmatrati i kada su u pitanju različiti izvori zagađenja – na primjer kako je na tivatskoj rivijeri recipijent svih otpadnih voda more, neophodno je razmišljati o kumulativnom uticaju prečišćenih i neprečišćenih komunalnih otpadnih voda, doprinosu koje u more donose zagađeni površinski vodotoci, atmosferske vode, zagađenje mora od plovila, kao i pritisak na priobalne vode tokom kupačke sezone koji znatno podiže nivo eutrofikacije vode u ovom pojasu.

Na sledećoj slici su dati kumulativni uticaji na obalno područje Crne Gore gdje se može vidjeti da je Opština Tivat jedna od najugroženijih sa aspekta kumulativnog uticaja.

SLIKA 6-3 KUMULATIVNI UTICAJ OD ZAGAĐENJA OBALNOG PODRUČJA CRNE GORE

Sinergijski uticaji

Sinergijski uticaji nastaju međusobnom interakcijom i multiplikovanjem uticaja koje prevazilazi zbir pojedinačnih uticaja. Oni se stvaraju u kompleksnim situacijama koje su prepoznate i u ovoj analizi. Neophodno je izuzetno pažljivo planiranje iskorišćavanja postojećih kapaciteta i oprezno uključivanje dodatnih aktivnosti sa pratećom infrastrukturom koja mora biti dimenzionirana u skladu sa višestrukom namjenom prostora i njegovim ograničenim kapacitetima.

Uticaji u slučaju akcidenta

Dokumentom je neophodno definisati mjere u slučaju akcidenta naročito u pogledu objekata nautičkog turizma sa pratećim sadržajima (npr. benzinskim stanicama).

Strategija za smanjenje rizika od katastrofa Crne Gore¹¹ ukazuje na osjetljivost Jadranskog mora, koje je poluzatvoreni zaliv dug 870 km. Poremećaji i dugoročne promjene odražavaju se na biocenoze morskog dna i vodenog stuba, narušavajući biološku raznovrsnost, posebno u područjima gdje je antropogeni uticaj velik. Tehničko-tehnološke nesreće i zagađenja mora mogu nastati u svim lukama i marinama.

¹¹ Strategija za smanjenje rizika od katastrofa sa dinamičkim planom aktivnosti za sprovođenje strategije za period 2018 - 2023. godina <https://wapi.gov.me/download/a0608df5-ff2a-465b-a733-1830a60e35ff?version=1.0>

7. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE (PREVIĐENE U CILJU SPREČAVANJA, SMANJENJA ILI OTKLANJANJA ZNAČAJNIH NEGATIVNIH UTICAJA NA ZDRAVLJE LJUDI I ŽIVOTNU SREDINU)

Pored procjene uticaja planskih rješenja na životnu sredinu i sagledavanja mogućih značajnih negativnih uticaja, cilj izrade Strateške procjene uticaja budućeg DSL za sektor 22 i 23 je i propisivanje odgovarajućih mjera za smanjenje negativnih uticaja, odnosno dovođenje u prihvatljive okvire (granice) definisane zakonskom regulativom, vodeći računa o kapacitetu životne sredine na posmatranom prostoru. Cilj i osnovno planersko opredjeljenje pri formiranju urbanističkog koncepta bilo je da se shodno razvojnim potrebama stvore planski preduslovi za obezbjeđivanje uslova za dodatni razvoj djelatnosti koje su komplementarne sa razvojem turizma. Kako se navodi u Planu, prema svojim mogućnostima ovo naselje daje veliki potencijal za dalji razvoj turizma. Saobraćajna dostupnost, stvaranje nove urbane matrice, uvođenje sadržaja nautičkog turizma, adekvatna turistička ponuda ekskluzivnog turizma, povezivanje mjesta sa sadržajima u okruženju i potenciranje prirodnih vrijednosti mjesta neophodni su preduslovi da bi ovaj prostor nastavio transformaciju i afirmaciju kao turistička destinacija veće kategorije.

Prostor zahvata IID DSL je planiran za sadržaje ekskluzivnog turizma, za objekte mješovite namjene za stanovanje i za druge namjene koje ne predstavljaju značajnu smetnju stanovanju od kojih nijedna nije preovlađujuća, objekat školstva, zatim objekte za stanovanje male i srednje gustine, objekte komplementarnog turističkog smještaja, prateći objekti i sadržaji poslovnih, komercijalnih i uslužnih djelatnosti, objekti sporta i rekreacije, skladišta, magacini i luke nautičkog turizma – marine i privezišta i brodogradilište.

Prilikom dalje razrade kroz prostorno-plansku dokumentaciju nižeg reda, potrebno je sprovesti sledeće smjernice i planske mjere zaštite:

7.1. Mjere zaštite biodiverziteta¹²

Prilikom planiranja prostora, a u cilju očuvanja biodiverziteta i usluga ekosistema, vrlo je važno da se uzmu u obzir specifičnosti određenih područja, staništa kao i potrebe različitih vrsta organizama (npr. skloništa, hranilišta, reproduktivni centri, migratorni koridori, mjesta hibernacije i sl.) kako bi se osigurala njihova dugoročna očuvanost. U skladu sa tim, generalne mjere u odnosu na biodiverzitet obuhvataju sledeće:

- Primjenjivati mjere ublažavanja uticaja razvoja i infrastrukturnih projekata na biodiverzitet (od potpunog izbjegavanja, do mjera kompenzacije uticaja na prostor) kako bi se umanjio njihov negativan uticaj. U tom procesu primjenjivati hijerarhiju mitigacije i prioritetno planirati mjere koje osiguravaju minimalno narušavanje staništa.
- Uvoditi održive prakse poput praćenja stanja životne sredine i izbjegavanja uništavanja staništa, osiguravanja čiste vode, očuvanja poljoprivrednih površina i vodenih ekosistema. Ovo se posebno odnosi na poljoprivredne sredine gdje se treba nastaviti sa primjenom ekstezivne poljoprivrede u cilju opstanka vrsta vezanih za ta područja kao što su pojedine rijetke vrste.
- Sprovoditi nadgledanje promjena u prostoru i njihovog uticaja na biodiverzitet (biomonitoring) od strane relevantnih organizacija i institucija.
- Ukoliko istraživanja pokažu da su na prostoru planiranog infrastrukturnog projekta prisutne vrste koje su prema IUCN-u kategorisane kao ugrožene (EN) ili kritično ugrožene (CR), neophodno je realizovati mjere *ex situ* zaštite.
- Na mediteranskom području strogo voditi računa o očuvanju šumskih sastojina, čak i kad su sasvim male (nekoliko stabala), obzirom na višestruki značaj šuma: šume su dio specifičnog pejzažnog mozaika u Mediteranu, imaju važnu ulogu u zaštiti zemljišta od erozije i klizišta, zaštititi obale od abrazije, u regulisanju vodnog režima područja, ublažavaju posledice klimatskih promjena i pozitivno utiču na mikroklimu područja na kome rastu.
- U mediteranskom području je važno očuvati površine pod prirodnom vegetacijom, čak i u neposrednoj blizini planiranih smještajnih kapaciteta.
- Ne treba planirati infrastrukturne projekte u zoni estuara (donji tokovi primorskih rijeka koji su pod uticajem plime). Estuari imaju specifične zajednice makrofita, fito- i zooplanktona. Brojne vrste sisara, ptica, riba i drugih životinja zavise od staništa u

¹² GEF 7 Projekat: Integrisanje biodiverziteta u sektorske politike i prakse i jačanje ključnih tačaka biodiverziteta u Crnoj Gori

estuvarima, kao mjesta za život, hranjenje i razmnožavanje. Mnogi morski organizmi, uključujući komercijalno važne vrste ribe, zavise od estuara u nekoj fazi svog razvoja.

- Iz infrastrukturnih planova izuzeti sve površine staništa koja su prepoznata kao prioriteta za zaštitu na Direktivi o staništima, a rijetka su u Crnoj Gori: *1150 Obalne lagune, *2270 Borove šume na obalnim dinama, *3170 Mediteranske povremene lokve, *5230 Visoki žbunjaci lovora.
- Zabraniti intenzivno korištenje i razvoj unutar staništa koja su ključna u očuvanju ekoloških funkcija za konzervaciono važne vrste. Ovo se posebno odnosi na šumske, močvarne i vodene ekosisteme koji su neophodni za nesmetan razvoj velikog broja značajnih organizama poput rijetkih vrsta kičmenjaka i beskičmenjaka.
- U kontekstu izgradnje saobraćajne, elektroenergetske i telekomunikacione infrastrukture, planirati stvaranje zelenih koridora i prelaza, kako bi se omogućilo slobodno kretanje organizama između različitih staništa i smanjila fragmentacija staništa. Ovo posebno važi za migratorne vrste i vrste kojima su neophodne velike teritorije za nesmetan razvoj poput krupnih sisara.
- Prilikom planiranja prostora neophodno je identifikovati i zaštititi skloništa vrsta, uključujući podzemne i nadzemne objekte, pukotine u starom drveću i druge prirodne i radom stvorene elemente poput ublova, kamenica, izvora, močvara i slično, koji podržavaju razmnožavanje, ishranu i na kraju opstanak organizama. Preporučuje se zabrana njihove prenamjene i aktivnosti u radijusu od 200m oko njih. U izuzetnim slučajevima planirati translokaciju populacija ukoliko je to moguće. Ova je od izuzetnog značaja za sve one vrste kojima su za opstanak neophodna raznovrsna staništa poput slijepih miševa ili vodozemaca.

Smjernice u odnosu na građevinarstvo

Biodiverzitet sektoru građevinarstva pruža niz ekosistemskih usluga kao što su kvalitet vode, vazduha i zemljišta, i utiče na kvalitet življenja u izgrađenim područjima. Građevinarstvo doprinosi gubitku prirodnih staništa, njihovoj fragmentaciji i degradaciji (posebno kroz zagađenje i uznemiravanje). Integracija biodiverziteta u ovaj sektor podrazumijeva promovisanje ekoloških standarda i praksi, uključujući upotrebu održivih materijala, implementaciju ekoloških standarda, očuvanje zelenih površina, smanjenje emisija ugljenika i očuvanje prirodnih staništa tokom građevinskih aktivnosti.

- Identifikovati i zaštititi preostala prirodna staništa na urbanim područjima
- Uvesti obavezu izgradnje i održavanja zelene infrastrukture kao što su parkovi, živice, zeleni krovovi, i plave infrastrukture u obliku vodenih tijela, kojima se podstiče

biodiverzitet, omogućavaju kretanje i migracije, i obezbjeđuju usluge ekosistema poput kontrole poplava, regulisanje mikroklima, polinacija, estetika prostora, mogućnosti za rekreaciju, kao i adaptacija na klimatske promjene

- U urbanističko planiranje uvesti obavezu identifikacije i očuvanja područja od značaja za biodiverzitet i usluge ekosistema
- Podsticati multifunkcionalni pristup korištenja prostora u urbanim sredinama, na način da gradnja bude integrisana sa očuvanjem prirodnih elemenata
- Zabraniti uklanjanje starih i značajnih stabala unutar urbanih područja zbog njihovog ekološkog i estetskog značaja
- Prilikom izdavanja dozvola, identifikovati uticaj projekta na biodiverzitet duž čitavog lanca: od ekstrakcije sirovina (kamen, šljunak, pijesak, drvo), preko prerade, transporta, izgradnje, obavljanja djelatnosti unutar objekta nakon njegove izgradnje, i donositi odluke u skladu sa time
- Uslučajevima gdje nije moguće izbjeći ugrožavanje biodiverziteta, uvesti obavezu mjera kompenzacije ili ex situ zaštite

Prilikom projektovanja, izgradnje ili rekonstrukcije bilo kojeg objekta (stambeni, privredni, ugostiteljski, kulture, turistički, vaspitno – obrazovni i dr) neophodno je uzeti u obzir zaštitu od radioaktivnog gasa radona, u skladu sa propisima iz oblasti zaštite od jonizujućih zračenja i Programa zaštite od radona s Akcionim planom 2019-2023.god., koja je osim navedenih propisana i članom 68 stav 2 tačka 3 podtačka h, zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata („Sl.list CG, broj 64/17,44/18,63/18,11/19,18/20). Osim navedenog važno je takođe uzeti u obzir da je potrebno građevinski materijal koji se koristi za izgradnju kontrolisati na radioaktivnost u skladu sa Zakonom o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti („Sl.list broj 56/09,58/09,40/11,55/16) i pratećim podzakonskim aktima.

Smjernice u odnosu na saobraćaj

Doprinos biodiverziteta sektoru saobraćaja se prvenstveno ogleda u obezbjeđivanju usluga ekosistema i to: sprečavanje erozije kojim infrastruktura može biti oštećena a bezbjednost saobraćaja ugrožena, kontrola poplava, prečišćavanje vazduha i zemljišta od kontaminenata iz prevoznih sredstava, kao i pospješivanjem estetike prostora uz saobraćajnice, što pozitivno utiče na iskustvo putnika, posebno turista i posjetilaca. Uticaj saobraćaja na biodiverzitet se prvenstveno ogleda u gubitku i fragmentaciji staništa izgradnjom saobraćajne infrastrukture, smanjenjem kvaliteta okolnih staništa usljed buke, vibracija i zagađenja, prekidanjem migratornih koridora, smanjenjem brojnosti populacija usljed sudara sa vozilima i plovilima. Saobraćaj takođe

prethodno netaknuta područja čini dostupnim ljudskim aktivnostima, a doprinosi i širenju invazivnih vrsta.

- Saobraćajnu infrastrukturu planirati u skladu sa prisustvom važnih staništa i migratornih koridora, kao i specifičnim zahtjevima vrijednog biodiverziteta na datom području
- U skladu sa time, planirati izgradnju ekoloških koridora putem mostova i prelaza za životinje
- Planirati, uspostavljati i održavati zelene pojaseve uz saobraćajnice u cilju obezbjeđivanja staništa i koridora kao i navedene usluge ekosistema
- Identifikovati staništa važna za sprečavanje erozije duž saobraćajnica, i planirati njihovu zaštitu. Prednost u sprečavanju erozije dati očuvanju staništa u odnosu na vještačka rješenja
- U procjenama uticaja uvesti obavezu identifikacije kumulativnih efekata

Smjernice u odnosu na turizam

Biodiverzitet je često ključna atrakcija za turiste, i mnoge grane turizma su zasnovane upravo na prisustvu određenih vrsta ili ekosistema ili zaštićenih područja (npr. birdwatching, foto safari, ekoturizam). Negativan uticaj ogleda se u prekomjernoj izgradnji, prevelikom pristisku turista (što stvara uznemiravanje i degradaciju staništa). Stoga očuvanje prirodnih staništa i raznolikosti vrsta doprinosi turističkoj privredi. Integracija biodiverziteta u sektorske politike turizma podrazumijeva prepoznavanje vrijednosti biodiverziteta na turističkim destinacijama i uspostavljanje održivog upravljanja destinacijama.

- Planirati održavanje staništa u blizini turističkih objekata
- Uvođenje obaveze određenih kategorija turističkih objekata za uvođenje ekoloških sertifikata i standarda kojima se smanjuje njihov uticaj na biodiverzitet
- Identifikovati osjetljiva područja i usmjeriti turističke aktivnosti van njih
- Planirati sisteme upravljanja posjetiocima, posebno u zaštićenim područjima i osjetljivim staništima
- Preduzimati mjere obnove staništa koja su pretrpjela degradaciju usljed turističke infrastrukture i aktivnosti.

Smjernice i uslovi zaštite prirode za izradu Izmjena i dopuna državne studije lokacije "Dio sektora 22 i sektor 23" sastavni su dio ovog dokumenta (Prilog B)

7.2. Mjere zaštite prirodnih dobara i mjere za pejzažno uređenje

U planiranju i projektovanju objekata na lokalitetima koja imaju status zaštićenih prirodnih dobara - zaštićenih područja ili su predložena za zaštitu, obavezno je primenjivati odredbe Zakona o zaštiti prirode (Sl. list CG br 51/08 i 62/13, 54/16) koje se odnose na: (i) obezbjeđivanje smjernica i uslova zaštite prirode za planiranje i projektovanje koje izdaje Agencija za zaštitu životne sredine (član 18 Zakona o zaštiti prirode), (ii) obezbjeđivanje odobrenja - Dozvole za obavljanje radnji, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenom prirodnom dobru (člani 40 Zakona o zaštiti prirode) i (iii) sprovođenje postupka Ocjene prihvatljivosti kada ta područja postanu dio nacionalne Ekološke mreže (Natura 2000) (članovi 46-53 Zakona o zaštiti prirode). U slučaju novih turističkih kapaciteta nije dozvoljeno da isti naruše granice postojećih i planiranih zaštićenih prirodnih dobara, Prilikom izrade planske i projektne dokumentacije za objekte koji se planiraju u neposrednoj blizini ili na području zaštićenog prirodnog dobra, obaveza investitora je da pribavi uslove Agencije za zaštitu životne sredine, da iste ugradi u plansku ili projektnu dokumentaciju i od Agencije za životne sredine dobije akt o usklađenosti te planske i projektne dokumentacije sa izdatim smjernicama i uslovima zaštite prirode. Za objekte koji se planiraju u neposrednoj blizini ili na području zaštićenog prirodnog dobra, obaveza investitora je da izradi Elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu i u okviru nje ili posebno sprovede postupak dobijanja dozvole za obavljanje radnji, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenom prirodnom dobru, u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode.

Obezbijediti se sprovođenje neophodnih prostorno-planskih mjera za pravilnu primjenu koncepta za zaštitu predjela koja uključuje izradu detaljne Studije za područja sa odgovarajućim pejzažnim - ekološkim vrijednostima. U prostorno-planskoj dokumentaciji nižeg reda koja se bude donosila na osnovu Plana treba predvidjeti izbor biljnih vrsta za ozelenjavanje slobodnih površina koji treba da bude zasnovan na ekološkim karakteristikama područja i kategoriji budućih zelenih površina. Građevinski i infrastrukturni objekti se pri planiranju i projektovanju moraju uklapati u pejzaž, u zavisnosti od njegovog tipa. U prirodnim područjima, svi planirani objekti moraju da prate konfiguraciju terena, na takav način da ni jednim svojim dijelom ne prelaze visinu postojeće šumske vegetacije ili vrhova – uzvišenja okolnog terena, tako da izgledaju kao prirodna silueta, kako prirodne vrijednosti tih područja ne bi bile ugrožene. U oblikovnom smislu novi objekti treba da budu savremenog arhitektonskog rješenja, reprezentativni, od kvalitetnih materijala i uklopljeni u ambijent.

Kada su u pitanju zaštićena područja, kao ključnu mjeru neophodno je poštovanje, granica, zona, mjera i smjernica i dozvoljenih aktivnosti koje su utvrđene odlukama o proglašenju zaštićenih prirodnih dobara.

7.3. Mjere za zaštitu vazduha

Imajući u vidu ocjenu kvaliteta vazduha za opštinu Tivat, odnosno cijelu Južnu zonu kvaliteta vazduha, gdje je kvalitet vazduha zadovoljavajući, sljedeće mjere za zaštitu vazduha su preventivne:

- održivo upravljanje šumama uz obnavljanje šuma i svođenje na minimum rizika od šumskih požara;
- kod postojećih izvora zagađivanja vazduha primijeniti ekološki povoljnije tehnologije u proizvodnji i sisteme za prečišćavanje vazduha u cilju zadovoljenja graničnih vrijednosti emisije;
- nije dozvoljeno pogoršanje kvaliteta vazduha u bilo kojoj zoni područja plana zbog dodatnih emisija iz novih izvora;
- za projekte za koje nije propisana procjena uticaja na životnu sredinu dimenzije i visinu dimnjaka i drugih ispusta zagađenja u vazduh projektovati prema evropskim normama;
- adekvatno upravljanje zelnim otpadom uz strogo poštovanje zabrane paljenja otpada na otvorenom;
- dosljedno planiranje i održavanje zelenih površina u izgrađenom obalnom pojasu;
- planiranje infrastrukture za promociju elektromobilnosti i ostalih vidova održivog saobraćaja;
- pažljivo planiranje saobraćajne infrastrukture, sa posebnim fokusom na izgradnju benzinskih stanica i poštovanje tehničkih pravila za rekuperaciju benzinskih isparenja;
- povećano korišćenje energije iz obnovljivih izvora i eliminacija korišćenja čvrstih goriva za grijanje domaćinstava.

7.4. Mjere za smanjenje uticaja na klimatske promjene

U cilju smanjenja uticaja na klimatske promjene, preduzeće se sledeće aktivnosti:

- podizanje javne svijesti o klimatskim promjenama;

- sve infrastrukturne projekte, koji proizlaze iz mjera plana, planirati uzimajući u obzir potencijalne klimatske pojave na području realizacije mjere. Projektovanje je potrebno realizovati u skladu sa smjernicama Nacionalne strategije u oblasti klimatskih promjena plana, Nacionalnog plana adaptacije na klimatske promjene i Nacionalnom izvještaju Crne Gore o klimatskim promjenama;
- definisanje područja ugroženosti klimatskim promjenama radi određivanja mjera prilagođavanja i mjera zaštite, revidovanje sektorskih strategija u cilju uključivanja klimatskih promjena kao bitnog faktora održivog razvoja u sektorima ranjivim na klimatske promjene;
- ažuriranje analize ranjivosti zaštićenih područja na klimatske promjene u Crnoj Gori;
- unapređenje postojećih sistema praćenja, proučavanja i prognoziranja klimatskih promjena;
- podsticanje revizije postojećih i uvođenja novih metoda u procesu primjene klimatskih podataka i informacija u planiranju i projektovanju;
- unapređenje navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta;
- smanjivanje potrošnje supstanci koje oštećuju ozonski omotač.

7.5. Mjere za zaštitu kulturnih dobara

Mjere zaštite kulturnih dobara i dobara sa prepoznatim kulturnim vrijednostima definišu se na slijedeći način:

- a) Za potrebe osiguranje zaštite kulturnih dobara definiše se zaštićena okolina kulturnog dobara koja sam nije zaštićeno kulturno dobro no unutra njenih granica primjenjuju se posebne mjere zaštite
- b) Konačne uslove za eventualne intervencije u granicama kulturnog dobra i zaštićene okoline kulturnog dobra izdaju se uz saglasnost Uprave za zaštitu kulturnih dobara Crne Gore
- c) Za eventualne intervencije u granicama kulturnog dobra i zaštićene okoline kulturnog dobra obavezno se izrađuje konzervatorski projekt usklađen sa uslovima (režimom i mjerama zaštite definisanim u Studiji zaštite kulturne baštine i uslovima Uprave za zaštitu kulturnih dobara)
- d) Bez suglasnosti Uprave za zaštitu kulturnih dobara na svu projektnu dokumentaciju ne može se pristupiti realizaciji bilo kojeg zahvata u unutar prostornih granica kulturnog dobra i unutar zaštićene okoline kulturnog dobra.

Mjere zaštite sprovode se na svim navedenim kulturnim dobrima, uz mjere koje propisuje Zakon o zaštiti kulturnih dobara i opštih odredbi koje vrede za cijelo područje obuhvata DSL, za svako pojedinačno kulturno dobro Studijom zaštite kulturnih dobara određene su konkretne pojedinačne mjere zaštite.

Mjere zaštite na svim kulturnim dobrima provode se prema konzervatorskoj metodologiji i općim pravilima konzervatorske struke, a uključuju:

- a. historijsko istraživanje,
- b. arheološka istraživanja,
- c. konzervatorsko - restauratorska istraživanja,
- d. izradu konzervatorskih studija,
- e. Izradu konzervatorskih projekata
- f. nadzor nad radovima,
- g. publiciranje, promociju vrijednosti i edukaciju.

Prije izrade idejnog arhitektonskog rješenja objekata za turizam uraditi pejzažnu taksaciju postojećeg zelenila sa elaboratom zaštite zelenila prilikom daljih građevinskih intervencija na parceli, kojom bi se vrednovali sastavni predioni elementi i dale preciznije smjernice i preporuke za revitalizaciju ovih površina.

7.6. Mjere zaštite voda

Zemljište i vodene površine u području zaštite izvorišta vodosnabdijevanja moraju biti zaštićeni od namjernog ili slučajnog zagađivanja i drugih uticaja koji mogu nepovoljno djelovati na izdašnost izvorišta i zdravstvenu ispravnost vode.

7.7. Zaštita mora

Kao prioritetnu obavezu, predvidjeti izgradnju kanalizacionih sistema i postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda (PPOV) prije ili u toku izgradnje planiranih turističkih objekata.

Neophodan je strožiji stepen zaštite mora od plovnih objekata u marini Tivat kroz:

- praćenje i koordiniranje akcija informisanja i dojava u slučaju mogućih zagađenja, kao i podataka o stanju mora, razvijanju mogućih zagađenja i sl.;
- obezbjeđenje adekvatne opreme i obučeno osoblje koje je u stanju da prati, analizira, kontroliše, sanira i čisti zagađena područja mora, obale i podmorja;
- kontrolu tehnoloških otpadnih voda sa brodova i sprovođenje mjera za spriječavanje ispuštanja kaljužnih i balastnih voda sa brodova;
- postavljanje plivajućih brana koje će biti upotrijebljene za slučaj slučajnog ispuštanja nafte, naftnih derivata ili ulja, kao i drugih oblika zagađenja u akvatorijum luke;
- preduzimanje mjera sanacije zagađenih područja i pratiti tokove flore i faune na tom području.

7.8. Mjere zaštite zemljišta

Radi zaštite i sprečavanja nepovoljnog uticaja na raspoloživost i kvalitet poljoprivrednog zemljišta kroz prostorno-plansku dokumentaciju koja će se donijeti na osnovu, i u skladu sa predmetnim DSL treba preduzeti sledeće mjere:

- smanjiti korištenje kvalitetnog zemljišta za nepoljoprivredne svrhe, podsticati organsko-biološku poljoprivredu,
- prednost dati tradicionalnim poljoprivrednim granama koje imaju povoljne uslove za proizvodnju,
- zaštititi poljoprivredno i gradsko zemljište od poplava održavanjem postojeće mreže za odbranu od poplava i njenim pojačavanjem na mjestima gdje je potrebno povećati nivo zaštite;
- izgraditi kanalizacionu mrežu sa uređajima za prečišćavanje otpadnih voda;
- predvidjeti preventivne i operativne mjere zaštite, reagovanja i postupke sanacije za slučaj havarijskog izlivanja opasnih materija u okolinu;
- kontrolisati sječu autohtonih šumskih vrsta, naročito u ugroženim predjelima;
- kod određivanja lokacija za građevinska područja / građevinsko zemljište i trase saobraćajnih i drugih infrastrukturnih sistema na prostoru a, mora se zaštititi poljoprivredno zemljište od promjene namjene, naročito izbegavajući njegovu fragmentaciju.

7.9. Mjere zaštite životne sredine od prekograničnih uticaja

Kao potpisnica ESPOO Konvencije (implementirano kroz odgovarajuću zakonsku legislativu) Crna Gora se obavezala da obavijesti druge države u pogledu projekata koji mogu da imaju prekogranični uticaj.

Područja uz granicu u segmentu zaštite životne sredine potrebno je sagledati u kontekstu cjelovitog ekosistema, odnosno u prekograničnoj saradnji sa susjednim državama, sa kojima zajednički treba raditi na sprječavanju prekograničnih uticaja na životnu sredinu, pogotovo u fazi izrade projektne dokumentacije, odnosno Elaborata o proceni uticaja projekta na životnu sredinu. Tek u ovoj fazi, kada su dostupni svi relevantni inputi, moguće je na osnovu odgovarajućih simulacionih modela utvrditi da li i kakvi prekogranični uticaji se mogu očekivati u toku realizacije konkretnih investicionih projekata.

8. RAZLOZI KOJI SU POSLUŽILI KAO OSNOVA ZA IZBOR VARIJANTNIH RJEŠENJA

Predmetni planski dokument Izmjene i dopune DSL Dio Sektora 22 i Sektor 23, nije se bavio razmatranjem drugih alternativnih rješenja, što je uslovalo i izostanak evaluacije više alternativnih rješenja i izbora najpovoljnijeg sa aspekta životne sredine. Naime, osim detaljne analize planiranih aktivnostii razmatranog predloženog planskog rješenja, te propisivanja mjera i preporuka, a u cilju minimiziranja svih mogućih negativnih uicaja realizacije predloženog rješenja na životnu sredinu. radni tim nije imalo osnov za evaluaciju i izbor najpovoljnijieg alternativnog riješenja. S tim u vezi, preporuka je da se tokom realizacije pedloženog planskog rješenje strogo vodi računa o poštovanju svih mjera propisanih, kako ovim Izvještajem, tako i samim planskim dokumentom.

9. PRIKAZ MOGUĆIH ZNAČAJNIH PREKOGRANIČNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

U skladu sa zakosnkom obavezom i ovom strateškom procjenom uticaja na životnu sredinu predmetnog DSL razmatrana su pitanja i problemi u vezi sa prekograničnim uticajima planiranih aktivnosti i rješenja na životnu sredinu susjednih država.

Opština Tivat zauzima centralnu poziciju u Bokokotorskom zalivu i svojim geografskim položajem, ekomomskom orijentacijom i razvojnim ciljevima ne stvara uslove za prekogranične uticaje, imajući u vidu da nema velikih industrijskih i elektroenergetskih postrojenja i frekventnih međunarodnih luka.

10. PROGRAM PRAĆENJA STANJA (MONITORING) ŽIVOTNE SREDINE U TOKU SPROVOĐENJA PLANA

Uspostavljanje sistema monitoringa jedan je od prioritetnih zadataka kako bi se mjere zaštite životne sredine koje su predložene u Prostorno urbanističkom planu mogle uspješno kontrolisati i pratiti pri implementaciji tog planskog dokumenta. Program praćenja stanja životne sredine može biti sastavni dio postojećeg programa monitoringa koji obezbeđuje nadležni državni ili opštinski organ ili ciljano uspostavljen. U skladu sa Zakonom o životnoj sredini („Sl. list CG, br. 62/16), monitoring se vrši sistematskim mjerenjem, ispitivanjem i ocjenjivanjem indikatora stanja i zagađenja životne sredine koje obuhvata praćenje prirodnih faktora, odnosno promjena stanja i karakteristika životne sredine, uključujući i prekogranični monitoring, i to:

- praćenje imisija odnosno kvaliteta životne sredine, vazduha, vode, zemljišta, biljnog i životinjskog svijeta,
- praćenje zagađenja životne sredine odnosno emisija u životnoj sredini;
- praćenje uticaja zagađenja životne sredine na zdravlje ljudi; praćenje uticaja važnih sektora na segmente životne sredine; praćenje prirodnih pojava odnosno praćenje i nadziranje meteoroloških, hidroloških, erozijskih, seizmoloških, radioloških i drugih geofizikalnih pojava, koje se sprovodishodno posebnom propisu;
- praćenje stanja očuvanosti prirode, koje se sprovodi shodno posebnom propisu; - praćenje stanja buke i otpada, rana najava akcidentnih zagađivanja, kao i preuzetihobaveza iz međunarodnih ugovora;
- praćenje drugih pojava koje utiču na stanje životne sredine. Kriterijume za određivanje broja i rasporeda mjernih mjesta, mrežu mjernih mjesta, obim i učestalost mjerenja, klasifikaciju pojava koja se prate, metodologiju rada i indikatore zagađenjaživotne sredine i njihovog praćenja, rokove i način dostavljanja podataka, utvrđuju nadležni organi.

10.1. Monitoring kvaliteta vazduha

U skladu sa Uredbom o uspostavljanju mreže mjernih mjesta za praćenje kvaliteta vazduha ("Službeni list CG", br. 44/2010 i 13/2011), uspostavljena je Državna mreža za praćenje kvaliteta vazduha. Teritorija Crne Gore podijeljena je u tri zone, koje su određene preliminarnom procjenom kvaliteta vazduha u odnosu na granice ocjenjivanja zagađujućih materija na osnovu dostupnih podataka o koncentracijama zagađujućih materija i modeliranjem postojećih podataka.

U skladu sa evropskom i domaćom regulativom reprezentativnost stanica za praćenje kvaliteta vazduha u zoni kvaliteta vazduha određuje se na osnovu ključnih izvora zagađenja i broja stanovnika u zoni, pa je propisani minimum jedna mjerna stanica na 250,000 ljudi. U južnoj zoni kvaliteta vazduha postavljene su dvije mjerne stanice (u Baru stanica koja prati uticaj pozadinskog zagađenja u urbanom području i u Kotoru, stanica koja prati zagađenje koje potiče od drumskog i pomorskog saobraćaja) U južnoj zoni kvaliteta vazduha koja obuhvata primorske opštine ima oko 155,000 stanovnika¹³ Važno je napomenuti da dugoročna automatska mjerenja koja se sprovode od 2009. godine nisu ukazala na prekoračenja propisanih graničnih vrijednosti, a rezultati mjerenja iz 2022. godine. Opština Tivat može u skladu sa Zakonom o zaštiti vazduha i pratećim podzakonskim propisima planirati povremena mjerenja kvaliteta vazduha pomoću mobilne stanice radi provjere kvaliteta vazduha na mikrolokacijama koje su posebno opterećene saobraćajem.

10.2. Monitoring mora i vodotokova

Neophodno je nastaviti sa realizacijom Programa monitoringa stanja morskog ekosistema priobalnog mora Crne Gore. Program treba da obuhvata:

- Program opšteg kvaliteta priobalne vode mora, na udaljenosti od 1 nautičke milje od obale, na tri dubine
- Program praćenja eutrofikacije
- Program praćenja bioloških indikatora
- Program praćenja kvaliteta voda za marikulturu i ekotoksikologija riba
- Program ispitivanja kvaliteta voda lučkih akvatorijuma

¹³ MONSTAT, Procjenjeni broj stanovnika po opštinama sredinom godine

- Program praćenja unosa pritokama i efluentima
- Monitoring trenda zagađenja.

Pored navedenih monitoring programa neophodno je vršiti i monitoring izvorišta za vodosnabdijevanje pitkom vodom u obalnim dijelima iz lokalnih izvorišta. Monitoring mora u narednom periodu treba prilagoditi IMAP programu monitoringa koji je usvojen od strane UN Environment/IMAP Programme.

Kontrolu kvaliteta otpadnih voda sprovoditi kroz redovno uzorkovanje u skladu sa Pravilnikom o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda u recipijent i javnu kanalizaciju, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda, minimalnom broju ispitivanja i sadržaju izvještaja o kvalitetu otpadnih voda ("Sl. list CG" br. 45/08, 9/10,26/12, 52/12 i 59/13).

Dva puta godišnje, u sušnom i kišnom period, vršiti monitoring podzemnih voda. Ocjena kvaliteta podzemnih voda se vrši u skladu sa Uredbom o klasifikaciji i kategorizaciji površinskih i podzemnih voda („Sl. list Crne Gore“ broj 2/07). U slučaju odstupanja od maksimalno dozvoljenih koncentracija zaustaviti rad postrojenja i otkloniti uzrok.

10.3. Monitoring kvaliteta zemljišta

Kako je navedeno u Poglavlju 2 na području Opštine Tivat uzorkovanje zemljišta je izvršeno na tri lokacije, poslednji put 2009. godine. Radi utvrđivanja sadržaja opasnih i štetnih materija u zemljištu, neophodno je nastaviti sa realizacijom Programa monitoringa štetnih i opasnih materija u zemljištu na lokacijama utvrđenim programom koji obuhvata obradivo i neobradivo zemljište na velikom broju lokacija kao i lokacije u blizini postojećih deponija komunalnog otpada. Monitoring zemljišta na području Obalnog područja treba da se sprovodi u skladu sa Pravilnikom o dozvoljenim koncentracijama štetnih i opasnih materija u zemljištu i metodama za njihovo ispitivanje.

10.4. Monitoring biodiverziteta

Monitoring biodiverziteta i zaštićenih prirodnih dobara vrši se radi očuvanja kompaktnosti i funkcionisanja najznačajnijih/najvrednijih područja koja će dugoročno obezbijediti funkcionisanje živog svijeta. U tom kontekstu, u sprovođenju nacionalnog monitoringa biodiverziteta treba uključiti lokacije na području Obalnog područja na kojima će se pratiti stanje:

palme duž rive u Donjoj Lastvi i na Pinama; grupacija borova na Župi i ispred stare škole u Tivtu; veliki park, park na Trgu ratne mornarice, park Ivovića u Donjoj Lastvi i park ispred hotela „Mimoza“; park pored ljetnje pozornice; park na uglu Ulice II dalmatinske i 21. novembra; rogač na rivi u Donjoj Lastvi i rogač na raskrsnici puta Radovići-Krašići.

Uslove za zaštitu biodiverziteta treba ispuniti na tri nivoa: u fazi planiranja i projektovanja, u fazi izgradnje i u fazi korišćenja.

Posebnu ulogu u sprovođenju trajnog monitoringa u prostoru, kako u vrijeme izvođenja radova tako i kasnije, u toku eksploatacije. Svaka aktivnost u prostoru treba da, u okviru planiranih djelatnosti ove faze, ima svoje konkretne programe za praćenje i korekciju kvaliteta životne sredine, jer je neophodno da ovi programi počnu da se realizuju već u toku izrade investiciono-tehničke dokumentacije i izvođenja planiranih radova.

10.5. Monitoring buke

Monitoring intenziteta buke pratiti se u skladu sa odredbama iz Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini i Pravilnika o graničnim vrijednostima buke u životnoj sredini, načinu utvrđivanja indikatora buke i akustičkih zona i metodama ocjenjivanja štetnih efekata buke na već korišćenim lokacijama za mjerenje nivoa buke. U cilju realizacije planskih aktivnostiposebno turističkih kapaciteta ili saobraćajne infrastrukture, neophodno je uspostaviti kontinualni monitoring buke na kritičnim mjestima i na osnovu tih podataka izraditi modele buke za pojedina naselja. Tim prije svega jer nivo buke izmjeren u toku 2022. godine prekoračivao dozvoljene vrijednosti.

Posebnu pažnju treba obratiti na nivoe buke u zaštićenim područjima. Takođe u skladu sa ECAP pristupom za postizanje dobrog stanja životne sredine - GES (Good environmental status) potrebno je razviti i metode mjerenja podvodne buke u cilju zaštite morskog ekosistema.

11. ZAKLJUČCI

U toku Strateške procjene uticaja na životnu sredinu Izmjena i dopuna DSL Dio Sektora 23 i Sektor 24, na osnovu izvedene procjene i analize poznatih faktora značajnih za uticaj na životnu sredinu predloženog koncepta novoplaniranih sadržaja/objekata, konstatuje se da će predložene Izmjene i dopune imati određene negativne uticaje na životnu sredinu, naročito na kulturnu baštinu i stanovništvo, ali i na biodiverzitet, vode i pejzaž, kako zbog planiranja novih sadržaja i izgradnje objekata tako i zbog njihovog kasnijeg eksploatacija radi čega će se planiranim konceptom njihove prostorne distribucije datim u Planu, kasnijim efikasnim projektovanjem i pravilnim iskorišćavanjem smanjiti i/ili eliminisati negativni uticaji na životnu sredinu na prihvatljivi nivo. Za smanjenje i eliminisanje negativnih uticaja na životnu sredinu od obavljanja svih predloženih aktivnosti primjenjivaće se propisane mjere zaštite životne sredine, monitoring i inspeksijska kontrola.

Predmetni planski dokument Izmjene i dopune DSL Dio Sektora 22 i Sektor 23, ne sadrži razmatranje alternativnih rješenja, što je uslovalo i izostanak evaluacije više alternativnih rješenja i izbora najpovoljnijeg sa aspekta životne sredine. S tim u vezi, preporuka je da se tokom realizacije predloženog planskog rješenja strogo vodi računa o poštovanju svih mjera propisanih, kako ovim Izvještajem, tako i samim planskim dokumentom.

Uprkos visokom faktoru odnosa između stanova i stanovnika (0.94), što statistički znači da skoro svaki stanovnik Tivta ima poseban stambeni objekat, planom se predviđa dalja izgradnja stambenih objekata, iako postojeća infrastruktura, naročito kada je u pitanju odvođenje otpadnih voda ne može da odgovori trenutnim potrebama. Stoga je neophodno striktno poštovati smjernice koje se odnose na prekomjernu urbanizaciju iz viših planskih dokumenata kako bi se doprinijelo rješavanju problema neodrživog kapacitiranja prostora generisanih nerealnim zahtjevima u pogledu kvantiteta.

Kada je u pitanju razvoj turističkih kapaciteta potrebno je pažljivo i održivo planiranje prostora na kojima su predviđene intervencije (npr. lokalitet Župa, brijeg Kukuljina), kao i održivo planiranje razvoja nautičkog turizma koje je na pojedinim lokacijama u konfliktu sa komercijalnim iskorišćavanjem morskog ekosistema (npr. uzgoj školjki u uvali Kukuljina).

Gradskom zelenilu treba posvetiti naročitu pažnju ne samo obnavljanjem postojećih (često zapuštenih prostora) već i povećanjem broja zelenih površina.

Uprkos pozivanju na smjernice ICAO koje se odnose na nepokrivena odlagališta organskog otpada koji privlači ptice koje ugrožavaju bezbjednost vazdušnog saobraćaja, težnje ka ekskluzivnim vidovima turizma ne mogu se odvijati bez neophodne infrastrukture za selektivno odlaganje otpada a naročito za eliminaciju plastike sa plaža, što predstavlja globalni problem.

U skladu sa analizom sprovedenom kroz Poglavlje 6, izuzetno negativni uticaji plana mogu se očekivati ukoliko se kompleksi kulturne baštine stave u službu turističke atraktivnosti bez sprovedenih konzervatorskih studija. Eventualnu gradnju u ovim područjima neophodno je sprovoditi u skladu sa osnovnim principom zaštite kulturnih dobara: **nepokretno kulturno nasljeđe štiti se zajedno sa prostorom u kome se nalazi.**

Negativni uticaji očekivani su i u odnosu na stanovništvo, koje će kroz povećani broj turističkih, infrastrukturnih i komercijalnih sadržaja biti izloženo povećanom stepenu buke i zagađenja, dok je od objekata koji prvenstveno služe poboljšanju kvaliteta života stanovništva planiran jedan školski objekat.

Prioritet razvoja ovog područja je svakako upravljanje otpadnim vodama, kako fekalnim tako i atmosferskim i poboljšanje upravljanja čvrstim otpadom u smislu povećanja stepena reciklaže i smanjenja korišćenja plastike u funkciji zaštite mora.

Ključni pozitivni uticaji ogledaju se u promociji korišćenja obnovljivih izvora energije i planiranoj regulaciji bujičnih vodotokova.

Kako zaštita prostora podrazumijeva aktivno sprovođenje politika i smjernica ratifikovanih međunarodnih sporazuma, to je kroz Plan neophodna puna implementacija:

- Konvencije o zaštiti morske sredine i priobalnog područja (Barselonska konvencija)
- Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine
- Konvencija o biološkoj raznovrsnosti
- Kartagena protokol o biološkoj raznovrsnosti
- Pariska konvencija o zaštiti svjetske i kulturne baštine
- Evropska konvencija o zaštiti arheološkog nasljeđa
- Konvencija za zaštitu arhitektonskog nasljeđa Evrope
- Konvencija Savjeta Evrope o vrijednosti kulturnog nasljeđa za društvo
- Konvencija o zaštiti evropskih divljih vrsta i njihovih staništa (Bernska konvencija)
- Konvencija o očuvanju migratornih vrsta divljih životinja (Bonska konvencija)

- Evropska konvencija o predjelima
- Konvencija o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama flore i faune (CITES)
- Sporazum o zaštiti afričkih-evroazijskih migratornih ptica (AEWA)
- Sporazum o zaštiti slijepih miševa u Evropi (EUROBATS), rezulucije 3 i 6.

12. REZIME

PREGLED SADRŽAJA I GLAVNIH CILJEVA PLANA I ODNOS PREMA DRUGIM PLANOVIMA

Izmjene i dopune DSL „Dio Sektora 22 i Sektor 23“, Opština Tivat predstavlja planski dokument kojim se usklađuju planske postavke sa faktičkim stanjem na terenu, zatim sa potrebama korisnika prostora koji je u obuhvatu plana, a posebno sa razvojnim opredjeljenjima sa državnog i lokalnog nivoa. Realizacijom planiranih aktivnosti neophodno je obezbijediti optimalne uslove za funkcionisanje cjelokupnog prostora, kako u komunikacijskom, tako i u sadržajnom smislu, a mjerama zaštite onemogućiti njegovu degradaciju, kroz precizno definisanje uslova za korišćenje prostora, izgradnju novih sadržaja i rekonstrukciju postojećih površina, lokaliteta i objekata.

Izmjene i dopune DSL izrađene su za cjelokupni zahvat vazeće Državne studije lokacije „Dio Sektora 22 i Sektor 23“. Studija lokacije obuhvata gradsku rivu "Pine" sa pristaništem, izgrađenu obalu – lungo mare, gradsku luku od lokalnog značaja, sa komunalnim vezovima "Kaliman", naseljsku strukturu "Belane", turistički kompleks "Župa", marinu "Bonići", naseljsku strukturu "Bonići – Kukuljina" i servisnu zonu "Kukuljina".

Osnovne smjernice za izradu Plana sadržane su u Prostorno urbanističkom planu Opštine Tivat, do 2020. godine („Službeni list CG – opštinski propisi“, broj 24/10), kojim su planirane namjene za ovaj prostor: „stanovanje manje gustine“, „mješovita namjena“, „turizam“, „sport i rekreacija“, „proizvodno komunalne djelatnosti“, „gradsko zelenilo“, „saobraćajna infrastruktura“ i „ostale prirodne površine“.

Osnovni cilj je realizacija sadržaja u predmetnom obuhvatu u skladu sa smjernicama Prostorno urbanističkog plana Tivat („Službeni list CG – opštinski propisi“, broj 24/10), kao i sa Prostornim planom posebne namjene za obalno područje Crne Gore („Službeni list CG“, br. 56/18), što podrazumijeva stvaranje planskih preduslova za dodatni razvoj djelatnosti koje su komplementarne sa razvojem turizma. Vizija razvoja prostora u obuhvatu Izmjene i dopune DSL prati viziju razvoja primorskog regiona, koji, kao važan prostorni, ekonomski i društveni resurs

Crne Gore, treba da se usmjereno i kontrolisano razvija, koristeći na održiv način svoje prirodne, kulturne i stvorene potencijale.

Posebni ciljevi razvoja u zahvatu Izmjene i dopune DSL su:

- Prostorni razvoj koji će omogućiti dalju valorizaciju prostora;
- Razvoj i aktivnosti koje ne ugrožavaju ambijentalni i ekološki kvalitet sredine;
- Očuvanje i zaštita pejzaža;
- Urbanistički koncept koji podržava sliku i urbani kontekst šireg okruženja;
- Afirmisati specifične vrijednosti u pojedinim prostorima;
- Sažeti i rekonstruisati degradirane zone.

Prostor je podijeljen u četiri zone:

- Zona A – obuhvata gradsku rivu i šetalište Pine, pojas obale do plaže ispred hotela Palma, potom prolazi uz gradsku luku Kaliman i uključuje saobraćajnicu i dio naseljske strukture Belane;
- Zona B - obuhvata područje lokaliteta Župa, Stare Račice i naselje Bonići;
- Zona C – obuhvata dio koji se nalazi 100m od linije obale do magistralnog puta (bulevara) i u kom su planirani turistički sadržaji, a sjeverno prema saobraćajnici
- Zona D – obuhvata zeleni pojas - brdo Kukuljina. Ova zona graniči se sa zonom aerodroma.

Granicom zahvata je obuhvaćen vrijedan i atraktivan prostor, koji pruža uslove za formiranje usluga turizma visoke kategorije i kvalitetne naseljske strukture sa pratećim gradskim aktivnostima. Zahvat plana se nalazi u okviru Šire zone Zaštićene okoline Područja Kotora (UNESCO).

U pogledu infrastrukture istaknuta je izgradnja bulevara, odnosno rekonstrukcija magistralnog puta u saobraćajnicu sa razdvojenim smjerovima saobraćaja (za ovu značajnu saobraćajnicu urađen je Glavni projekat koji je u potpunosti preuzet za izradu plana), kao i neophodnost odvajanja atmosferske i fekalne kanalizacije.

U okviru zaštite zelenih površina ističe se potreba za pejzažnim uređenjem parkova što uključuje očuvanje šumske zajednice čempresa i borova kao i adekvatno opremanje prostora parkovnim mobilijarom. Na području Župe potrebno je očuvati karakterističnu konfiguraciju prostora ostavljajući površine visokog zelenila i zaštititi specifičnu pejzažnu vrijednost obale.

U odnosu na razmatrane važne planske i strateške dokumente važno je ukazati na sljedeće ciljeve:

- rješavanje problema neodrživog kapacitiranja prostora generisanih nerealnim zahtjevima u pogledu kvantiteta i niskim kvalitetom izgrađene sredine (NSOR)
- Regulacija i kontrola gradnje u užem obalnom pojasu uz primjenu mjera za obalni odmak (PPPNOP)
- Smanjenje ugrožavanja prirodnih, predionih i kulturnih vrijednosti, neodrživog korišćenja obalnih resursa, neadekvatne prevencije i smanjenja šteta od prirodnih hazarda, nedostataka sistema upravljanja u odnosu na koordinacione mehanizme, primjenu praksi upravljanja orjentisanog na rezultate i praćenja obalnih procesa (NSIUOP)
- Kvalitet voda priobalnog mora treba kontrolisati. Pored obavezne izgradnje kanizacionih sistema sa tretmanom otpadnih voda, mora se spriječiti ispuštanje otpadnih voda sa brodova direktno u more (Strategija regionalnog razvoja Crne Gore 2023-2027)

Među aktivnostima zaštite životne sredine u Primorskom regionu važna je podrška razvoju zaštićenih područja prirode u izvorištu morskih resursa, utvrđeno Prostornim planom posebne namjene za primorsko područje Crne Gore (SPP CZ CG). Naime, kroz nacionalni Agrobudžet sprovodi se određeni broj mjera kako bi se smanjio pritisak i izvlačenje prirodnih resursa dostupnih na održiv način, kao što je podrška organskoj proizvodnji (smanjenje negativnog uticaja poljoprivrede na životnu sredinu, očuvanje bioraznolikosti, povećanje kvaliteta poljoprivrednih proizvoda i doprinos afirmaciji Crne Gore kao ekološke države).

OPIS POSTOJEĆEG STANJA ŽIVOTNE SREDINE I NJENOG MOGUĆEG RAZVOJA, UKOLIKO SE PLAN NE REALIZUJE

U ovom poglavlju detaljno su analizirane brojne karakteristike područja zahvata – geografski položaj, geološko-seizmičke, pedološke, hidrogeološke i hidrološke karakteristike, klimatske karakteristike, biodiverzitet, pejzaž, kulturna dobra i stanovništvo.

Sumarno, analiza pokazuje da se radi o vrijednom i izuzetno osjetljivom području, kojem geografski položaj daje velike razvojne mogućnosti ali i ograničavajuće faktore koji se ogledaju kroz visoku seizmičnost, klimatske i hidrološke hazarde, bogat biodiverzitet i neophodnost zaštite pejzaža i bogate kulturne baštine.

Stanje kvaliteta segmenata životne sredine

Zemljište: Analizom uzorka zemljišta uzorkovanog na lokaciji Tivatsko polje, kojom je ispitivan sadržaj opasnih i štetnih materija, odstupanje od norme propisane Pravilnikom evidentirano je samo u pogledu sadržaja nikla, bora i hroma. Riječ je o elementima vezanim u silikatnim strukturama koje su prirodnog porijekla.

Morska voda: U opštini Tivat od ukupno 9 ispitivanih lokacija, na njih 5 je mikrobiološki kvalitet vode bio odličan, na 3 lokacije dobar, dok je na jednoj lokaciji morska voda bila lošeg kvaliteta tokom sezone 2022. godine.

Kvalitet vazduha: Tivat pripada Južnoj zoni kvaliteta vazduha u kojoj nijesu zabilježena prekoračenja koncentracija zagađujućih materija u vazduhu.

Buka: Srednje godišnje izmjerene vrijednosti dnevnog, večernjeg i noćnog indikatora nivoa buke prelaze granične vrijednosti.

IDENTIFIKACIJA PODRUČJA ZA KOJA POSTOJI MOGUĆNOST DA BUDU IZLOŽENA ZNAČAJNOM RIZIKU

Analiza je pokazala da se zbog planiranih objekata/aktivnosti u zahvatu plana mogu očekivati negativni uticaji na sljedećim lokacijama:

1. Drvored palmi – gradska riva (Zona A)
2. Lokalitet Župa (Zona B)
3. Brodogradilišna luka Bonići (Zona B)
4. Marina (UP18 – Zona B)
5. Brijeg Kukuljina (šuma alepskog bora) – Zona D
6. Uvala Kukuljina – Zona D

Takođe je ukazano na ranjive zone morskog biodiverziteta u obuhvatu plana.

Razmatrani uticaji odnose se na očuvanje zaštićenih spomenika prirode, prirodnih pejzaža, kvaliteta morske vode (naročito u uvali Kukuljina gdje se vrši uzgoj školjki), i zaštitu objekata kulturne baštine.

POSTOJEĆI PROBLEMI U POGLEDU ŽIVOTNE SREDNE U PLANU, UKLJUČUJUĆI ZAŠTIĆENA PODRUČJA I STANIŠTA DIVLJIH VRSTA

Kada su u pitanju glavni pritisci na biodiverzitet na teritoriji Opštine Tivat identifikovani su sledeći:

1. Intezivna urbanizacija i razvoj turizma na prirodnim staništima, sa pratećim razvojem infrastrukture;
2. Požari;
3. Neodrživo i protivzakonito korišćenje prirodnih dobara ((i) sječe prirodnih šuma, (ii) neracionalno sakupljanje jestivog i ljekovitog bilja, gljiva i beskičmenjaka (iii) i krivolov (iv));

4. Zagađenje vode, zemljišta i vazduha industrijskim i poljoprivrednim zagađivačima i komunalnim otpadom;
5. Uvođenje stranih, invazivnih vrsta;
6. Druge prijetnje poput saobraćajnica, zapuštanje travnatih površina – livada, uznemiravanja vrsta, klizišta i erozioni procesi;

OPŠTI I POSEBNI CILJEVI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE KOJI SU OD ZNAČAJA ZA PLAN

Osnovni cilj koji treba da se postigne je obezbjeđivanje uslova za dalji razvoj predmetnog područja, uz poštovanje principa uređenja zaštite i korišćenja prostora.

U planiranju sadržaja neophodno je poštovati smjernice date PPPNOP, PUP-om Opštine Tivat i one definisane Pravilnikom o bližem sadržaju i formi planskog dokumenta, kriterijumima namjene površina, elementima urbanističke regulacije i jedinstvenim grafičkim simbolima ("Službeni list CG", br. 24/10 i 33/14).

Posebni ciljevi razvoja u zahvatu Izmjene i dopune DSL su:

- Prostorni razvoj koji će omogućiti dalju valorizaciju prostora;
- Razvoj i aktivnosti koje ne ugrožavaju ambijentalni i ekološki kvalitet sredine;
- Očuvanje i zaštita pejzaža;
- Urbanistički koncept koji podržava sliku i urbani kontekst šireg okruženja;
- Afirmisati specifične vrijednosti u pojedinim prostorima
- Sažeti i rekonstruisati degradirane zone.

PROCJENA MOGUĆIH UTICAJA/ MOGUĆE ZNAČAJNE POSLJEDICE PO ZDRAVLJE LJUDI I ŽIVOTNU SREDINU

Ključni negativni uticaji pojavljuju se u zoni C gdje je planirano najviše intervencija u prostoru, a naročito izgradnja turističkih kompleksa u okviru prepoznatih vrijednosti kulturne baštine (Stara Račica, vila Verona, kompleks Bizant). Negativnim uticajem plana smatra se i davanje primata planskom dokumentu u odnosu na egzistencijalna pitanja stanovništva, odnosno na nedovoljno planirano izmještanje nelegalno izgrađenog naselja.

Umjereno negativni uticaji prepoznaju se kod uticaja na biodiverzitet, naročito kada je u pitanju morska sredina, što se reflektuje i kod uticaja na vode, zbog planiranja proširenja turističkih i stambenih kapaciteta uprkos činjenici da sistem odvođenja komunalnih i atmosferskih voda ne može da podnese ni trenutne pritiske.

Promocija energetske efikasnosti i upotrebe obnovljivih izvora energije (OIE) donosi ključne pozitivne uticaje.

MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE (PREVIĐENE U CILJU SPREČAVANJA, SMANJENJA ILI OTKLANJANJA ZNAČAJNIH NEGATIVNIH UTICAJA NA ZDRAVLJE LJUDI I ŽIVOTNU SREDINU)

U poglavlju 7 obrađene su mjere zaštite biodiverziteta, mjere zaštite prirodnih dobara i mjere za pejzažno uređenje, zatim mjere zaštite kvaliteta vazduha, mjere za smanjenje negativnih uticaja klimatskih promjena, mjere za zaštitu kulturnih dobara, mjere zaštite voda, mjere zaštite mora i zemljišta kao i mjere zaštite životne sredine od mogućih prekograničnih uticaja.

Određene smjernice date su u odnosu na građevinarstvo, turizam, razvoj infrastrukture i sl. Prilikom dalje razrade kroz prostorno-plansku dokumentaciju nižeg reda, potrebno je sprovoditi predložene mjere zaštite.

RAZLOZI KOJI SU POSLUŽILI KAO OSNOVA ZA IZBOR VARIJANTNIH RJEŠENJA

Predmetni planski dokument nije se bavio razmatranjem drugih alternativnih rješenja, što je uslovalo i izostanak evaluacije više alternativnih rješenja i izbora najpovoljnijeg sa aspekta životne sredine. S tim u vezi, preporuka je da se tokom realizacije predloženog planskog rješenja strogo vodi računa o poštovanju svih mjera propisanih, kako ovim Izvještajem, tako i samim planskim dokumentom.

PRIKAZ MOGUĆIH ZNAČAJNIH PREKOGRANIČNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

Plan ne sadrži aktivnosti koje bi mogle imati značajan prekograničan uticaj.

PROGRAM PRAĆENJA STANJA (MONITORING) ŽIVOTNE SREDINE U TOKU SPROVOĐENJA PLANA

Praćenje kvaliteta vazduha:

U skladu sa evropskom i domaćom regulativom automatsko praćenje kvaliteta vazduha na fiksnim stanicama neophodno je na lokacijama gdje postoje prekoračenja propisanih standarda kvaliteta vazduha. Mjerenje kvaliteta vazduha automatskom fiksnom stanicom vršeno je u Tivtu u periodu od 2012. do 2019. godine, tokom tog perioda nisu zabilježena prekoračenja propisanih standarda. U južnoj zoni kvaliteta vazduha postavljene su dvije mjerne stanice (u Baru stanica koja prati uticaj pozadinskog zagađenja u urbanom području i u Kotoru, stanica koja prati

zagađenje koje potiče od drumskog i pomorskog saobraćaja). Rezultati zabilježeni na ovim stanicama reprezentativni su na području Tivta. Tokom 2022. godine, kao ni u prethodnom desetogodišnjem periodu nijesu zabilježena prekoračenja u pogledu kvaliteta vazduha u južnoj zoni.

Monitoring mora i vodotokova

Neophodno je nastaviti sa realizacijom Programa monitoringa stanja morskog ekosistema priobalnog mora Crne Gore. Pored toga neophodno je vršiti i monitoring izvorišta za vodosnabdijevanje pitkom vodom u obalnim dijelima iz lokalnih izvorišta. Kontrolu kvaliteta otpadnih voda sprovoditi kroz redovno uzorkovanje u skladu sa Pravilnikom o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda u recipijent i javnu kanalizaciju, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda, minimalnom broju ispitivanja i sadržaju izvještaja o kvalitetu otpadnih voda ("Sl. list CG" br. 45/08, 9/10, 26/12, 52/12 i 59/13). Dva puta godišnje, u sušnom i kišnom period, vršiti monitoring podzemnih voda.

Monitoring kvaliteta zemljišta

Monitoring zemljišta na području Obalnog područja treba da se sprovodi u skladu sa Pravilnikom o dozvoljenim koncentracijama štetnih i opasnih materija u zemljištu i metodama za njihovo ispitivanje.

Monitoring biodiverziteta

U okviru sprovođenja nacionalnog monitoringa biodiverziteta treba uključiti lokacije obalnog područja kao što su palme duž rive u Pinama; grupacija borova na Župi i ispred stare škole u Tivtu; veliki park, park na Trgu ratne mornarice, park ispred hotela „Mimoza“, park pored ljetnje pozornice; park na uglu Ulice II dalmatinske i 21. Novembra itd.

Monitoring buke

U cilju realizacije planskih aktivnosti posebno turističkih kapaciteta ili saobraćajne infrastrukture, neophodno je uspostaviti kontinualni monitoring buke na kritičnim mjestima i na osnovu tih podataka izraditi modele buke za pojedina naselja. Tim prije jer nivo buke izmjeren u toku 2022. godine prekoračivao dozvoljene vrijednosti.

13. LITERATURA

1. Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, jul 2016.
2. Nacionalna strategija za transpoziciju, implementaciju i primjenu pravne tekovine EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena s akcionim planom za period 2016-2020, jul 2016. godine
3. Nacionalni plan zaštite i spašavanja od poplava, Vlada Crne Gore, 2019
4. Nacrt strategije upravljanja kvalitetom vazduha 2021-2029, Ministarstvo ekologije prostornog planiranja i urbanizma, mart 2021.
5. Plan upravljanja vodama rječnog sliva (PURS) za Jadranski sliv (ARB) u Crnoj Gori, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, 2022
6. Predlog plana upravljanja na vodnom području Jadranskog sliva, Vlada Crne Gore, 2022
7. Preliminarna procjena rizika od poplava za vodno područje Jadranskog sliva, EPTISA Southeast Europe d.o.o., jun 2021
8. Strategija za smanjenje rizika od katastrofa sa dinamičkim planom aktivnosti za sprovođenje strategije za period 2018 - 2023. godina
<https://wapi.gov.me/download/a0608df5-ff2a-465b-a733-1830a60e35ff?version=1.0>
9. Procjena rizika od katastrofa Crne Gore, Ministarstvo unutrašnjih poslova, 2021 (strana 340)
10. Lokalni plan zaštite životne sredine 2017-2021, Opština Tivat, <https://opstinativat.me/>
11. Strategija u oblasti klimatskih promjena do 2030. godine
12. Studija uticaja spaljivanja poljoprivrednog otpada na kvalitet vazduha (2022), M.Spahić, M. Spičanović, O.Kujundžić, Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine
13. GEF 7 Projekat: Integrisanje biodiverziteta u sektorske politike i prakse i jačanje ključnih tačaka biodiverziteta u Crnoj Gori
14. Prostorni plan Crne Gore do 2020. godine, Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma,
15. Prostorni plan posebne namjene za obalno područje Crne Gore, Vlada Crne Gore, 2018
16. Nacionalna strategija Integralnog upravljanja Obalnim područjem Crne Gore
17. CAMP Program integralnog upravljanja obalnim područjem
18. Studija biodiverziteta i zaštite prirode Obalnog područja Crne Gore (CAMP projekat)
19. Informacija o stanju životne sredine za 2022. godine – Agencija za zaštitu životne sredine
20. Planiranje područja mora u Crnoj Gori: koncept i prijedlozi planskih rješenja -
<https://www.adriatic.eco/wp-content/uploads/2021/07/Draft-MSP-for-Montenegro-MNE.pdf>
21. Registar zaštićenih područja <http://www.prirodainfo.me/Forma>

**IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I
DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“**

PRILOZI

PRILOG A

PROPISI CRNE GORE O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE

Ovaj aneks sadrži listu propisa Crne Gore (zakona i podzakonskih akata) o zaštiti životne sredine

I HORIZONTALNI PROPISI			
1	ZAKON O ŽIVOTNOJ SREDINI		"Sl. list CG", br. 48/08, 40/10, 40/11,27/14, 52/16 ("Službeni list Crne Gore", br. 052/16 i 073/19)
	2	Uredba o nacionalnoj listi indikatora životne sredine	"Sl. list CG", br. 19/13
3	ZAKON O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU		"Sl. list RCG", br. 80/05, "Sl. list CG", br. 40/11, 59/11, 52/16)
4	ZAKON O PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU		"Sl. list RCG", br. 075/18
	5	Uredba o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu	"Sl. list RCG", br. 20/07, "Sl. list CG", br. 47/13, 53/14 i 037/18)
	6	Pravilnik o bližem sadržaju dokumentacije koja se podnosi uz zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene uticaja na životnu sredinu	"Sl. list CG", br. 19/19
	7	Pravilnik o sadržaju dokumentacije koja se podnosi uz zahtjev za određivanje obima i sadržaja elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu	"Sl. list CG", br. 19/19
	8	Pravilnik o bližoj sadržini elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu	"Sl. list CG", br. 19/19
	9	Pravilnik o sadržaju, obliku i načinu vođenja javne knjige o postupcima i odlukama o procjeni uticaja na životnu sredinu	"Sl. list CG", br. 14/07
10	ZAKON O ODGOVORNOSTI ZA ŠTETU U ŽIVOTNOJ SREDINI		"Sl. list CG", br. 27/14, 55/16

**IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I
DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“**

11	ZAKON O SLOBODNOM PRISTUPU INFORMACIJAMA	"Sl. list CG", br. 44/12, 30/17	
12	ZAKON O ZAŠTITI KULTURNIH DOBARA	("Službeni list Crne Gore", br. 049/10, 040/11, 044/17 i 018/19)	
13	ZAKON O ZAŠTITI PRIRODNOG I KULTURNO-ISTORIJSKOG PODRUČJA KOTORA	("Službeni list Crne Gore", br. 056/13, 013/18 i 067/19)	
14	KRIVIČNI ZAKONIK CRNE GORE	"Sl. list RCG", br. 70/03, 13/04, 47/06, "Sl. list CG", br. 40/08, 25/10, 32/11, 64/11, 40/13, 56/13, 42/15, 58/15, 044/17, 049/18, 003/20, 026/21, 144/21, 145/21, 110/23)	
II KVALITET VAZDUHA			
1	ZAKON O ZAŠTITI VAZDUHA	"Sl. list CG", br. 25/10, 40/11, 43/15 i 73/19)	
2	Uredba o utvrđivanju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta vazduha	"Sl. list CG", br. 25/12	
3	Uredba o maksimalnim nacionalnim emisijama određenih zagađujućih materija	"Sl. list CG", br. 3/12	
4	Uredba o uspostavljanju mreže mjernih mjesta za praćenje kvaliteta vazduha	"Sl. list CG", br. 44/10 i 13/11, 64/18	
5	Uredba o graničnim vrijednostima sadržaja zagađujućih materija u tečnim gorivima naftnog porijekla	"Sl. list CG", br. 17/17	
6	Uredba o graničnim vrijednostima emisija zagađujućih materija u vazduh iz stacionarnih izvora	"Sl. list CG" br. 10/11, 129/21	
7	Uredba o djelatnostima koje utiču ili mogu uticati na kvalitet vazduha	"Sl. list CG", br. 61/12	
8	Pravilnik o načinu i uslovima praćenja kvaliteta vazduha	"Sl. list CG", br. 21/11, 32/16	
9	Pravilnik o sadržaju i načinu izrade godišnje informacije o kvalitetu vazduha	"Sl. list CG", br. 27/12	
10	Pravilnik o bližem načinu i potrebnoj dokumentaciji za izdavanje dozvole o dozvoljenim emisijama zagađujućih materija u vazduh	"Sl. list CG", br. 25/13, 61/13	
11	Pravilnik o načinu i postupku mjerenja emisija iz stacionarnih izvora	"Sl. list CG", br. 39/13	

**IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I
DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“**

	12	Pravilnik o tehničkim standardima zaštite vazduha od emisija isparljivih organskih jedinjenja koje nastaju skladištenjem, pretakanjem i distribucijom motornih benzina	"Sl. list CG", br. 7/14, 8/19	
			"	
III KLIMATSKE PROMJENE				
1	ZAKON O ZAŠTITI OD NEGATIVNIH UTICAJA KLIMATSKIH PROMJENA		"Sl. list C G", br.73/19	
	2	Pravilnik o načinu utvrđivanja obaveznih ciljeva smanjenja emisija gasova sa efektom staklene baste	"Sl. list CG", br. 057/20	
	3	Pravilnik o načinu izrade i sadržaju inventara emisija gasova sa efektom staklene bašte	"Sl.list CG br.55/20	
	4	Pravilnik o sadržaju plana praćenja emisija gasova sa efektom staklene bašte iz postrojenja	"Sl. list CG", br. 92/20	
	5	Pravilnik o planu praćenja emisija gasova sa efektom staklene baste iz vazduhoplova	„Sl.list CG“ br.10/22	
	6	Pravilnik o obrascu dozvole za emisiju gasova sa efektom staklene bašte i načinu vođenja evidencije	„Sl.list CG“ br. 13/21	
	7	Pravilnik o bližim uslovima pristupa mreži za transport ugljendioksida, postupku i kriterijumima za prihvatanje tokova ugljendioksida	"Sl. list CG", br. 12/21	
		Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu verifikacije izvještaja o emisijama gasova sa efektom staklene baste	„Sl.list CG“ br. 13/21	
	8	Pravilnik o bližem načinu i potrebnoj dokumentaciji za izdavanje dozvole za uvoz i/ili izvoz supstanci koje oštećuju ozonski omotač i alternativnih supstanci	„Sl.list CG“ br. 69/20	
	9	Uredba o supstancama koje oštećuju ozonski omotač i alternativnim supstancama	„Sl.list CG“ br.79/21	
	10	Uredba o aktivnostima odnosno djelatnostima koje emituju gasove sa efektom staklene bašte za koje se izdaje dozvola za emisiju gasova sa efektom staklene bašte	„Sl.list CG“ br.08/20	
5	ZAKON O BEZBJEDNOSTI SAOBRAĆAJA NA PUTEVIMA		"Sl. list CG", br 33/12, 14/17, 66/19	
	6	Pravilnik o tehničkim zahtjevima i uslovima za vozila koja se uvoze ili prvi put stavljaju na tržište u Crnoj Gori	"Sl. list CG", br. 05/15, 063/18, 010/19, 068/20, 16/21, 017/24 i 043/24	

**IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I
DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“**

7	ZAKON O EFIKASNOM KORIŠĆENJU ENERGIJE	"Sl. list CG", br. 57/14, 03/15 025/19, 140/22	
IV UPRAVLJANJE VODAMA			
1	ZAKON O VODAMA	"Sl. list CG", br. 27/07, 73/10, 32/11, 47/11, 48/15, 52/16, 55/16, 2/17,84/18	
2	Pravilnik o načinu i rokovima utvrđivanja statusa površinskih voda	"Sl. list CG", br. 25/19	
3	Pravilnik o načinu i rokovima utvrđivanja statusa podzemnih voda	"Sl. list CG", br. 52/19	
4	Uredba o sadržaju i načinu vođenja vodnog informacionog sistema	"Sl. list CG", br. 33/08	
5	Uredba o sadržaju i načinu pripreme plana upravljanja vodama na vodnom području rječnog sliva ili na njegovom dijelu	"Sl. list CG", br. 39/09	
6	Uredba o načinu određivanja granica vodnog zemljišta	"Sl. list CG, br. 25/12	
7	Pravilnik o sadržaju zahtjeva, dokumentaciji za izdavanje vodnih akata, načinu i uslovima za obavezno oglašavanje u postupku utvrđivanja vodnih uslova i sadržaju vodnih akata	"Sl. list CG", br. 7/08, 14/16	
8	Pravilnik o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda u recipijent i javnu kanalizaciju, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda, minimalnom broju ispitivanja i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda	"Sl. list CG", br. 056/19	
9	Pravilnik o obrascu, bližem sadržaju i načinu vođenja vodne knjige	"Službeni list CG", br. 81/08	
10	Pravilnik o bližem sadržaju i načinu vođenja vodnih katastara	"Sl. list CG", br. 81/08	
11	Pravilnik o određivanju i održavanju zona i pojaseva sanitarne zaštite izvorišta i ograničenjima u tim zonama	"Službeni list CG", br. 66/09, 13/24	
12	Pravilnik o načinu i uslovima mjerenja količina otpadnih voda koje se ispuštaju u prijemnik	"Službeni list CG", br. 24/10	
13	Pravilnik o načinu i postupku mjerenja količina vode na vodozahvatu	"Sl. list CG", br. 24/10	
14	Pravilnik o sastavu i sadržaju vodne infrastrukture	"Sl. list CG, br. 11/11	

**IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I
DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“**

	15	Pravilnik o bližim uslovima koje treba da ispunjava privredno društvo za eksploataciju riječnih nanosa	“Sl. list CG”, br. 51/12	
	16	Pravilnik o bližim uslovima koje treba da ispunjavaju pravna lica koja vrše ispitivanja kvaliteta voda	“Sl. list CG”, br. 66/12, 05/18	
	17	Pravilnik o bližem sadržaju preliminarne procjene rizika od poplava i plana upravljanja rizicima od poplava	“Sl. List CG” br. 69/15	
	18	Pravilnik o metodologiji za proglašavanje erozivnih područja	“Sl. List CG” br. 72/15	
	19	Pravilnik o načinu određivanja ekološki prihvatljivog protoka površinskih voda	“Sl. List CG” br. 2/16	
	20			
	21	Odluka o određivanju voda od značaja za Crnu Goru	“Sl. list CG”, br. 9/08, 28/09 i 31/09 i 31/15	
	22	Odluka o određivanju izvorišta namjenjenih za regionalno i javno vodosnabdijevanje i utvrđivanju njihovih granica	“Sl. list CG”, br. 36/08	
V UPRAVLJANJE OTPADOM				
1	ZAKON O UPRAVLJANJU OTPADOM		„Sl. list CG” br. 34/2024“	
	2	Uredba o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpada od električnih i elektronskih proizvoda i rada tog sistema	„Sl. list CG”, br. 24/12	
	3	Uredba o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadnih vozila i rada tog sistema	„Sl. list CG”, br. 28/12	
	4	Uredba o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadnih guma i rada tog sistema	„Sl. list CG”, br. 39/12	
	5	Uredba o bližim kriterijumima, visini i načinu plaćanja posebne naknade za upravljanje otpadom	„Sl. list CG”, br. 39/12	
	6	Uredba o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadnih baterija i akumulatora i rada tog sistema	„Sl. list CG”, br. 39/12	
	7	Uredba o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadne ambalaže i rada tog sistema	„Sl. list CG”, br. 42/12	
	8	Uredba o načinu i uslovima skladištenja otpada	„Sl. list CG”, br. 33/13	

**IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I
DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“**

9	Uredba o bližim uslovima koje treba da ispunjavaju materije ili predmeti koji nastaju iz proizvodnog procesa za sporedne proizvode	„Sl. list CG“, br. 30/15	
10	Pravilnik o bližim uslovima koje treba da ispunjava komunalni kanalizacioni mulj, količine, obim, učestalost i metode analize komunalnog kanalizacionog mulja za dozvoljene namjene i uslovima koje treba da ispunjava zemljište planirano za njegovu primenu	„Sl. list CG“, br. 89/09	
11	Pravilnik o sadržaju, obliku i načinu vođenja registra izdatih dozvola za prekogranično kretanje otpada	„Sl. list CG“, br. 71/10	
12	Pravilnik o bližem sadržaju dokumentacije koja se podnosi uz zahtev za izdavanje dozvole za uvoz, izvoz i tranzit otpada, kao i listi klasifikacije otpada	„Sl. list CG“, br. 71/10	
13	Pravilnik o postupanju sa otpadnim uljima	„Sl. list CG“, br. 48/12	
14	Pravilnik o postupanju sa opremom i otpadom koji sadrži PCB	„Sl. list CG“, br. 48/12	
15	Pravilnik o uslovima, načinu i postupku obrade medicinskog otpada	„Sl. list CG“, br. 49/12	
16	Pravilnik o postupanju sa građevinskim otpadom, načinu i postupku prerade građevinskog otpada, uslovima i načinu odlaganja cement azbestnog građevinskog otpada	„Sl. list CG“, br. 50/12	
17	Pravilnik o načinu evidencije otpada i sadržaju formulara o transportu otpada	„Sl. list CG“, br. 50/12	
18	Pravilnik o bližem sadržaju i načinu podnošenja godišnjih izveštaja o sprovođenju planova upravljanja otpadom	„Sl. list CG“, br. 53/12	
19	Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjava privredno društvo odnosno preduzetnik za preradu i/ili odstranjivanje otpada	„Sl. list CG“, br. 53/12	
20	Pravilnik o bližem sadržaju i načinu sačinjavanja plana upravljanja otpadom proizvođača otpada	„Sl. list CG“, br. 05/13	
21	Pravilnik o načinu pakovanja i odstranjivanja otpada koji sadrži azbest	„Sl. list CG“, br. 11/13	
22	Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjava privredno društvo, odnosno preduzetnik za sakupljanje, odnosno transport otpada	„Sl. list CG“, br. 16/13	

**IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I
DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“**

	23	Pravilnik o načinu vođenja i sadržaju zahteva za upis u registar izvoznika neopasnog otpada	„Sl. list CG“, br. 27/13	
	24	Pravilnik o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija	„Sl. list CG“, br. 31/13	
	25	Pravilnik o spaljivanju i/ili suspaljivanju otpada	„Sl. list CG“, br. 33/13	
	26	Pravilnik o bližim uslovima za upis u registar posrednika i trgovaca otpadom	„Sl. list CG“, br. 46/13 i 21/14	
	27	Pravilnik o vođenju registra izdatih dozvola za preradu i/ili odstranjivanje otpada, registra sakupljača prevoznika, trgovaca i posrednika otpada	„Sl. list CG“, br. 47/13	
	28	Pravilnik o sakupljanju i predaji otpadnih vozila čiji je imalac nepoznat	„Sl. list CG“, br. 47/13	
	29	Pravilnik o uslovima za preradu biootpada i kriterijumima za određivanje kvaliteta produkata organskog recikliranja iz biotpada	„Sl. list CG“, br. 59/13	
	30	Pravilnik o klasifikaciji otpada i katalogu otpada	„Sl. list CG“, br. 59/13	
	31	Pravilnik o metodama ispitivanja opasnih svojstava otpada i bližim uslovima koje treba da ispunjava akreditovana laboratorija za ispitivanje opasnih svojstava otpada	„Sl. list CG“, br. 21/14	
	32	Pravilnik o načinu izračunavanja minimalnih suma osiguranja za slučaj štete pričinjene trećim licima ili njihovim stvarima	„Sl. list CG“, br. 40/15	
VI ZAŠTITA PRIRODE				
1	ZAKON O ZAŠTITI PRIRODE		„Sl. list CG“, br. 54/16 i 18/19	
	2	Pravilnik o vrstama i kriterijumima za određivanje stanišnih tipova, načinu izrade karte staništa, načinu praćenja stanja i ugroženosti staništa, sadržaju godišnjeg izvještaja, mjerama zaštite i očuvanja stanišnih tipova	„Sl. list CG“, br. 80/08	
	3	Pravilnik o bližem sadržaju i načinu vođenja registra zaštićenih prirodnih dobara	„Sl. list CG“, br. 79/09	
	4	Pravilnik o bližim uslovima koje mora da ispunjava upravljač zaštićenog prirodnog dobra	„Sl. list CG“, br. 35/10	
	5	Pravilnik o bližem sadržaju godišnjeg programa monitoringa stanja očuvanosti prirode i uslovima	„Sl. list CG“, br. 35/10	

**IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I
DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“**

		koje mora da ispunjava pravno lice koje vrši monitoring		
	6	Pravilnik o bližim uslovima koje mora da ispunjava pravno i fizičko lice za čuvanje privremeno oduzetih zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva	"Sl. list CG", br. 46/10	
	7	Pravilnik o bližem načinu i uslovima sakupljanja, korišćenja i prometa nezaštićenih divljih vrsta životinja, biljaka i gljiva koje se koriste u komercijalne svrhe	"Sl. list CG", br. 62/10	
	8	Pravilnik o bližim uslovima držanja i uzgoja zaštićenih divljih vrsta životinja	"Sl. list CG", br. 67/10	
	9	Pravilnik o mjerama zaštite i načinu održavanja prelaza za divlje životinje	"Sl. list CG", br. 80/10	
	10	Pravilnik o načinu praćenja brojnosti i stanja populacija zaštićenih divljih ptica	"Sl. list CG", br. 62/10	
	11	Pravilnik o načinu vođenja evidencije stanišnih tipova	"Sl. list CG", br. 22/14	
	12	Pravilnik o načinu procjene rizika za unošenje stranih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva i njihovih uzgojnih primjeraka	"Sl. list CG", br. 28/14	
	13	Pravilnik o načinu obilježavanja strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta životinja koje se drže u zatočeništvu	"Sl. list CG", br. 28/14	
	14	Pravilnik o sadržaju, načinu uspostavljanja i vođenju katastra speleoloških objekata	"Sl. list CG", br. 22/14	
	15	Pravilnik o uslovima za promet i načinu postupanja sa zaštićenim divljim vrstama prilikom transporta	"Sl. list Crne Gore", br. 29/15	
	16	Rješenje o upisu u Centralni registar zaštićenih objekata prirode za Crnu Goru	"Sl. list CG", br. 70/08	
	17	Rješenje o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta	"Sl. list RCG", br. 76/06	
	18	Rješenje o upisu u Centralni registar zaštićenih objekata prirode za Republiku Crnu Goru-Arboretum	"Sl. list RCG", br. 36/00)	
	19	Rješenje o upisu u Centralni registar zaštićenih objekata prirode za Republiku Crnu Goru	"Sl. list RCG", br. 8/07	

**IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I
DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“**

		20	Rješenje o zaštiti objekata prirode	"Sl. listu SRCG", br. 30/68	
		21	Rješenje o upisu u Centralni registar zaštićenih objekata prirode (Botanički vrt)	"Sl. list RCG", br. 20/94	
		22	Rješenje o upisu u Centralni registar zaštićenih objekata prirode (Maslina - Olea europaea L.)	"Sl. list RCG", br. 20/94	
23	ZAKON O NACIONALNIM PARKOVIMA			"Sl. list CG", br. 28/14, 39/16	
24	ZAKON O ŠUMAMA			"Sl. list CG", br. 74/10, 47/15	
		25	Pravilnik o doznaci i sječi stabala, načinu prijema i obilježavanju drvnih sortimenata	"Sl. list CG", br. 37/19, 41/19	
		26	Pravilnik o bližem sadržaju i načinu izrade programa gazdovanja šumama	"Sl. list CG", br. 40/13	
28	ZAKON O LOVSTVU I DIVLJAČI			"Sl. list CG" br. 52/08, 48/15	
		30	Pravilnik o lovnim sezonama	"Sl. list CG" br. 34/09, 48/09, 60/10	
VII PROCJENA I UPRAVLJANJE BUKOM U ŽIVOTNOJ SREDINI					
1	ZAKON O ZAŠTITI OD BUKE U ŽIVOTNOJ SREDINI			"Sl. list RCG", br. 28/11, 1/14, 2/18	
		2	Pravilnik o metodama izračunavanja i mjerenja nivoa buke u životnoj sredini	"Sl. list CG", br. 27/14, 17/17, 120/23	
		3	Pravilnik o graničnim vrijednostima buke u životnoj sredini, načinu utvrđivanja indikatora buke i akustičkih zona i metodama ocjenjivanja štetnih efekata buke	"Sl. list CG", br. 60/11, 94/21	
		4	Pravilnik o načinu izrade i bližem sadržaju strateških karata buke	"Sl. list CG", br. 54/13	
		5	Pravilnik o oznakama usaglašenosti za izvore buke koji se stavljaju u promet i upotrebu	"Sl. list CG", br. 13/14	

PRILOG B

Smjernice i uslovi zaštite prirode za izradu Izmjena i dopuna državne studije lokacije “Dio sektora 22 i sektor 23”, opština Tivat.

IZVJEŠTAJ O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU NA NACRT IZMJENA I DOPUNA DSL „DIO SEKTORA 22 I SEKTOR 23“

Crna Gora
Agencija za zaštitu prirode i životne sredine

Adresa: IV proleterske brigade broj 19
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 446 500
www.epa.org.me

Broj: 02-UPI-612/4
Podgorica, 02.07.2020. godine
JL

Na osnovu člana 18 Zakona o zaštiti prirode („Sl. list Crne Gore“, br. 54/16), člana 43 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni List Crne Gore“, 087/18 i 002/19), člana 18 i člana 46 Zakona o upravnom postupku („Službeni List Crne Gore“, br.56/14, 20/15, 40/16, 37/17), a odlučujući po zahtjevu Ministarstvo održivog razvoja i turizma (broj: 02-UPI-612/1 od 22.04. 2020. godine) Agencija za zaštitu prirode i životne sredine *donosi*

RJEŠENJE

I UTVRĐUJU SE sljedeće smjernice i uslovi zaštite prirode za izradu Izmjena i dopuna Državne studije lokacije "Dio sektora 22 i Sektor 23", opština Tivat:

1.Podaci o prirodnim vrijednostima lokacije, vrstama biljaka, životinja i gljiva, objekata geonasljeđa i predjela u granicama dijelu izrade Izmjena i dopuna Državne studije lokacije "Dio sektora 22 i sektor 23", Opština Tivat

Uz zahtjev za izdavanje Akta o uslovima zaštite prirode koji je podnijelo Ministarstvo održivog razvoja i turizma (br 04-81/12 od 21. 04. 2020) preko web linka <http://195.66.166.132/planovi/> priložena je (i) Odluka o izradi sa „Programskim zadatkom za izradu Izmjena i dopuna Državne studije lokacije "Dio sektora 22 i Sektor 23", opština Tivat, koja je objavljena u "Službenom listu Crne Gore", br. 010120 od 28.02.2020) i (ii) Topografsko katastarska podloga, 1: 1000, u DWG formatu, na kojoj je grafički predstavljen obuhvat i granice predmetnog Plana (Izmjene i dopune Državne studije lokacije "Dio sektora 22 i Sektor 23", Opština Tivat).

Prema podacima iz navedene Odluke, predmetnim Planom treba da bude predviđena izgradnja „sadržaja koji su komplementarni sa razvojem turizma“.

Imajući u vidu prostorni položaj, granice i obuhvat predmetnog Plana, koji obuhvata i morski akvatorijum u zoni širine 200m, za njegovu izradu se mogu koristiti podaci iz Baze podataka CAMP-a i PPN za Obalno područje od kojih su značajni GIS — vektorski podaci o rasprostranjenju zakonom zaštićene vrste *Posidonia oceanica*. Za zonu obuhvata predmetnog Plana, u dostupnim javnim izvorima informacija nema drugih podataka o prirodnim vrijednostima lokacije, vrstama biljaka, životinja i gljiva, objekata geonasljeđa i predjela. Iz toga preporučujemo da se za njegovu izradu, u dijelu podataka o prirodnim vrijednostima, vrstama biljaka, životinja i gljiva, objekata geonasljeđa i predjela, koristi sljedeći javno dostupni izvori informacija:

- Corine Land Cover-a (CLC) za Crnu Goru iz 2018. (EEA)
- Površinski pokrivač (Land cover) iz Baz prostornih podataka za TK 1:25000 (Uprava za nekretnine)
- Karta habitata za područje opštine Tivat — Prilog br.6 u Lokalnom Akcionom planu za biodiverzitet opštine Tivat za period od 2013. do 2018. godine
- Studija biodiverziteta i zaštita prirode obalnog područja Crne Gore, 2013.CAMP
- Baza podataka CAMP-a i PPN za Obalno područje

2. Podaci o zastićenim područjima sa prostornim rasporedom, uključujući područja planirana za zaštitu ili su u postupku stavljanja pod zaštitu, kao i podaci o (budućim) područjima ekoloske mreže i sa njima povezanim značajnim tipovima stanista u zoni zahvata predmetnog Plana

U zoni zahvata predmetnog Plana, koja u kopnenom dijelu obuhvata dio priobalne zone Tivta, od Pina do kanala Gradiošnice, nema zakonom zaštićenih područja.

U njenoj široj okolini nalaze se:

- Postojeća zaštićena područja: Veliki gradski park, Tivatska Solila i
- Planirano zaštićeno područje: Park prirode Vrmac.

Bliže podatke o navedenim zaštićenim područjima treba preuzeti sa web sajta CGIS Bioportala na linku:

<http://www.prirodainfo.me/Forma/Pretraga?naziv=&vrstaZasticenogPodrucja=&broiRegistra=8,1ucnKategoria=&nazivOpstine=1584odinaProglasenia0d=&qodinaProglašenijaDo=&mediu narodniStatusi =&tipUpravljanja=> kao i izvorima informacija navedenim u tački 1 ovog Rješenja.

U morskome dijelu zone zahvata predmetne Državne studije lokacije ispred Bonića, Račice i Župe nalaze se manje zone sa posidonijom (*Posidonia oceanica*) koja je zakonom zaštićena vrsta (Rješenje o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta ("Službeni list RCG", br. 76/06) i stanište koje je značajno za zaštitu (Natura kod 1120*).

3. Podaci o ustanovljenim režimima, zonama i mjerama zaštite i korišćenja prirodnih resursa i dobara u zoni zahvata predmetnog Plana

Iz zone zahvata predmetnog Plana izuzeti su prethodno navedena (tačka 2 ovog Rješenja) postojeća i planirana zaštićena područja.

4. Uslovi, zabrane i ograničenja pod kojima se radnje, aktivnosti i djelatnosti mogu realizovati u zoni zahvata Plana

- U zoni zahvata predmetnog plana mogu se planirati radnje, aktivnosti i djelatnosti, poštujući:

opšte uslove, zabrane i ograničenja koji su utvrđeni u odgovarajućim: (i) propisima: Zakon o životnoj sredini, Zakon o vodama, Zakon o zaštiti vazduha, Zakon o upravljanju otpadom, Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu i dr), (ii) prostorno-planskim dokumentima višeg reda - Prostornim planom Crne Gore (2008), PPN za Obalno područje Crne Gore (iii) sektorskim politikama, strategijama, programima planovima u kojima su utvrđeni uslovi, zabrane i ograničenja vezani za zonu zahvata predmetnih planova (Nacionalnom strategijom održivog razvoja (2016), Nacionalnom strategijom biodiverziteta sa Akcionim planom za period 2016 — 2020, kao i lokalnim - opštinskim strateškim i planskim dokumentima, uključujući Lokalni Akcioni plan za biodiverzitet Opštine Tivat za period od 2013. do 2018. godine.

- opšte uslove, zabrane i ograničenja koji su utvrđeni u Zakonu o zaštiti prirode u pogledu:

- planiranja održivog korišćenja prostora i prirodnih resursa,
- zaštite biološke, geološke i predione raznovrsnosti,
- mjera zaštite i očuvanja prirode,
- izbjegavanje oštećenja prirode,
- zaštite i očuvanja zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva.

- posebne uslove, zabrane i ograničenja zaštite prirode koji su vezani za planiranje izbor lokacija i definisanje vrsta i kapaciteta (građevinskih) objekata koji predstavljaju „sadržaje koji su komplementarni sa razvojem turizma“, a odnose se na:

- izbor mikrolokacija novih objekata van zone zaštićenih područja

- Nedozvoljenu gradnju objekata koji zbog prostornog položaja - lokacije i načina izgradnje (iskop, nasipanje i drugi pripremni radovi, betoniranje i sl) ili drugih konstrukcionih

karakteristika (zbog vrste, veličine / kapaciteta, tehnologije i sl) mogu da oštete ili imaju uticaj na prirodne vrijednosti zaštićene vrste *Posidonia oceanica*.

5. Mjere zaštite prirode koje treba predvidjeti za primjenu u planskoj dokumentaciji

Zakonski i drugi uslovi, zabrane i ograničenja koji su vezani za zaštićena područja dati u tački 4 ovog Rješenja. Ti uslovi i sam karakter susjednog prostora koji je u zahvatu predmetnog Plana definišu karakter i način primjene i tehnološke mjere zaštite prirode.

II Ukoliko se ne donese Izmjene i dopune Državne studije lokacije "Dio sektora 22 i Sektor 23", opština Tivat, akt o smjernicama i uslovima zaštite prirode prestaje da važi u roku od dvije godine od dana dostavljanja akta.

Obrazloženje

Ministarstvo održivog razvoja i turizma je Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine podnijela zahtjev (broj: 02-UPI-612/1 od 22.04. 2020. godine) za izdavanje akta o smjernicama i uslovima zaštite prirode u cilju izrade Izmjena i dopuna Državne studije lokacije "Dio sektora 22 i Sektor 23", opština Tivat. U zahtjevu je naveden link na kojem je u dwg formatu dostupna odluka o izradi predmetnog plana sa programskim zadatkom i granicom obuhvata.

U postupku rješavanja predmetne upravne stvari unutar Agencije za zaštitu prirode i životne sredine pribavljeno je stručno mišljenje (broj: 02-UPI-612/1 od 27.05. 2020. godine) od strane Sektora za zaštitu prirode, monitoring, analizu i izvještavanje.

Nakon razmatranja predmetnog zahtjeva i stručnog mišljenja o uslovima i smjernicama zaštite prirode ovaj organ je našao u dispozitivu navedene podatke, uslove i smjernice zaštite prirode koje treba ispoštovati prilikom izrade Izmjena i dopuna Državne studije lokacije "Dio sektora 22 i Sektor 23", opština Tivat sa ciljem zaštite prirodnih vrijednosti datog područja.

Član 18 stav 8 Zakona o zaštiti prirode („Sl.list CG", br. 54/16) propisuje da ukoliko se, dokument iz stava 1 ovog člana ne donese, akt o smjernicama i uslovima zaštite prirode prestaje da važi u roku od dvije godine od dana dostavljanja akta.

Na osnovu izloženog odlučeno je kao u dispozitivu ovog rješenja.

Uputstvo o pravnoj zaštiti: Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba Ministarstvu održivog razvoja i turizma, u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja, preko ovog organa.

Nikola Medenica
DIREKTOR